

ROČENKA 2013

CHOV SKOTU V ČESKÉ REPUBLICE

2014

**Českomoravská společnost chovatelů, a. s., Praha
Výzkumný ústav živočišné výroby, v. v. i., Praha-Uhřetěves
Svaz chovatelů českého strakatého skotu
Svaz chovatelů holštýnského skotu ČR, o. s.
Český svaz chovatelů masného skotu**

R O Č E N K A

CHOV SKOTU V ČESKÉ REPUBLICE

Hlavní výsledky a ukazatele za rok 2013

Z podkladů dodaných spolupracujícími organizacemi

zpracovali

**Jindřich Kvapilík
Zdeněk Růžička
Pavel Bucek
a kolektiv**

Praha, červen 2014

Lektoroval: Josef Kučera

Obsah	Strana
1. Úvod	5
2. Základní ukazatele agrárního sektoru a chovu skotu v ČR	6
3. Produkce mléka	10
4. Produkce jatečného skotu	23
5. Výsledky kontroly užítkovosti (KU) dojených krav	31
6. Kontrola užítkovosti masných plemen skotu	47
7. Odchov a kontrola výkrmnosti býků českého strakatého plemene	55
8. Reprodukce a inseminace skotu	58
9. Vybrané údaje z ústřední evidence skotu	61
10. Vybrané ukazatele chovu skotu v krajích ČR	67
11. Audit ICAR v Českomoravské společnosti chovatelů, a. s.	72
12. Závěrečná fáze Národního ozdravovacího programu (NOP) od infekční rinotracheitidy skotu (IBR) v ČR (zhodnocení, dosavadní výsledky)	74
13. Deset let členství ČR v Evropské unii a živočišná výroba	79
14. Závěr	85
15. Summary	86
16. Přílohy	87

1. Úvod

V květnu 2014 uplynulo 10 let od vstupu ČR a dalších středo- a východoevropských států do EU. Vliv desetiletého členství ČR v této evropské organizaci na agrární sektor není jednoznačný. Pozitivně se většinou hodnotí dosahování zisku z podnikání na celostátní úrovni, možnosti mezinárodního obchodu, evropské dotace do zemědělství v posledních letech aj. Mezi nepříznivě hodnocené skutečnosti patří především stagnace a snižování „rozměru“ u některých komodit. Tato skutečnost vyplývá i z koncepčního materiálu "Strategie pro růst – české zemědělství a potravinářství po roce 2013" zveřejněném MZe v prosinci 2012. Uvádí se v něm, že od přistoupení ČR k EU dochází s postupnou integrací ČR do Společné zemědělské politiky k dalšímu prohlubování strukturální nerovnováhy českého zemědělství. I přes celkově příznivý dopad do ekonomické situace zemědělských podniků, zajištěný zejména stále rostoucími podporami EU, se odehrávají závažné a v řadě případů negativní změny, a to především ve struktuře výroby a ve vztahu zemědělství k přírodním zdrojům.

Mezi roky 2003 a 2013 se v ČR např. zvýšila výroba obilovin o 24 %, cukrovky o 7 % a řepky o 272 %, snížila se produkce brambor a luskovin o 39 % a zeleniny o 40 %. Výraznější pokles vykázala po vstupu ČR do EU živočišná výroba. S výjimkou ovcí, koní a koz se snížily stavy všech druhů hospodářských zvířat (skotu o 7 %, prasat o 52 % a drůbeže o 20 %). Výroba a prodej mléka se v tomto období zvýšily o 5 % (v důsledku nárůstu dojivosti krav o 29 %), zatímco objem výroby hlavních druhů masa se snížil (masa celkem o 39 %, z toho vepřového o 43 %, hovězího a telecího o 40 % a drůbežního o 30 %). Tato situace by se měla v nastávajícím období zlepšit i zaměřením národní pozice společné zemědělské politiky na živočišnou výrobu a další „citlivé“ komodity.

Jedním z předpokladů úspěšného chovu skotu jsou informace, které má poskytnout i tato ročenka. Je zaměřena na hlavní výsledky za rok 2013 a za uplynulé pětileté období s cílem soustředit často rozptýlené údaje zjišťované a publikované MZe, ČSÚ, ČMSCH, chovatelskými svazy, Agrární komorou, SZIF a dalšími institucemi do přehledné a stručné publikace. Z podkladů těchto organizací vychází většina ukazatelů v „ročence“ uvedených.

K 1. dubnu 2014 se meziročně zvýšily stavy skotu celkem o 1,6 %, z toho dojnic i krav bez TPM o cca 6 tis. kusů, resp. o 1,6 a 3,2 %. Pozitivní vliv na ukazatele chovu dojnic mělo především zvýšení nákupní ceny mléka ze 7,67 Kč v roce 2012 na 8,50 Kč za rok 2013, to je o 0,83 Kč a 10,8 % za litr. Za první čtyři měsíce stejně jako za duben 2014 uvádí MZe cenu 9,72 Kč za litr mléka. Výroba masa se meziročně snížila i v roce 2013. Na celkovém snížení o 10 tis. tun a 2,2 % se hovězí a telecí maso podílelo 10 % (pokles o 1 000 tun).

O dalším vývoji chovu skotu bude v nastávajícím období do značné míry rozhodovat i „nastavení“ zásad reformované zemědělské politiky pro rostlinnou a živočišnou výrobu. Po zrušení kvót mléka k 1. 4. 2015 nejsou očekávány výraznější dopady na chov dojených krav, i když prognózy pro toto období nejsou zdaleka jednotné.

Autoři považují za svoji povinnost poděkovat za podporu a spolupráci při zpracování „Ročenek“ pracovníkům zainteresovaných institucí a úřadů a rádi přijmou návrhy čtenářů ročenek ke zlepšení jejího obsahu.

2. Základní ukazatele agrárního sektoru a chovu skotu v ČR

Hrubý domácí produkt (HDP) v běžných cenách se v období let 2008 až 2013 při malé variabilitě zvýšil o 36 mld. Kč a 0,9 % a přibližně o stejnou částku i meziročně v roce 2013. Ve stejném období (2008 až 2013) se při výraznější variabilitě v jednotlivých letech produkce zemědělského odvětví (PZO) zvýšila v běžných cenách o 9,3 mld. Kč a 7,8 %, ve stálých cenách (roku 2000) se snížila o 6,7 mld. Kč a 6,1 %. Meziročně se PZO v roce 2013 zvýšila v běžných (o 6,3 mld. Kč a 5,2 %) i ve stálých cenách (o 5,0 mld. Kč a 5,1 %). Meziroční nárůst produkce v roce 2013 ve stálých cenách „zajistila“ rostlinná výroba, produkce živočišná včetně jejich hlavních komodit (mléka, prasat a jatečného skotu) se téměř nezměnila (tab. 1).

Tab. 1 Základní ukazatele agrárního sektoru ČR

Ukazatel	jedn.	2008	2010	2011	2012	2013
HDP v běžných cenách	mld. Kč	3 848	3 790	3 823	3 845	3 884
PZO ¹⁾ v běžných cenách	mld. Kč	118,8	102,7	118,9	121,8	128,1
PZO ¹⁾ ve stálých cenách ²⁾	mld. Kč	110,3	97,9	106,3	98,6	103,6
z toho rostlinná produkce ²⁾	mld. Kč	57,2	50,7	59,2	52,2	56,6
živočišná produkce ²⁾	mld. Kč	49,5	43,9	43,5	43,1	43,4
skot ²⁾	mld. Kč	6,3	5,9	5,8	5,8	5,6
prasata ²⁾	mld. Kč	13,4	11,6	10,8	9,5	9,8
mléko ²⁾	mld. Kč	20,1	19,0	19,7	20,2	20,5
pracovníci v resortu zemědělství a myslivosti ⁵⁾	tis. % ³⁾	141,5 2,9	105,0 2,7	102,0 2,6	99,3 2,6	99,8 2,6
Ø měs. mzda zaměstnanců v resortu zemědělství ⁵⁾	Kč % ⁴⁾	16 961 77,2	18 049 78,2	18 721 75,0	19 642 81,0	19 483 80,8

Pramen: ČSÚ.

1) termín „produkce zemědělského odvětví“ používaný v mezinárodním měřítku nahrazuje dosud uváděnou „hrubou zemědělskou produkcí“;

2) ve stálých cenách roku 2000;

3) z celkového počtu pracovníků všech resortů;

4) z průměrné mzdy v ČR;

5) z výkazu CZ-NACE za ČR úhrnem (fyzické osoby).

V letech 2008 až 2013 se snížil počet pracovníků v resortu zemědělství a lesnictví o 41,7 tis. a 29,5 %, meziročně v roce 2013 se zvýšil počet pracovníků o 500 a 0,5 %. Znamená to, že v roce 2013 na odvětví zemědělství a myslivosti připadalo 2,6 % celkového počtu pracovníků všech resortů národního hospodářství. Průměrná měsíční mzda pracovníků v zemědělství se v roce 2013 ve srovnání s rokem 2011 zvýšila o 762 Kč a 4,1 %, přesto je zřetelně nižší než průměrná mzda na pracovníka v ČR.

Chov skotu se vyznačuje úzkou vazbou na zemědělskou půdu. Jedná se především o výrobu a spotřebu objemných a jadrných krmiv, udržování úrodnosti půdy statkovými hnojivy, výrobu objemných krmiv a spotřebu píce z TTP. V souladu s úkoly a cíli národní a společné zemědělské politiky se zvyšuje význam skotu pro ekologické udržování TTP v přirozeném a kulturním stavu, zejména v regionech se ztíženými podmínkami (LFA oblasti) a při rozvoji venkova (udržování

zaměstnanosti, sociální působení aj.). Bez chovu skotu je zajišťování neprodukčních funkcí zemědělství těžko představitelné.

Podle údajů Českého úřadu zeměměřičského a katastrálního výměra zemědělské a orné půdy v posledních letech mírně klesá. Výměra TTP (luk a pastvin) se v období let 2008 až 2013 (tab. 2) pohybovala kolem 980 až 995 tis. ha s tendencí k mírnému zvyšování (podíl z výměry zemědělské půdy 23,6 %), mírný pokles podle Českého úřadu zeměměřičského a katastrálního vykazuje zemědělská (o 24 tis. ha a 0,6 %) a orná půda (o 40 tis. ha a 1,3 %). Ze srovnání v tab. 2 uvedené výměry zemědělské půdy a TTP s údaji vycházejícími ze soupisu ploch osevů vyplývá, že ne veškerá vykazovaná plocha půdy se využívá k produkci. V roce 2013 byla podle soupisu ČSÚ výměra obhospodařované zemědělské půdy 3 521 tis. ha a TTP 974 tis. ha. Rozdíl mezi oběma vykazovanými údaji pak dosahuje cca 699 tis. ha zemědělské půdy a 21 tis. ha TTP. Tento rozdíl může zřetelně ovlivňovat ukazatele přepočítávané na hektar zemědělské půdy (např. zatížení jednotlivými druhy a kategoriemi zvířat, zemědělská produkce aj.).

Tab. 2 Zemědělská půda a chov skotu

Ukazatel	jedn.	2008	2010	2011	2012	2013
zemědělská půda	tis. ha	4 244	4 233	4 234	4 224	4 220
zem. půda na obyvatele	ha	0,41	0,40	0,40	0,40	0,40
orná půda	tis. ha	3 026	3 008	3 008	2 993	2 986
zornění	%	71,3	71,1	71,0	70,9	70,8
TTP celkem	tis. ha	980	986	986	992	995
zatravnění	%	23,1	23,3	23,3	23,5	23,6
skot celkem	tis.	1 402	1 349	1 345	1 354	1 353
krávy celkem	tis.	569	551	552	551	552
skot na 100 ha zem. půdy	kusy	33,0	31,9	31,8	32,1	32,1
krávy na 100 ha zem. půdy	kusy	13,4	13,0	13,0	13,0	13,1

Pramen: Český úřad zeměměřičský a katastrální, ČSÚ.

V souladu se zásadami společné zemědělské politiky unie a ochrany životního prostředí by se měl podíl TTP v ČR postupně zvyšovat především v regionech se ztíženými podmínkami pro hospodaření, v pásmech ochrany vod a speciálních přírodních biotopů. Zatravnění je, především z důvodu ochrany přírody a životního prostředí, podporováno i v rámci společné zemědělské politiky a její zaváděné reformy. Obtížně řešitelné však je zajištění ekologického a ekonomického využívání TTP při stávajících stavech skotu a dalších přezvýkavců. Z údajů v tab. 2 je zřejmé, že v uplynulém pětiletém období se v přepočtu na 100 ha zemědělské půdy stavy skotu výrazněji nezměnily.

Podrobnější údaje o vývoji početních stavů skotu obsahuje tab. 3. Vyplývá z nich, že dlouhodobý trend snižování stavů skotu se v posledních letech zmírnil, v některých případech obrátil. V roce 2013 se např. jedná o mírný meziroční nárůst dojených i nedojených krav (o 6 tis. kusů) a skotu celkem (o 21 tis. kusů), prasat (o 30 tis. kusů) a ovcí (o 4 tis. kusů). Vzhledem k neuspokojivé situaci českého agrárního sektoru v rámci států EU a k nutnosti zvýšit soběstačnost v produkci základních potravin je výraznější pokračování tohoto trendu žádoucí i v nastávajícím období.

V roce 2014 dosahují stavy skotu 101 %, prasat 82 %, koní 118 %, ovcí 123 %, koz 141 % a drůbeže 81 % početních stavů stejných druhů zvířat v roce 2009.

Tab. 3 Početní stavy hospodářských zvířat k 1. dubnu (tis. kusů)

Ukazatel	2009	2011	2012	2013	2014	rozdíl ¹⁾
skot celkem	1 364	1 345	1 354	1 353	1 374	+21
z toho telata do 6 měs. věku	210	250 ²⁾	254 ²⁾	252 ²⁾	265	+13
mladý skot 6 –12 měs.	188	144 ³⁾	146 ³⁾	146 ³⁾	146	0
býci nad 1 rok	133	126	128	128	127	-1
jalovice 1 – 2 roky	201	200	201	201	199	-2
jalovice nad 2 roky	72	73	74	74	73	-1
krávy celkem	560	552	551	552	564	+12
z toho dojené krávy	400	374	373	367	373	+6
krávy BTPM	160	178	178	185	191	+6
prasata celkem	1 971	1 749	1 579	1 587	1 617	+30
koně celkem	28	31	33	34	33	-1
ovce a berani celkem	183	209	221	221	225	+4
kozy a kozli celkem	17	23	24	24	24	0
drůbež celkem	26 491	21 250	20 691	23 265	21 464	-1 801

Pramen: ČSÚ.

1) rozdíl mezi roky 2014 a 2013;

2) do 8 měsíců;

3) 8 měsíců až 1 rok.

Tab. 4 Počet dobytčích jednotek (DJ) na 100 ha zem. půdy¹⁾

Ukazatel	2009	2010	2011	2012	2013
počet DJ na 100 ha ZP	48,6	47,9	46,9	45,8	46,2
podíl na celkovém počtu dobytčích jednotek (%)					
skot	68,5	68,9	70,9	72,6	72,2
prasata	23,7	23,4	22,0	20,2	20,1
ovce a kozy	1,6	1,8	1,9	2,1	2,0
drůbež	6,2	5,9	5,2	5,1	5,7

Pramen: ČSÚ.

1) stav k 1. 1.

Vývoj stavů hlavních druhů hospodářských zvířat charakterizují i počty dobytčích jednotek na 100 ha zemědělské půdy za období 2009 až 2013. Z tabulky 4 je patrné, že se podíl dobytčích jednotek v letech 2009 až 2013 snížil ze 48,6 na 46,2. Nejvyšší podíl na dobytčích jednotkách byl v roce 2013 vykázán u skotu (72,2 %).

Významným ukazatelem agrárního sektoru je objem vývozu a dovozu agrárních produktů a jejich podíl na zahraničním obchodu ČR. Z tab. 5 je zřejmé, že v letech 2008 až 2013 se zvýšil objem vývozu (o 52,0 mld. Kč a 48,6 %) i dovozu (o 51,6 mld. Kč a 39,4 %), přičemž ve všech letech tohoto období byla bilance zahraničního obchodu s agrárními výrobky záporná (-23,7 a -36,3 mld. Kč).

Z ukazatelů za rok 2013 vyplývá, že meziročně došlo k nárůstu objemu vývozu (o 10,6 mld. Kč a 7,1 %), k nárůstu dovozu (o 9,6 mld. Kč a 5,5 %) a k poklesu záporné bilance zahraničního obchodu s agrárními produkty o 1 mld. na -23,7 mld. Kč. Vzhledem k dostatečnému výrobnímu potenciálu, k příznivým přírodním a výrobním podmínkám

a k uspokojivé kvalitě většiny hlavních agrárních výrobků v ČR je nutno dlouhodobě vysoce záporné saldo agrárního obchodu hodnotit negativně.

Tab. 5 Vývoj agrárního zahraničního obchodu ČR

Ukazatel	jedn.	2008	2010	2011	2012	2013¹⁾
agrární vývozy	mld. Kč	106,9	105,4	120,4	148,3	158,9
– podíl na celkových vývozech	%	4,3	4,2	4,2	4,8	5,0
agrární dovozy	mld. Kč	131,0	140,0	156,7	173,0	182,6
– podíl na celkových dovozech	%	5,4	5,8	5,8	6,3	6,5
saldo agrárního obchodu	mld. Kč	-24,1	-34,6	-36,3	-24,7	-23,7
– index	%	100,0	143,6	150,6	102,5	98,3

Pramen: ČSÚ – statistika zahraničního obchodu.

1) předběžné údaje.

O vývozech a dovozech živého skotu je stručně pojednáno i v kapitole 9 „Vybrané údaje z ústřední evidence skotu“.

3. Produkce mléka

Výroba a spotřeba mléka

Z ukazatelů vývoje chovu dojnic a výroby mléka (tab. 6) je zřejmé, že v uplynulých pěti letech se počet dojených krav snížil o 30 tis. a 7,4 % (v roce 2013 se meziročně zvýšil o 4 tis. a 1,1 % na 373 tis. kusů). Od roku 2008 se dojivost krav zvýšila o 667 litrů a 9,8 %. Tržní produkce mléka se zvýšila v letech 2008 až 2013 o 27 mil. litrů a 1,0 % a meziročně v roce 2013 o 37 mil. litrů a 1,4 % na 2 666 mil. litrů.

V roce 2013 nakoupily mlékárny v ČR 2 319,5 mil. litrů a 87 % mléka, zbytek (cca 346 mil. litrů) pak připadá na syrové mléko vyvezené do zahraničí. Příznivý byl meziroční nárůst průměrné nákupní ceny mléka v roce 2013 ze 7,67 na 8,50 Kč za litr.

Tab. 6 Ukazatele výroby mléka

Ukazatel	jedn.	2008	2010	2011	2012	2013
dojnice (Ø stav)	tis.	403	378	374	369	373
Ø denní dojivost	l/krávu	18,51	18,91	19,53	20,31	20,39
Ø roční dojivost	l/krávu	6 776	6 904	7 128	7 433	7 443
produkce mléka	mil. l	2 728	2 613	2 664	2 741	2 775
tržní produkce mléka	mil. l	2 639	2 508	2 555	2 629	2 666
tržnost	%	96,7	96,0	95,9	95,9	96,1
tučnost mléka	%	3,86	3,86	3,88	3,85	3,88
nákupní cena mléka	Kč/l	8,45	7,42	8,26	7,67	8,50

Pramen: ČSÚ – chov skotu, MZe – rezortní statistika, SZIF – mléčné kvóty.

Užitkovost na krávu v roce 2013 je srovnatelná s chovatelsky vyspělými zeměmi EU. Národní kvótu platnou pro kvótový rok 2012/13 lze při tržní produkci 6 500 kg až 7 750 kg mléka na krávu plně využít chovem 443 až 371 tis. dojnic (tab. 7). Aktuálními stavy krav není roční národní kvóta pro dodávky ani pro přímý prodej i při zvyšující se dojivosti v několika posledních letech „plněna“.

Tab. 7 Plnění národní kvóty mléka při modelové tržní produkci a počtu dojnic

Ukazatel		tržní produkce mléka na krávu (kg)					
		6 500	6 750	7 000	7 250	7 500	7 750
dojnic	tis. kusů	443	426	411	397	384	371
	%	100	96	93	89	87	84

Z jednoduché bilance produkce a využití mléka (tab. 8) vyplývá, že v roce 2013 se meziročně snížila o 87 mil. litrů (2,6 %) celková nabídka a o 45 mil. litrů (2,0 %) domácí spotřeba mléka. Při poklesu vývozu se snížil i dovoz mléčných výrobků. Stupeň soběstačnosti ve výrobě mléka se snížil meziročně v roce 2013 z 108,2 na 107,6 %.

Tab. 8 Bilance produkce a využití mléka (mil. litrů)

Ukazatel	2008	2010	2011	2012	2013 ¹⁾
počáteční zásoba mléka	71	60	61	69	62
produkce mléka	2 728	2 613	2 664	2 741	2 775
nákup mléka	2 369	2 251	2 304	2 382	2 320
dovoz mléka a mléčných výrobků	810	849	853	898	880
celková nabídka	3 250	3 160	3 218	3 349	3 262
domácí spotřeba	2 215	2 197	2 139	2 201	2 156
vývoz mléčných výrobků	937	902	1 010	1 086	1 043
konečná zásoba výrobků	98	61	69	62	63
podíl dovozu na spotřebě (%)	36,6	38,6	39,9	40,8	40,8
podíl vývozu z nákupu mléka (%)	39,6	40,1	43,8	45,6	45,0
stupeň soběstačnosti (%) z nákupu	107,0	102,5	107,7	108,2	107,6

Pramen: ČSÚ; MZe.

1) předběžné údaje, data jsou zaokrouhlena.

Objem dovozů mléčných výrobků do ČR, související se snahou států s nadprodukcí zajistit odbyt vlastních výrobků a s činností nadnárodních obchodních řetězců, se zvyšuje. Z tab. 9 je zřejmé, že v období 2011 až 2013 se např. zvýšil dovoz syrovátky o 3,4 tis. tun a 13,2 %, másla o 0,2 tis. tun a 1,1 % a sýrů a tvarohů. Poklesly vývozy mléka a smetany zahuštěné včetně syrového mléka pro zpracování o 2,9 tis. tun a 8,5 %, jogurtů a kefirů o 8,2 tis. tun a 11,9 % a másla o 0,9 tis. tun a 18,0 %.

Ze skupiny výrobků „mléko a nezahuštěná smetana“ je při vývozu nejvyšší položkou syrové mléko. Pozitivní bilance zlepšuje ekonomické výsledky výrobců mléka v ČR, současně však snižuje objem „doma“ zpracovávaného mléka a zvyšuje objem dovozů mléčných výrobků. Vysoký převis dovozu nad vývozem vykazují másla, sýry a tvaroh.

Tab. 9 Zahraniční obchod s mlékem a mléčnými produkty (tis. tun)

Výrobek	vývozy			dovozy		
	2011	2012	2013	2011	2012	2013
mléko a smetana ¹⁾	636,0	697,2	695,2	72,9	83,2	71,7
mléko a smetana ²⁾	34,1	38,5	31,2	7,3	6,6	6,0
jogurty, kefir aj.	69,1	61,5	60,9	41,6	44,0	40,1
syrovátka	50,8	49,6	53,3	25,7	31,5	29,1
másla	5,0	3,7	4,1	18,8	19,5	19,0
sýry, tvarohy	31,1	33,3	46,9	78,3	82,5	82,7

Pramen: ČSÚ – celní statistika (2013 – předběžné údaje).

1) nezahuštěná včetně syrového mléka pro zpracování;

2) zahuštěná.

Tab. 10 potvrzuje pozitivní saldo zahraničního obchodu s mléčnými výrobky (kromě másla, sýrů a tvarohů). Zřetelně vyšších vývozních než dovozních cen se za rok 2013 podařilo dosáhnout u mléka, zahuštěné smetany, sušeného a kondenzovaného mléka, syrovátky, sýrů a tvarohů.

Tab. 10 Saldo a ceny dovážených a vyvážených mléčných výrobků

Výrobek	saldo (tis. tun)		průměrná cena (Kč/kg)			
	2012	2013	dovoz		vývoz	
			2012	2013	2012	2013
mléko a smetana ¹⁾	+ 613,9	+ 623,5	15,62	16,07	9,43	10,65
mléko aj. ²⁾	+ 31,9	+ 25,2	37,64	48,22	56,29	76,16
jogurty, kefir aj.	+ 17,4	+ 20,8	28,14	29,85	29,15	26,62
syrovátka	+ 18,2	+ 24,2	13,17	15,70	22,71	24,04
máslo	- 15,8	- 15,0	83,27	100,02	85,31	88,95
sýry, tvarohy	- 49,2	- 35,8	77,39	85,85	102,99	91,32

Pramen: ČSÚ – celní statistika (2013 – předběžné údaje).

1) nezahuštěné, včetně syrového mléka pro zpracování;

2) mléko, zahuštěná smetana, sušené a kondenzované mléko.

Finanční bilance zahraničního obchodu s mléčnými výrobky vykazuje dlouhodobě pozitivní saldo. V roce 2013 se ve srovnání s předchozím rokem zvýšila o 1 028 mil. Kč a 24,5 % (tab. 11). Objem vývozu mléčných výrobků se zvýšil v roce 2013 o 1 924 mil. Kč (12,5 %) při zvýšení dovozů o 888 mil. Kč (7,9 %).

Tab. 11 Bilance zahraničního obchodu s mléčnými výrobky (mil. Kč)

Ukazatel	2008	2010	2011	2012	2013
vývoz	13 872	12 425	14 703	15 403	17 327
dovoz	8 943	9 828	10 479	11 212	12 100
saldo	+4 929	+2 597	+4 224	+4 199	+5 227

Pramen: ČSÚ – celní statistika (2013 – předběžné údaje).

Významným faktorem ovlivňujícím výrobu, odbyt a nákupní ceny je spotřeba mléka a mléčných výrobků. Nejnižší spotřeba (bez másla) v tab. 12 vykázaná za rok 2006 (239 kg na osobu) se do roku 2009 se zvýšila o 10,3 kg a 4,3 % na cca 250 kg, v roce 2010 však meziročně poklesla o zřetelných 5,8 kg a 2,3 %. Od roku 2011 se spotřeba mléka a mléčných výrobků v hodnotě mléka celkem (bez másla) neuvádí.

Tab. 12 Orientační roční spotřeba mléka a mléčných výrobků na obyvatele (kg)

Ukazatel	2008	2010	2011	2012	2013 ¹⁾
konzumní mléko	57,0	57,7	57,7	58,9	62,2
máslo	4,7	4,9	5,0	5,2	5,1
sýry celkem	12,9	13,2	13,0	13,4	12,7
tvaroh	3,4	3,4	3,4	3,4	3,6
ostatní výrobky	32,2	32,5	32,5	33,2	31,5
mléčné konzervy	1,8	1,8	1,4	1,4	1,6
celkem ²⁾	242,7	243,9	x	x	x

Pramen: ČSÚ, MZe, ÚZEI

1) předběžné údaje;

2) mléko a mléčné výrobky v hodnotě mléka (bez másla) - ČSÚ od roku 2011 neuvádí, došlo ke změně publikovaných údajů spotřeby potravin podle metodiky Eurostatu.

V roce 2013 se zvýšila nebo zůstala na stejné úrovni spotřeba hlavních mléčných výrobků. Mezi nejnižší v Evropě dlouhodobě patří spotřeba konzumního mléka na obyvatele, srovnatelná s mnoha vyspělými státy je spotřeba sýrů (12,7 kg).

Jakost syrového kravského mléka

Legislativa

Hygienické požadavky na produkci syrového kravského mléka a kritéria pro hodnocení kvality obsahují předpisy EU označované jako hygienický balíček. Patří mezi ně *Nářízení Evropského parlamentu a Rady čis. 178/2002, 852/2004, 853/2004, 854/2004 a 882/2004 a Nařízení Komise čis. 2073/2005 a 2074/2005*. Národní předpisy k jakosti syrového mléka obsahují především *zákon čis. 166/1999 Sb. a vyhlášky MZe čis. 289/2007, 128/2009, 299/2003, 291/2003 a 373/2003*. Normy vztahující se ke kvalitě mléka (ČSN 57 0529 a 56 9601) jsou v ČR platné, nikoliv však závazné.

Prověřování jakosti mléka

Systém kontroly kvality mléka zahrnuje hygienický dozor nad systémem chovu dojnic a způsobem získávání mléka (SVS ČR), prověřování kvality dodávek mléka na sběrných místech (podle ujednání uvedeném v kupních smlouvách) a odběr a analýzy vzorků mléka (zpracovatel nebo pověřené laboratoře). Analytickou činnost v oblasti kontroly hygieny a jakosti nakupovaného mléka vykonávají tři akreditované laboratoře, z nichž největší podíl připadá na dvě laboratoře ČMSCH, a. s. (Buštěhrad a Brno-Tuřany). Zbývající podíl připadá na Centrální laboratoř Madeta Agro, a. s., se sídlem v Českých Budějovicích a dvě zahraniční laboratoře (v Sasku a Bavorsku).

Pro výkon veterinárního dozoru nad výrobou a zpracováním mléka využívá SVS ČR výsledky analýz parametrů stanovených hygienickými předpisy EU. Jedná se o obsah mikroorganismů při 30 °C, somatických buněk a obsah reziduí inhibičních látek. Tyto jakostní parametry mléka jsou laboratořemi předávány do Informačního centra SVS.

Laboratorní analýzy - kontrola správnosti výsledků

Systém kontroly výsledků vychází z napojení rutinních laboratoří na referenční laboratoře, které zajišťují základní servis nastavení úrovně měření prováděného v rámci laboratorních analýz (kalibrace) a pravidelnou kontrolu udržení správnosti takového nastavení mezi jednotlivými kalibracemi (pomocí mezilaboratorních testů).

V podmínkách ČR jsou zřízeny tři Národní referenční laboratoře pro syrové mléko:

- *pro základní chemické složení syrového mléka (ve VÚM Praha);*
- *pro somatické buňky (ve SVÚ Praha);*
- *pro stanovení RIL (ve SVÚ Praha);*
- *pro mikrobiologické kvalitativní ukazatele mléka (ve VÚM Praha).*

Do zkvalitňování systému kontroly jakosti nakupovaného mléka přispívají pracovníci laboratoří školením a zkouškami pracovníků odebírajících vzorky mléka, kontrolou vzorkovacích automatů na svozových cisternách a odborným poradenstvím v oblasti prvovýroby mléka, managementu chovu dojnic a využívání výsledků rozborů mléka.

Z výsledků kontroly jakosti bazénových vzorků mléka za posledních deset let vyplývá, že výsledky CPM odpovídají ve většině případů požadavkům hygienických předpisů (do 100 tisíc v ml) a projevuje se trend zvyšování podílu zastoupení doplňkových mikrobiologických parametrů v mikroflóře mléka, zejména u počtu koliformních bakterií a u počtu psychrotrofních mikroorganismů.

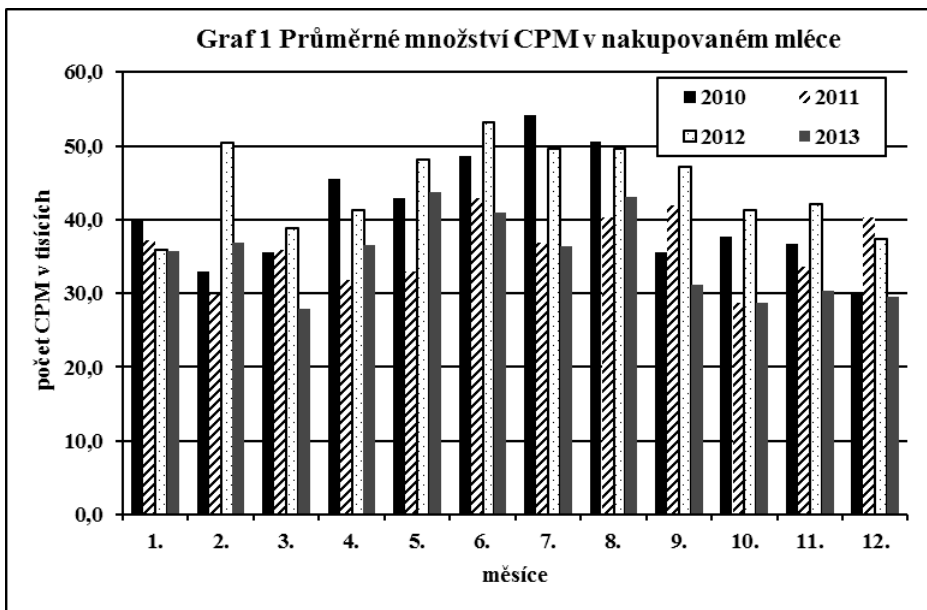
Tab. 13 Průměrné ukazatele jakosti syrového kravského mléka¹⁾

Parametr	2008	2010	2011	2012	2013
CPM (tis./ml)	40,3	40,8	36,0	44,5	35,1
PSB (tis./ml)	263	255	252	254	241
RIL (% +)	0,12	0,16	0,11	0,14	0,16
bod mrznutí -(m°C)	527,3	526,4	526,2	526,2	525,2
bílkoviny (%)	3,35	3,40	3,40	3,41	3,41
kasein (%)	2,67	2,67	2,67	2,64	2,68
tuk (g/100ml r. 2003) (%)	4,01	4,04	4,02	4,00	4,01
TPS (%)	8,76	8,84	8,80	8,84	8,84
močovina (mg/100ml)	26,87	25,97	25,60	24,50	25,47
VMK ²⁾ (mmol/100 g tuku)	1,07	1,23	0,95	1,05	0,67
koliformní bakterie (v ml)	195	236	240	279	241
mikro- -orga- -nismy					
termorezistent. (tis./ml)	0,33	0,25	0,27	0,25	0,20
psychrotrofní (tis./ml)	9,33	7,02	12,00	15,96	10,73
sporotvorné (% +)	42,48	41,84	55,34	42,85	42,49

Pramen: ČMSCH, a.s.

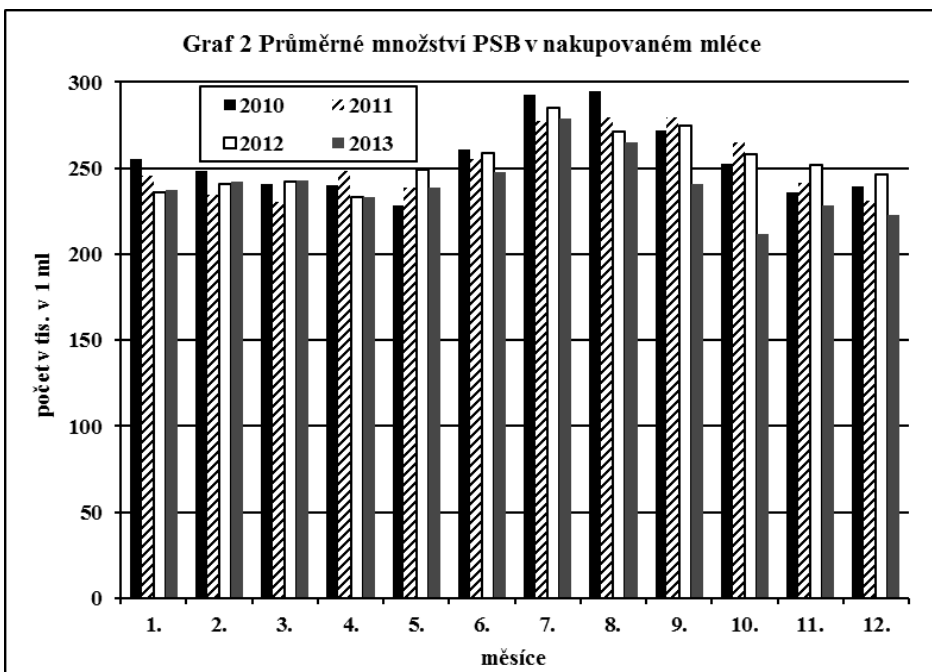
1) LRM Buštěhrad a Brno-Tuřany (bez CL Madeta Agro a dodávek do zahraničí);

2) vyšší mastné kyseliny.

Celkový počet mikroorganismů (CPM), počet somatických buněk (PSB) a průkaz přítomnosti reziduí inhibičních látek (RIL) jsou základní povinně hodnocené parametry nakupovaného mléka (Nařízení EP a Rady č. 853/2004).

Nejvyšší počet mikroorganismů byl zjištěn v roce 2013 v měsících květen, červen a srpen. Počty somatických buněk v mléce jsou v posledních letech v ČR stabilní, ale vyšší v porovnání s většinou chovatelsky vyspělých zemí. Zdravotní stav stád dojnic je při obsahu PSB do 100 tis. považován za velmi dobrý a při obsahu 100 až 200 tis. za uspokojivý. Při PSB v rozmezí 200 až 300 tis. se zdravotní stav stáda hodnotí jako ohrožený s nutností realizace vhodných opatření k jeho zlepšení. Jedná se mimo jiné o pravidelné vyšetřování mléka a zavedení příslušných hygienických programů. PSB v bazénových vzorcích se v letních měsících zvyšují. Nejvyšší PSB byl v roce 2013 zjištěn v měsících červenec a srpen.

Systém detekce RIL je založen na pravidelném hodnocení všech cisternových vzorků při příjmu v mlékárnách. V případě pozitivního zjištění jsou analyzovány jednotlivé vzorky svozové linky a dohledává se, kým bylo mléko znehodnoceno. V laboratořích ČMSCH se mimo tento základní systém provádí rozbor RIL bazénových vzorků odebraných pro stanovení mikrobiologické kvality nakupovaného mléka z jednotlivých svozových míst. Z výsledků je zřejmý pokles záchyťů pozitivních vzorků. V roce 2004 to bylo 0,27 % a v roce 2013 0,16 % pozitivních vzorků.

Rozvoj FTIR (Fourier Transform Infra Red) analyzátorů umožňuje rutinně a s dostatečnou přesností stanovit vedle tuku, bílkovin, laktózy, kaseinu, tukuprosté sušiny i obsah dalších složek v mléce (močoviny, kyseliny citrónové, volných mastných kyselin, ketolátek a beta-hydroxybutyrátu). Výsledky lze využít k hodnocení výživného a zdravotního stavu dojnic a jakosti mléka.

Podpora spotřeby školního mléka

Ve školním roce 2012/2013 bylo do programu „Podpora spotřeby školního mléka“ zapojeno 6 mlékárenských subjektů a cca 2 960 škol. Do škol bylo dodáno 13 334 tis. kusů podporovaných mléčných výrobků (dále jen PMV). Podíl jednotlivých PMV činil:

- 55 % ochuceného polotučného mléka;
- 8 % neochuceného polotučného mléka;
- 2 % kysaného ochuceného mléka;
- 8 % ochucených jogurtů;
- 1 % čerstvých a tavených sýrů;
- 4 % čerstvých sýrů ostatních a ochucených tvarohů;
- 22 % smetanového krému.

V porovnání se školním rokem 2011/2012 se celkové dodávky „školního mléka“ snížily o 5,5 %. Do škol bylo dodáno o 1 % více polotučného ochuceného mléka a smetanových krémů, o 1 % klesly dodávky polotučného neochuceného mléka a čerstvých sýrů. Schváleným mlékárnám byla vyplacena podpora z finančních zdrojů EU ve výši 10 061 tis. Kč a národní podpora z finančních zdrojů ČR ve výši 45 748 tis. Kč. Celkem tak bylo na „školní mléko“ vyplaceno 55 809 tis. Kč. V porovnání se školním rokem 2011/2012 se podpora z ES zvýšila o 4,7 %, národní podpora vzrostla o 8,7 % a její podíl na celkovém objemu finančních prostředků činil 82 %. Z celkového počtu dodaných PMV mělo pouze 31 % (4 147 tis. kusů) nárok na národní podporu, ostatní nesplňovaly podmínky dle Přílohy I NK (ES) č. 657/2008.

Mlékárenská výroba

Mlékárenský průmysl v roce 2013 nakoupil a zpracoval 2 319,5 mil. litrů mléka, což je o 62,3 mil. litrů a 2,6 % méně než v roce 2012.

Průměrná realizační cena mléka se v roce 2013 meziročně zvýšila ze 7,67 Kč na 8,50 Kč za litr, tj. o 0,83 Kč a 10,8 %.

Na výrobě **konzumního mléka**, která se v roce 2013 meziročně zvýšila o 30,2 mil. litrů a 5,0 %, se 79,2 % podílelo mléko trvanlivé, 20,5 % mléko pasterované a 0,4 % mléko školní. Výroba školního mléka byla v roce 2013 vyšší než v roce 2012. Výroba pasterovaného mléka se zvýšila o 36,3 mil. litrů (38,9 %) a trvanlivého mléka o 6,3 mil. litrů a 1,2 % snížila (tab. 14).

Výroba jogurtů se v roce 2013 meziročně snížila o 3,9 tis. tun (3,0 %) na 127,5 tis. tun. Podíl nízkotučných jogurtů na jejich celkové produkci byl nízký.

Produkce másla se mezi roky 2012 a 2013 snížila o 0,9 tis. tun a 2,3 % na 38,0 tis. tun.

Sýry jsou nejvýznamnější skupinou mléčných výrobků s dlouhodobým růstem spotřeby na obyvatele. Přesto objem jejich výroby v ČR dlouhodobě stagnuje. V roce 2013 se výroba obou skupin sýrů meziročně mírně zvýšila. Výroba **sušeného mléka** (bez kojenecké a dětské výživy) se v roce 2013 ve srovnání s rokem 2012 zvýšila.

Ceny vybraných mléčných výrobků uvádí tab. 15 a tab. 16.

Tab. 14 Produkce mlékárenských výrobků

Ukazatel	jedm.	2012	2013	rozdíl ¹⁾	
				jedm.	(%)
konzumní mléka celkem	mil. l	601,6	631,8	+30,2	105,0
čerstvé pasterované		93,2	129,5	+36,3	138,9
trvanlivé		506,4	500,1	-6,3	98,8
školní		2,0	2,3	+0,3	115,0
konzumní smetany	mil. l	46,5	49,9	+3,4	107,3
jogurty	tis. t	131,4	127,5	-3,9	97,0
kysané výrobky ostatní	tis. t	48,2	49,7	+1,5	103,1
máslo celkem	tis. t	38,9	38,0	-0,9	97,7
tvarohy		30,5	33,0	+2,5	108,2
sýry celkem		95,7	101,8	+6,1	106,4
přírodní		80,7	84,8	+4,1	105,1
tavené		15,0	17,0	+2,0	113,3
smetanové krémy		11,6	11,4	-0,2	98,3
tvarohové dezerty		4,1	4,5	+0,4	109,8
mléčné dezerty, pudinky aj.		9,9	9,8	-0,1	99,0
sušená mléka (bez KDV)		30,0	31,5	+1,5	105,0
sušené odstředěné mléko		16,9	18,1	+1,2	107,1
sušené plnotučné mléko		13,1	13,5	+0,4	103,1
kondenzované mléko		15,3	11,2	-4,1	73,2

Pramen: MZE.

1) rozdíl mezi roky 2013 a 2012.

Tab. 15 Ceny mléka a vybraných mléčných výrobků (průmyslových výrobců)

Výrobek	jednotka	2012	2013	rozdíl ¹⁾
mléko polotučné	l	12,94	12,90	-0,04
trvanlivé mléko polotučné	l	9,97	11,18	+1,21
máslo	kg	90,49	104,58	+14,09
eidamská cihla	kg	93,02	100,45	+7,43

Pramen: ČSÚ.

1) rozdíl mezi roky 2013 a 2012.

Tab. 16 Ceny mléka a vybraných mléčných výrobků (spotřebitelské ceny)

Výrobek	jednotka	2012	2013	rozdíl ¹⁾
mléko polotučné pasterované	1 l	18,73	19,28	+0,55
mléko polotučné trvanlivé	1 l	16,61	18,16	+1,55
eidamská cihla	1 kg	127,94	141,47	+13,53
jogurt bílý netučný	150 g	7,11	7,67	+0,56
smetanový jogurt ovocný	150 g	10,51	10,79	+0,28
máslo čerstvé	1 kg	136,05	153,92	+17,87

Pramen: ČSÚ.

1) rozdíl mezi roky 2013 a 2012.

Ukazatele nákupu mléka podle výkazu SFTR 6 – 12

Údaje o nákupu mléka za rok 2013 převzaté z výkazu SFTR (MZe) 6-12, který vede Odbor statistických a informačních služeb MZe, uvádí tab. 17. Vyplývá z ní, že 97,5 % mléka bylo nakoupeno ve třídě I a Q a pouze 2,5 % ve třídách nižších.

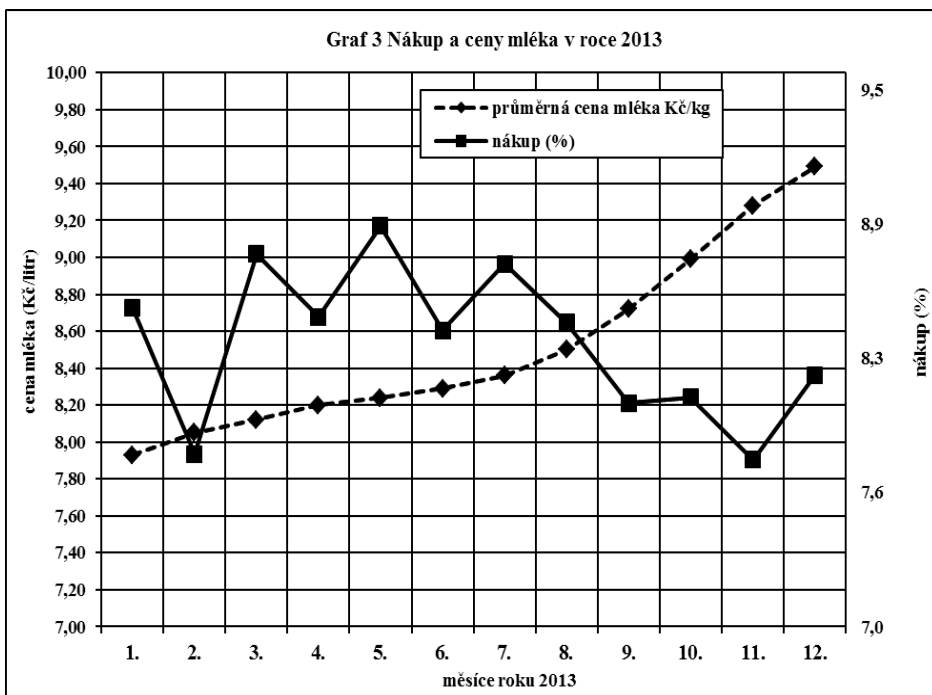
Tab. 17 Ukazatele mlékárnami nakoupeného mléka v letech 2012 a 2013

Jakost mléka	jedn.	množství		tržby		cena za litr	
		mil. litrů	%	mil. Kč	%	Kč	%
I. třída a vyšší	2012	2 319,3	97,4	17 858,6	97,7	7,70	100,4
	2013	2 260,6	97,5	19 277,1	97,7	8,53	100,4
celkem	2012	2 381,8	100,0	18 274,9	100,0	7,67	100,0
	2013	2 319,5	100,0	19 725,6	100,0	8,50	100,0
rozdíl¹⁾	%	-2,6	x	7,9	x	10,8	x

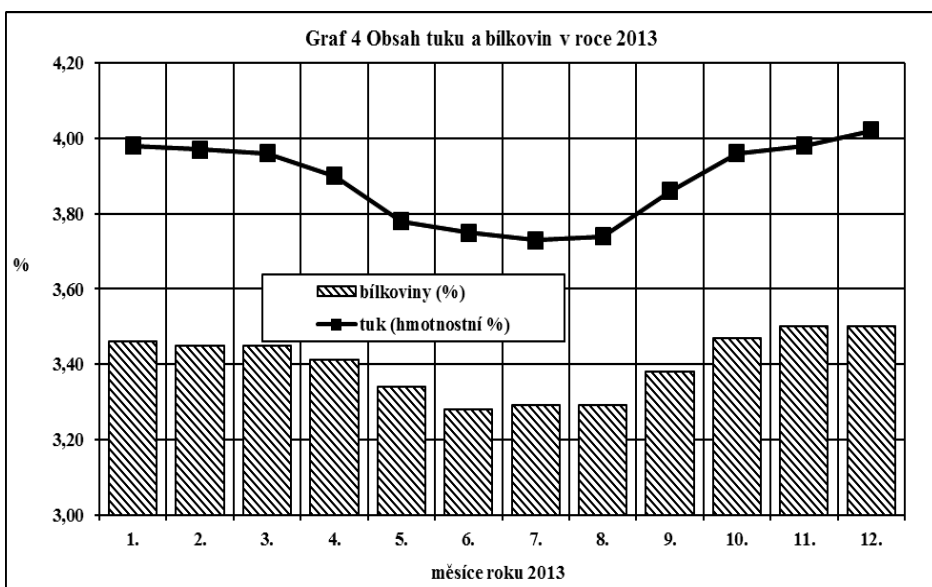
Pramen: MZe.

1) rozdíl v % mezi roky 2013 a 2012 (celkem mléko všech jakostních tříd).

V grafu 3 jsou uvedeny podíly a průměrné ceny nakoupeného mléka, v grafu 4 obsah tuku a bílkovin v nakoupeném mléce v jednotlivých měsících roku 2013.

Meziroční nárůst nákupních cen o 0,83 Kč za litr měl za následek zvýšení tržeb za mléko o cca 1 450,70 mil. Kč i přes mírný pokles jeho prodeje (o 62,3 tis. tun a 2,6 %).

Ekonomické ukazatele výroby mléka

Ukazatele výroby mléka vycházejí z údajů 71 podniků s chovem dojených krav za rok 2013 a zpracovaných pracovníky VÚŽV Uhřetěves, v. v. i. Průměrná dojivost krav tohoto souboru je vyšší než průměrná dojivost krav v roce 2012 v ČR (7 443 litry, tab. 18).

Tab. 18 Základná ukazatele výroby mléka u souboru podniků (n = 71, 2013)

Ukazatel	jedn.	průměr	min.	max.			
dojnic na podnik	n	576	174	2 227			
dojivost (mléka) na krávu	litry	7 876	5 082	10 692			
tučnost mléka	%	3,90	3,48	4,40			
obsah bílkovin v mléce		3,42	3,19	3,71			
dojnic na ošetřovatele	n	50,2	16,8	186,7			
výroba mléka na pracovníka	tis. litrů	400	111	1 857			
březost	%	59,3	33,5	96,1			
po 1. inseminaci							
jalovic					58,9	37,0	96,7
po všech inseminacích							
březost	%	38,8	24,8	89,8			
po 1. inseminaci							
krav	%	41,9	25,1	91,0			
po všech inseminacích							
inseminační index	index	2,23	1,10	3,00			
věk při prvním otelení	dny	793	691	961			
mezidobí		407	365	468			
servis perioda		121	89	169			
odchov telat na 100 krav	n	96	65	131			
úhyny telat do odstavu	%	6,1	0,0	19,3			
obměna stáda krav	%	34	13	76			

Zpracovali: Syřůček a Burdych (2014).

Nejvyššími nákladovými položkami chovu dojených krav byly náklady na krmiva (43 % celkových nákladů), pracovní náklady (14,0 %), odpisy krav (9,0 %) a režie (11,0 %). „Vedlejší“ výrobky (telata a statková hnojiva) snížily náklady o 5,3 %.

Náklady na chov jedné dojnice lze za rok 2013 u tohoto souboru odhadnout na cca 192 Kč na den, 70 tis. Kč na rok a 9,22 Kč na litr prodaného mléka. Po odečtení „vedlejších výrobků“ se tyto náklady snížily na cca 182, 66,4 tis. a 8,74 Kč. Při značné variabilitě vykazované mezi podniky by bez dotace podle článku 68 bylo v průměru dosaženo ztráty 0,10 Kč na litr mléka, 2,20 Kč na krmný den a 785 Kč na krávu, resp. dvouprocentní záporné míry rentability (-1,9 %). Výrazně lepší ekonomický výsledek ve srovnání se souborem podniků za rok 2012 je způsoben hlavně o 0,86 Kč a 11,1 % vyšší nákupní cenou jednoho litru mléka (7,77 vs. 8,63 Kč), a to přes mírně nižší (o 45 litrů a 0,6 %) dojivost krav hodnoceného souboru v roce 2013.

Tab. 19 Ekonomické ukazatele výroby mléka (n=71, 2013)

Ukazatel, položka nákladů	náklady na			
	krávu (Kč)	KD (Kč)	litr prodaného mléka	
			Kč	%
krmiva jadrná	16 153	44,30	2,13	23,1
krmiva objemná	10 894	29,80	1,43	15,5
ostatní krmiva	3 109	8,50	0,41	4,4
krmiva celkem	30 156	82,60	3,97	43,00
pracovní náklady (mzdy + odvody)	9 832	26,90	1,29	14,0
odpisy krav	6 273	17,20	0,83	9,0
odpisy majetku	3 431	9,40	0,45	4,9
veterinární výkony, léky a desinfekce	2 735	7,50	0,36	3,9
opravy a udržování	2 131	5,80	0,28	3,0
energie	2 108	5,80	0,28	3,0
plemenářské výkony a inseminace	1 458	4,00	0,19	2,1
pojištění majetku a krav	461	1,30	0,06	0,7
ostatní nákladové položky	3 899	10,70	0,51	5,6
režijní náklady	7 599	20,80	1,00	10,8
náklady celkem	70 083	192,00	9,22	100,0
odpočet vedlejších výrobků ¹⁾	3 707	10,20	0,49	5,3
náklady na prodané mléko²⁾	66 376	181,80	8,73	94,70
tržby za mléko	65 591	179,70	8,63	x
rozdíl tržeb a nákladů (zisk)	-785	-2,1	-0,1	x
dotace na dojně krávy (článek 68)	1 249	3,40	0,16	x
zisk (včetně dotace)	464	1,30	0,06	x

Zpracovali: Syřůček a Burdych (2014).

1) telata a statková hnojiva;

2) po odpočtu „vedlejších výrobků“.

Dotace podle článku 68 (1 249 Kč na krávu a rok, 3,40 Kč na krmný den a 0,16 Kč na litr mléka) by v průměru všech podniků zajistila dosažení minimálního zisku 464 Kč na krávu a rok, 1,30 Kč na krmný den a 0,06 Kč na litr mléka. Objem dalších dotací, které by zahrnutím do výkonů (tržeb) ekonomiku výroby mléka zlepšily, se nepodařilo spolehlivě zjistit.

Mezi hlavní faktory, které mohou ekonomické výsledky produkce mléka zlepšit, patří k výrobním podmínkám odpovídající užitkovost, dobrý zdravotní stav a s ním související dobrá plodnost krav, přiměřená obměna stáda, nízké úhyny a nutné porážky zvířat, vysoká celoživotní produkce krav (dlouhověkost), kvalitní objemná krmiva, živinově vyrovnané krmné dávky, vysoká jakost tržních produktů, spolehliví ošetřovatelé, odpovídající management a organizace práce a maximální příjem všech dotací. Z hlediska posílení konkurenceschopnosti českých výrobců mléka zejména v období po zrušení kvót (2015) by měly ve všech státech unie platit shodné zásady společné zemědělské politiky a tuzemská podpora chovu dojených krav by měla odpovídat významu tohoto základního agrárního odvětví.

System mléčných kvót

System kvót byl v EU zaveden v roce 1984 za účelem omezení nadprodukce mléka, stabilizace trhu a nákupních cen a garance určité cenové hladiny mléčných výrobků, v roce 2015 bude v rámci reformy společné zemědělské politiky zrušen.

Státům EU jsou systémem kvót stanovena vnitrostátní referenční množství kvóty mléka pro dodávky a přímý prodej. Výše národních kvót je státům EU upravována na základě Komisí schválených změn. Vývoj „české“ národní kvóty a počtu držitelů kvóty a odběratelů mléka za dobu členství ČR v EU uvádějí tab. 20 až 22. Tab. 20 poukazuje na skutečnost, že národní kvóta mléka se v ČR každoročně mírně zvyšuje, její plnění se výrazněji snižuje.

Tab. 20 Objem a plnění vnitrostátních referenčních množství mléka v ČR

Kvótový rok	národní kvóta mléka						celkem	
	pro dodávky			pro přímý prodej			tis. tun	%
	tis. tun	%	% ³⁾	tis. tun	%	% ³⁾		
2004/05	2 614,4	100,0	99,7	67,7	100,0	4,1	2 682,1	100,0
2005/06	2 679,0	102,5	100,6	3,2	4,7	81,0	2 682,1	100,0
2006/07	2 735,3 ¹⁾	104,6	98,0	2,6	3,9	85,8	2 737,9	102,1
2007/08	2 735,4	104,6	98,6	2,5	3,7	85,0	2 737,9	102,1
2008/09	2 785,4 ²⁾	106,5	96,9	7,3	10,8	30,0	2 792,7	104,1
2009/10	2 808,5	107,4	93,4	12,1	17,9	31,2	2 820,6	105,2
2010/11	2 833,5	108,4	90,7	15,3	22,6	45,3	2 848,8	106,2
2011/12	2 861,1	109,4	92,7	16,2	23,9	43,2	2 877,3	107,3
2012/13	2 883,9	110,3	94,2	22,9	32,8	35,0	2 906,1	108,4
2013/14 ⁴⁾	2 906,4	111,2	94,5	28,7	42,4	34,7	2 935,1	109,4

Pramen: SZIF.

1) od 1. 4. 2006 uvolněna restrukturalizační rezerva ve výši 55 788 000 kg;

2) od 1. 4. 2008 zvýšení o 50 tis. tun;

3) plnění v příslušném kvótovém roce;

4) předběžný údaj.

Tab. 21 Rozdělení rezervy v kvótových letech v ČR (tis. tun)

Kvótový rok	přidělení	rezerva kvóty pro	
		dodávky	přímý prodej
2004/05	1. 10. 2004	25 500	2 000
	1. 3. 2005	25 800	7 700
2005/06	1. 8. 2005	4 897	54 903
2006/07	1. 3. 2007	50 000	0
2007/08	1. 3. 2008	22 000	200
2008/09	1. 3. 2009	50 000	2 500
2009/10	1. 3. 2010	40 000	3 000
2010/11	1. 3. 2011	50 000	5 000
2011/12	1. 3. 2012	59 000	7 000
2012/13	1. 3. 2013	59 000	8 000
2013/14	1. 3. 2014	70 000	13 000

Pramen: SZIF.

Tab. 22 Počet držitelů kvóty mléka a schválených odběratelů

Kvótový rok	držitelé kvóty pro				odběratelé	
	dodávky		přímý prodej		n	%
	n	%	n	%		
2004/2005	2 950	100,0	252	100,0	82	100,0
2005/2006	2 871	97,3	264	104,8	86	104,9
2006/2007	2 699	91,5	197	78,2	82	100,0
2007/2008	2 581	87,5	176	69,8	82	100,0
2008/2009	2 479	84,0	162	64,3	83	101,2
2009/2010	2 344	79,5	249	98,8	83	101,2
2010/2011	2 182	74,0	268	106,3	84	102,4
2011/2012	2 072	70,2	276	109,5	81	98,8
2012/2013	2 034	68,9	315	125,0	80	97,6
2013/2014 ¹⁾	1 898	64,3	333	132,1	75	91,5

Pramen: SZIF.

1) předběžný údaj.

Mléčný balíček, vypracovaný Komisí a doporučený státním EU k realizaci v období bez kvót, problematiku výroby mléka ovlivňuje minimálně. Proto se jednotlivé státy na tuto situaci připravují individuálně, přičemž hlavní výrobci (Německo, Francie, Nizozemí, Dánsko, Irsko aj.) uvažují o zvýšení stavu dojených krav a výroby mléka. Vzhledem k aktuální situaci ve výrobě mléka v EU a k prognózám jejího dlouhodobého vývoje je „nejvyšší čas“ k přípravě na toto období i v ČR.

4. Produkce jatečného skotu

V období let 2010 až 2013 se celkové stavy skotu zvýšily o 4 tis. a 0,3 %, přičemž v roce 2013 došlo ve srovnání s rokem 2012 ke snížení stavů skotu o jeden tis. kusů. Stavy dojených krav se v roce 2013 meziročně snížily o 6 tis. a krav bez TPM se zvýšily o 7 tis. kusů.

Celková produkce jatečného skotu kolísala v letech 2010 až 2013 mezi 164 až 171 tis. tun (tab. 23). I přes výrazný pokles domácí spotřeby hovězího masa (na 116,7 tis. tun) bylo z důvodu vysokých exportů jatečného skotu (cca 86,7 tis. tun v živém) v roce 2013 dovezeno kolem 41,0 tis. tun jatečného skotu (v živém) a hovězího masa ze zahraničí.

Tab. 23 Základní ukazatele produkce jatečného skotu a hovězího masa

Ukazatel		jednotka	2010	2011	2012	2013	roz. ⁴⁾
početní stav skotu celkem ¹⁾		tis. ks	1 349	1 345	1 354	1 353	-1
z toho – dojené krávy ¹⁾		tis. ks	384	374	373	367	-6
– krávy bez TPM ¹⁾		tis. ks	168	178	178	185	+7
– krávy celkem ¹⁾		tis. ks	551	552	551	552	+1
produkce jatečného skotu ²⁾	celkem	tis. t ž. hm.	171	170	171	164	-7
	na krávu	kg ž. hm.	312	306	312	297	-15
spotřeba hovězího a telecího masa ³⁾	celkem	tis. t ž. hm.	149,0	140,0	129,2	116,7	-12,5
	na osobu	kg/rok	9,5	9,2	8,2	7,4	-0,8
dovoz jateč. skotu a hov. masa		tis. t ž. hm.	43,1	43,1	37,2	41,0	+3,8
vývoz jateč. skotu a hov. masa		tis. t ž. hm.	65,1	72,9	83,5	86,7	+3,2
soběstačnost v produkci masa		%	114	122	132	141	+9

Pramen: ČSÚ, ČSÚ – statistika zahraničního obchodu, ÚZEI, MZe.

1) dle soupisu hospodářských zvířat k 1. 4. daného roku;

2) produkce na krávu je počítána z výroby v ž. hm. na průměrný stav krav v daném roce;

3) spotřeba za rok 2013 – odhad;

4) rozdíl mezi roky 2013 a 2012.

Celková produkce jatečného skotu kolísala v letech 2010 až 2013 mezi 164 až 171 tis. tun (tab. 23). I přes výrazný pokles domácí spotřeby hovězího masa (na 116,7 tis. tun) bylo z důvodu vysokých exportů jatečného skotu (cca 86,7 tis. tun v živém) v roce 2013 dovezeno kolem 41,0 tis. tun jatečného skotu (v živém) a hovězího masa ze zahraničí.

Zahraněční obchod s hovězím masem a s živými zvířaty

Výsledky zahraničního obchodu s čerstvým a zmrazeným hovězím masem (položky celního sazebníku 0201 a 0202) nejsou v posledních letech pozitivní (tab. 24). V roce 2013 bylo z ČR do zahraničí prodáno cca 8,6 tis. tun hovězího masa za 857 mil. Kč, dovoz stejné komodity dosáhl 21,7 tis. tun za 2 452 mil. Kč. Výsledkem této obchodní transakce je pasivní bilance ve výši 13,3 tis. tun hovězího masa a 1 595 mil. Kč. V roce 2013 se meziročně mírně zvýšil vývoz hovězího masa v naturálním (o 18 tun a 0,2 %) i peněžním vyjádření (o 4 mil. Kč a 0,5 %). V roce 2005 se kg hovězího masa v zahraničí nakupoval za 70,89 Kč, v roce 2010 již za 89,36 Kč, v roce 2012 za 113,12 Kč a v roce 2013 za 112,81 Kč. Zatímco v letech 2005 a 2006 byla cena vyvezeného masa za kg vyšší než cena hovězího masa z dovozu, v letech 2007 až 2013 se tento poměr obrátil (tab. 24).

Tab. 24 Zahraniční obchod s hovězím masem

Rok	vývoz			dovoz			saldo		
	tun	mil. Kč	Kč/kg	tun	mil. Kč	Kč/kg	tun	mil. Kč	Kč/kg
2008	6 069	473	78,00	14 947	1 394	93,30	-8 878	-921	-15,30
2010	6 704	574	85,67	22 468	2 008	89,36	-15 763	- 1 433	-3,69
2011	8 636	764	88,50	22 877	2 192	95,83	-14 241	- 1 428	-7,33
2012	8 628	853	98,92	19 721	2 231	113,12	-11 093	- 1 378	-14,20
2013	8 646	857	101,24	21 736	2 452	112,81	-13 273	-1 595	-11,57

Pramen: ČSÚ – statistika zahraničního obchodu.

Negativní bilance zahraničního obchodu s hovězím masem překročila 10 tis. tun a jednu miliardu Kč v letech 2010 až 2013. V důsledku poptávky po zástavových zvířatech a dalších kategoriích skotu zahraničními chovateli nejen ze států EU se zvyšuje (zejména z ekonomických důvodů) objem zahraničního obchodu s živými zvířaty.

Tab. 25 Vývoj zahraničního obchodu s živým skotem

Rok	objem (t ž. hm.)		cena (Kč/kg)		finanční hodnota (mil. Kč)		
	dovoz	vývoz	dovoz	vývoz	dovoz	vývoz	saldo
2009	2 061	55 813	43,18	46,67	89,0	2 604,5	2 515,5
2010	1 489	52 663	44,39	47,36	66,1	2 494,2	2 428,1
2011	808	57 059	53,07	50,85	42,9	2 901,6	2 585,7
2012	642	67 538	78,22	57,13	50,2	3 858,3	3 808,1
2013	794	71 007	53,44	66,67	52,9	3 795,0	3 742,0

Pramen: ČSÚ – statistika zahraničního obchodu.

Z tab. 25 je zřejmé, že objem vývozu živého skotu v posledních třech letech vzrostl, a že dovozy zvířat jsou ve fyzickém i finančním vyjádření zřetelně nižší. Na rozdíl od zahraničního obchodu s hovězím masem je při obchodu s živým (nejen jatečným) skotem dlouhodobě vykazován výrazný převis vývozu nad dovozy.

V roce 2013 bylo do ČR dovezeno 794 tun živého skotu za 52,9 mil. Kč, vyvezeno však bylo 71 007 tun živého skotu za 3 795 mil. Kč. Znamená to, že objem dovozů živých zvířat dosáhl pouze zanedbatelného podílu na vývozu. Ve finančním vyjádření se v roce 2013 zvýšil objem dovozů a snížil se objem exportů.

Positivní stránkou zahraničního obchodu s živým skotem je vysoká kladná obchodní bilance a většinou vyšší tržby chovatelů za zvířata prodaná do zahraničí než při jejich uplatnění na domácím trhu. Méně příznivá je skutečnost, že zpravidla kvalitní a zdravá zvířata opouští „domácí teritorium“ s negativními dopady na tuzemskou produkci hovězího masa, zaměstnanost, spotřebu krmiv, využití stájí, objem tržeb za „přidanou hodnotu“ vytvářenou v průběhu dalšího chovu nebo jatečného využití zvířat, a zřejmě i na domácí spotřebu hovězího masa (tab. 23).

Porážky jatečného skotu

V posledních letech se s poklesem stavů a zvyšováním vývozu živých zvířat snižují počty porážek všech kategorií skotu (tab. 26). V období 2008 až 2013 poklesl počet porážek býků, krav, jalovic, skotu celkem a telat o 28, 13, 7, 20 a 23 %, meziročně se

v roce 2013 zvýšily porážky býků (o 3 700 kusů a 4 %), u ostatních kategorií skotu byl vykázan pokles počtu poražených zvířat.

Tab. 26 Porážky jednotlivých kategorií skotu

Kategorie	2008		2011		2012		2013	
	tis. kusů	%	tis. kusů	%	tis. kusů	%	tis. kusů	%
býci ¹⁾	128,7	48,7	104,3	43,8	88,4	40,6	92,1	43,5
krávy	112,6	42,6	109,8	46,1	106,1	48,8	98,3	46,4
jalovice	23,0	8,7	23,9	10,1	23,0	10,6	21,5	10,1
skot celkem²⁾	264,3	100,0	238,0	100,0	217,5	100,0	211,9	100,0
telata	9,3	3,5	8,2	3,4	7,5	3,4	7,2	3,4

Pramen: ČSÚ.

1) pouze býci, počet porážek volů ve sledovaném období byl zanedbatelný;

2) skot celkem, bez telat.

Ekonomické ukazatele produkce jatečného skotu

V období 2010 až 2012 se ceny jatečného skotu (ceny zemědělských výrobců) zvyšovaly, v roce 2013 se meziročně snížily nebo výrazněji nezměnily. Spotřebitelské ceny předního s kostí a zadního bez kosti se v období 2010 až 2013 zvýšily. Meziročně se v roce 2013 zvýšily všechny v tab. 27 uvedené ceny masa průmyslových výrobců i ceny spotřebitelské.

Tab. 27 CZV¹⁾ jatečného skotu (Kč/kg ž. hm.) a ceny hovězího masa (Kč/kg)

Kategorie		jedn.	2010	2011	2012	2013	%
CZV ¹⁾	býci tř. SEUR	Kč/kg ž. hm.	39,96	42,97	47,25	45,99	109,6
	jalovice tř. SEUR		31,33	33,23	37,74	38,42	91,5
	krávy tř. EUR		29,07	31,46	35,92	36,51	87,0
	skot celkem tř. SEUR		35,55	38,33	42,69	41,98	100,0
CPV ²⁾	hovězí přední s kostí	Kč/kg	57,53	60,43	72,17	74,55	177,6
	hovězí zadní bez kosti		123,52	133,27	145,79	148,99	354,9
SC ³⁾	hovězí přední s kostí		85,70	89,55	99,85	x	x
	hovězí zadní bez kosti		175,32	187,21	199,92	206,51	491,9

Pramen: ČSÚ a TIS SZIF.

1) ceny zemědělských výrobců;

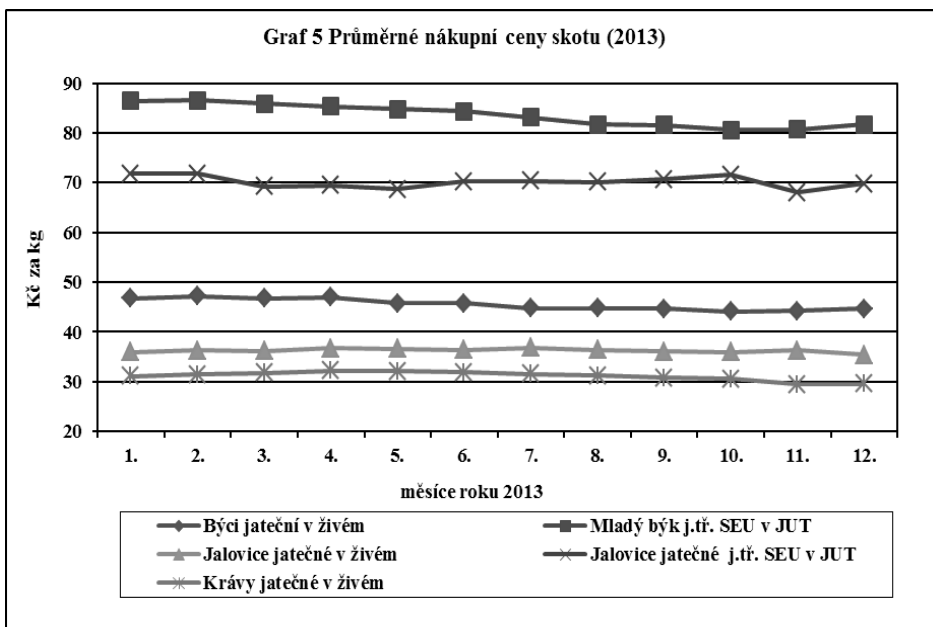
2) ceny průmyslových výrobců;

3) SC = spotřebitelské ceny.

Z grafu 5 jsou patrné rozdíly ve výši „měsíčních“ cen za kg živé hmotnosti a jejich shodný vývoj v průběhu roku u jatečných býků, jalovic a krav.

Odhad ekonomických ukazatelů výkrmu skotu

V tab. 28 jsou uvedeny náklady výkrmu býků zjištěných v rámci výběrového šetření o nákladech a výnosech zemědělských výrobců za rok 2011 Boudným (2012), některé položky jsou dopočítány modelově, cena jatečných býků je vykázána ČSÚ za rok 2013. Do orientační kalkulace je zahrnuta cena zástavu ve výši 14 100 Kč (235 kg x 60 Kč), přírůstek hmotnosti 930 gramů na kus a den a porážková hmotnost 610 kg na kus.

Při tržbách 27 785 Kč a nákladech 31 005 Kč na kus by v roce 2013 bylo dosaženo ztráty ve výši 3 220 Kč na kus a 5,30 Kč na kg živé hmotnosti den při míře rentability kolem -19 %. Znamená to, že při běžné variabilitě by mohla býky vykrmovat bez ekonomické ztráty býky vykrmovat jen část výrobců. Ekonomická podpora v uvažované výši 3 000 Kč na býka je odvozena ze sazby jednotné platby na hektar ve výši 6 069 Kč/ha) by snížila odhadnutou ztrátu na 220 Kč na kus a zvýšila by míru rentability produkce na cca -0,6 %. Pro dosažení desetiprocentní míry rentability by celkové příjmy (tržby) musely dosáhnout cca 56 Kč za kg živé hmotnosti a 34 100 Kč za kus.

Přes orientační charakter ekonomických ukazatelů je zřejmé, že výkrm býků je v ČR v posledních letech v průměru ztrátový. Tento nepříznivý výsledek poněkud "vylepšují" přímé platby vyplácené na plochu. Jejich výši připadající na jednotlivé komodity ani na výkrm býků nelze přesně zjistit.

Součet nákladů na krmiva, mzdy a režie dosahuje kolem téměř 88 % nákladů na přírůstek, a spolu s náklady na zástav pak přes 90 % nákladů na jatečného býka celkem. Na zbývající položky pak připadá kolem 12 %, resp. 8 % nákladů. Poněvadž 55 % nákladů tvoří krmiva, lze hlavní možnosti úspor hledat u této položky. Jedná se hlavně o zvýšení kvality a produkčního efektu objemných krmiv a o ekonomické vynakládání jadrných krmiv.

Z této orientační kalkulace je zřejmé, že při nízkých přírůstcích hmotnosti a nízkých nákupních cenách jatečných zvířat lze pozitivního ekonomického výsledku výkrmu býků dosáhnout jen výjimečně. Mezi podmínky ekonomicky úspěšného výkrmu býků patří přírůstek nad 1 000 gramů na kus a den, realizace opatření na snížení nákladů a ceny odpovídající nákladům a průměru cen hlavních výrobců hovězího masa v unii.

V roce 2013 došlo ke změně metodiky vykazování nákupních cen jatečného skotu v ČSÚ. Data v tabulce 29 jsou podle nové metodiky a nejsou proto uvedeny údaje za

předchozí období. Tab. 29 uvádí průměrné nákupní ceny jatečného skotu zařazeného do jakostních tříd podle klasifikace systémem SEUROP a v živém v roce 2013 podle údajů ČSÚ. ČSÚ ve svých výstupech uvádí i realizační ceny v některých krajích. Z tabulky 30 jsou patrné rozdíly při zpeněžování v jednotlivých krajích u vybraných kategorií skotu.

Tab. 28 Odhad nákladů výkrmu skotu a jejich hlavních položek (2013)

Položka, ukazatel		na kus (Kč)	na KD ¹⁾ (Kč)	%
krmiva	nakoupená	2 135	5,85	12,6
	vlastní	7 215	19,80	42,7
	celkem	9 350	25,65	55,3
pracovní náklady		3 630	9,95	21,5
odpisy DHM		495	1,36	2,9
režie		1 820	5,00	10,8
ostatní položky		1 610	4,41	9,5
náklady na přírůstek ¹⁾		16 905	46,37	100,0
zástav (235 kg x 60 Kč ²⁾)		14 100	38,63	83,4
náklady celkem		31 005	85,00 ⁴⁾	183,4
tržby (610 kg x 45,55 Kč ³⁾)		27 785	45,55 ⁴⁾	164,4
zisk (ztráta)		-3 220	-5,30	-19,0
míra rentability (%)			-10,4	
podpory celkem		3 000	4,90 ⁴⁾	x
příjmy celkem		30 785	50,45 ⁴⁾	x
zisk (ztráta)		-220	-0,60	x
míra rentability (%)			-0,7	
přírůstek g/kus/den			930	

Pramen: Boudný (2014). 1) 375 kg (porážková hmotnost 610 kg, hmotnost zástavu 235 kg);

2) odhadnutá cena za kg zástavu;

3) cena jatečných býků vykázaná ČSÚ za rok 2013; 4) na kg živé hmotnosti.

Tab. 29 Průměrné nákupní ceny jatečného skotu (Kč/kg) v roce 2013

Kategorie	jakost	2013
býci	v živém	45,54
mladí býci	SEU	83,56
	ROP	75,37
jalovice	v živém	36,26
	SEU	70,14
	ROP	60,43
krávy	v živém	31,14
	SEU	63,87
	ROP	54,48
telata	v živém	54,85
jatečná savá	JUT	93,03

Pramen: ČSÚ.

Tab. 30 Rozdíly realizačních cen v jednotlivých krajích podle kategorií¹⁾

Kraj	býci jateční²⁾	mladý býk³⁾	jalovice⁴⁾	krávy⁵⁾
Středočeský	44,35	81,37	34,86	29,28
Jihočeský	44,94	79,56	37,52	30,41
Plzeňský	43,15	81,13	36,90	32,45
Ústecký	44,82	x	x	33,93
Liberecký	x	x	x	28,79
Královéhradecký	45,15	83,17	33,72	28,92
Pardubický	44,45	82,06	33,84	29,06
Vysočina	45,26	x	38,57	29,48
Jihomoravský	45,50	x	34,99	29,95
Olomoucký	46,20	x	32,70	27,23
Zlínský	44,83	x	32,47	28,37
Moravskoslezský	x	x	x	27,52

Pramen: ČSÚ. 1) průměrné ceny v roce 2013;

2) v živém; 3) j.tř. SEU v JUT;

4) jatečné v živém; 5) jatečné v živém.

Průměr cen býků, jalovic a krav zařazených do jakostních tříd E a U byl v roce 2012 o 10,5 až 27,4 % vyšší než průměrné nákupní ceny zvířat zařazených do tří nejnižších tříd (tab. 31). Při živé hmotnosti jatečných býků, jalovic a krav 600, 450 a 540 kg by rozdíl v nákupní ceně stejných kategorií zvířat v roce 2012 představoval 4 542, 2 970 a 4 693 Kč, při jatečné hmotnosti býků 330 kg a krav 270 kg pak kolem 2 917 a 3 129 Kč. Z této orientační kalkulace vyplývá, že klasifikace, resp. zařazení jatečných zvířat do jakostních tříd, koresponduje s nákupní cenou, a že se vyplatí zlepšovat ukazatele zohledňované v systému SEUROP. V roce 2013 byla změněna metodika vykazování cen u jatečného skotu. Proto nebylo možné porovnat ceny za rok 2013 s předchozím rokem. Toto porovnání bude možné v ročence, která vyjde v příštím roce, kde budou k dispozici data za rok 2014.

Nákupní ceny jatečného skotu v roce 2011, 2012 a 2013 v ČR a reprezentativní ceny jatečného skotu v Německu a v ČR za období 3. 2. až 9. 2. 2014 podle Tržní informační služby (TIS) SZIF uvádějí tab. 32 a 33.

Hlavními příčinami nepříznivého vývoje výkrmu býků a výroby hovězího masa jsou snižující se početní stavy dojníc, neuspokojivé ceny jatečného skotu a zástavových telat a s nimi spojené vývozy telat a jatečných zvířat, nízká domácí spotřeba hovězího masa a nerovné ekonomické podmínky mezi státy EU-15 a EU-12.

V rámci států EU-27 patří nákupní ceny hlavních kategorií jatečného skotu v ČR mezi nejnižší (tab. 34).

Tab. 31 Rozdíly v cenách jatečného skotu v rozdílných jakostních třídách

Kategorie skotu	rozdíl v ceně mezi průměrem jakostních tříd EU a ROP			
	2011		2012	
	Kč/kg	%	Kč/kg	%
býci v živém	5,35	12,7	7,57	16,3
býci v JUT	7,74	9,9	8,84	10,5
jalovice v živém	5,50	17,3	6,60	18,8
jalovice v JUT	7,59	12,6	8,79	12,9
krávy v živém	6,90	25,0	8,69	27,4
krávy v JUT	8,17	14,6	11,59	17,8

Pramen: ČSÚ, třída EU = 100 %.

Tab. 32 Nákupní ceny jatečného skotu (Kč/kg živé hmotnosti, TIS ČR)

Kategorie skotu	prosinec			leden až prosinec		
	2011	2012	2013	2011	2012	2013
skot celkem	35,00	37,93	36,74	34,28	37,84	37,96
skot celkem tř. SEUR	39,77	43,34	40,23	38,16	42,69	41,98
býci tř. SEUR	44,76	48,00	45,11	42,97	47,25	45,99
jalovice tř. SEUR	33,87	38,46	36,63	33,23	37,74	38,46
krávy tř. EUR	33,02	36,38	33,37	31,46	35,95	36,51

Pramen: SZIF (TIS).

Tab. 33 Reprezentativní ceny jatečného skotu (za jatečnou hmotnost)¹⁾

Kategorie	průměr Kč/kg		rozdíl (ČR – Německo)	
	ČR	Německo	Kč/kg	% ²⁾
mladí býci R3	86,23	105,30	-19,07	-18,1
býci R3	83,93	94,18	-10,25	-10,9
krávy O3	61,22	77,84	-16,62	-21,4
jalovice R3	70,89	103,74	-32,85	-31,7

Pramen: SZIF; vlastní výpočet.

1) průměr „týdenních“ cen za 3. 2. až 9. 2. 2014, při kurzu 1 EUR= 27,33 Kč;

2) Německo = 100 %.

Tab. 34 Reprezentativní ceny jatečného skotu (za jatečnou hmotnost)¹⁾

Země	Kč za kg jatečné hmotnosti		
	mladí býci R3	krávy O3	jalovice R3
ČR	86,23	61,22	70,89
Dánsko	108,88	79,91	96,37
Německo	105,30	77,84	103,74
Francie	108,20	65,76	114,65
Rakousko	104,51	68,30	98,36
Polsko	87,07	69,34	84,64
EU celkem	104,37	78,33	110,28

Pramen: SZIF; vlastní výpočet.

1) průměr „týdenních“ cen za 3. 2. až 9. 2. 2014, při kurzu 1 EUR=27,33 Kč.

Tab. 35 Ceny jatečného skotu v ČR (27 . 1. až 2. 2. 2014)

Kategorie	třída jakosti	kusů		Ø hmotnost (kg)		Kč/kg jat. hmotn.
		n	%	v živém	v mase	
mladí býci	E	8	1,0	823	454	90,78
	U	183	23,0	750	413	87,38
	R	432	54,4	684	377	84,41
	O	145	18,3	557	307	78,02
	P	26	3,3	351	193	68,20
	celkem	794	100,0	667	367	84,01
býci	E	6	3,1	866	477	91,53
	U	37	18,9	763	420	85,37
	R	111	56,6	699	385	83,34
	O	42	21,4	582	320	77,54
	celkem	196	100,0	690	380	83,02
krávy	E	1	0,1	946	488	75,77
	U	42	4,9	769	397	69,38
	R	263	30,5	691	357	66,08
	O	335	38,8	564	291	59,59
	P	222	25,7	458	236	48,14
	celkem	863	100,0	586	302	60,27
jalovice	U	5	2,6	532	282	71,93
	R	80	41,5	565	300	69,15
	O	79	40,9	494	262	63,87
	P	29	15,0	337	178	57,66
	celkem	193	100,0	501	266	65,93

Pramen: SZIF (TIS).

5. Výsledky kontroly užítkovosti (KU) dojených krav

Kontrola užítkovosti dojených krav se řídí pravidly organizace ICAR (Mezinárodní výbor pro kontrolu užítkovosti), Rozhodnutím komise čís. 94/515 z 27. 7. 1994, normami ISO a dalšími předpisy. V organizaci ICAR zastupuje ČR od roku 1991 ČMSCH, a. s. Od listopadu roku 2013 vstoupilo do ICAR Chovatelské družstvo Impuls, družstvo.

Výsledky KU jsou zpracovány za kontrolní rok, který trvá od 1. 10. do 30. 9. dalšího kalendářního roku. Uváděné výsledky se vztahují ke konci příslušného kontrolního roku.

Přes meziroční pokles v roce 2013 o 1 % patří podíl krav v KU v ČR (téměř 94 %) mezi nejvyšší v Evropě. Proto výsledky KU jsou (s určitým omezením) platné pro celou populaci dojených krav v ČR.

Tab. 36 Rozsah kontroly užítkovosti v ČR

Rok	Dojnic (průměrný stav)	Krav v KU		Metoda KU (% krav)		
		celkem	% ¹⁾	A ₄ (A4P)	A4A	A _T (A4T)
2008	403 638	390 129	96,7	99,3	x	0,7
2010	378 415	357 658	94,5	99,4	x	0,6
2011	373 705	354 299	94,8	99,4	x	0,6
2012	369 749	351 075	94,9	99,4	x	0,6
2013	372 748	350 162	93,9	66,4	33,2	0,4

Pramen: ČMSCH, a. s. a ČSÚ.

1) z celkového počtu dojnic.

V kontrolním roce 2012/2013 se výrazně změnil podíl metod využívaných v KU. V minulosti převažovala metoda A4 (99,4 % v roce 2012) a metoda AT se téměř nevyužívala (0,6 % v roce 2012). Po zavedení nové metody kontroly užítkovosti došlo k výraznému poklesu podílu metody A4.

Z tab. 36 je patrné, že i přes pokles hraje v současnosti nejvýznamnější roli metoda A4 (A4P s celkovým výdojkem a poměrným vzorkováním). Při využití varianty A4P se zjišťuje množství nadojeného mléka jako celkový výdojek za kontrolní den, který je tvořen součtem dílčích všech výdojků v kontrolním dnu. K příslušné dojivosti je připojen individuální vzorek. V kontrolním roce 2012/2013 dosáhl podíl této metody 66,4 %.

V rámci nově zavedené metody (A4A) se zjišťuje množství nadojeného mléka jako celkový výdojek za kontrolní den, který je tvořen součtem dílčích výdojků v kontrolním dnu. K příslušné dojivosti je odebrán alternativní vzorek (jeden měsíc večer a druhý měsíc ráno). Obsahové složky mléka jsou korigovány podle zvláštních certifikovaných metodik. Metoda byla kompletně validována. V kontrolním roce 2012/2013 byl její podíl na úrovni 33,2 %.

Podíl metody A4T, kde se zjišťuje množství produkovaného mléka a obsah složek v kontrolním dnu pouze jednou a to střídavě jeden měsíc při večerním a následující měsíc při ranním dojení je nevýznamný (0,4 % a 1 314 krav zapojených do kontroly užítkovosti). Zvyšování flexibility a zavádění zjednodušených a tím i méně nákladných metod v porovnání s metodou A4 je dlouhodobý trend ve všech členských zemích ICAR.

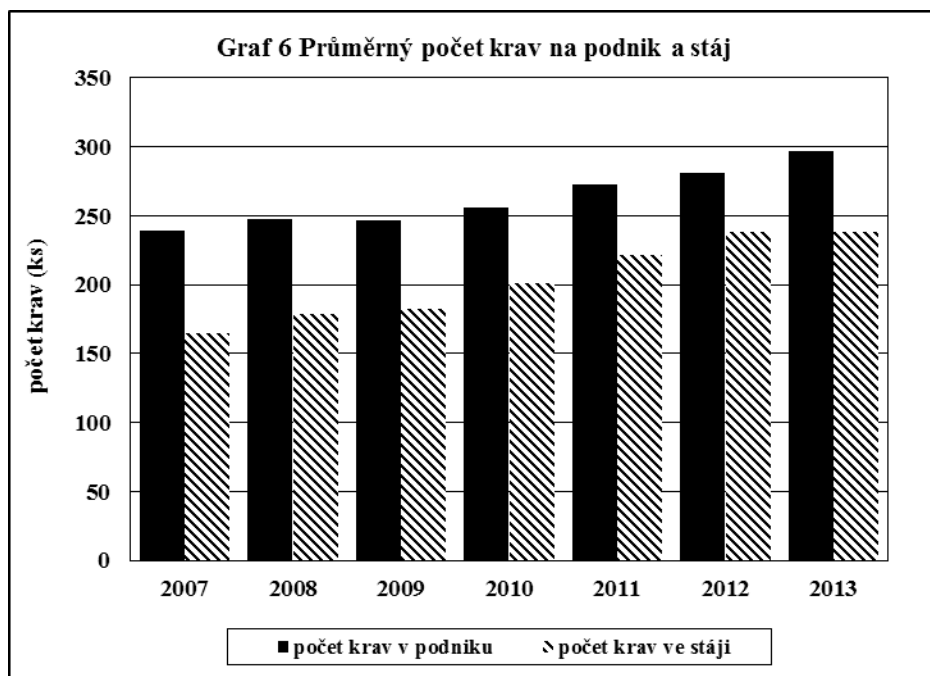
Tab. 37 Počet podniků a stájí s chovem krav v kontrole užítkovosti

Rok	počet podniků	krav v KU	krav na podnik	stáji s KU	krav ve stáji
2008	1 574	390 129	248	2 181	179
2010	1 399	357 658	256	1 782	201
2011	1 296	354 299	273	1 593	222
2012	1 251	351 075	281	1 477	238
2013	1 179	350 162	297	1 471	238

Pramen: ČMSCH, a. s.

V období 2008 až 2013 se stavy krav v KU snížily o 39 967 kusů a 10,2 %, stav všech dojnic se snížil o 30 890 a 7,7 % (tab. 36). Podíl krav v KU se od roku 2010 do roku 2012 mírně zvyšoval. V roce 2013 se snížil na 93,9 %.

Současně s poklesem počtu podniků v letech 2008 až 2013 (o 395 a 25,1 %) a stájí s KU (o 710 a 32,6 %) se zřetelně zvýšil počet „kontrolovaných“ krav na podnik (o 49 kusů a 19,8 %) a na stáj (o 59 kusů a 33,0 %, tab. 37 a graf 6).

S údaji v tab. 37 souvisí i vývoj průměrné velikosti podniku a stájí v ČR za dlouhodobé časové období. Od roku 2000 se zvýšila průměrná velikost podniku ze 194 kusů na 297 kusů v roce 2013. Stejný vývoj byl zaznamenán i u vývoje průměrné velikosti stájí v kontrole užitkovosti, která se zvýšila ze 114 kusů v roce 2000 na 238 kusů v roce 2013.

V kontrolním roce 2012/13 došlo ve srovnání s předchozím rokem k poklesu počtu krav, podniků a stájí v KU o 0,3; 5,8 a 0,4. Průměrný počet krav na podnik se zvýšil o 5,7 % a na stáj se nezměnil. Při snižování objemu vyráběného mléka, s restrukturalizací podniků a s růstem dojivosti lze pokračování tohoto vývoje očekávat i v dalších letech.

Z tab. 38 je patrná konkurenční výhoda stád v KU v ČR, kterou je vysoká průměrná velikost podniků a stájí. V roce 2013 pouze 1,7 % podniků a 2,8 % stájí v kontrole užitkovosti mělo průměrnou velikost v intervalu 1 až 10 krav. Na druhé straně v 17,5 % podniků v intervalu nad 500 krav bylo chováno 43,8 % krav. Ve stejném intervalu nad 500 krav bylo chováno v 9,5 % stájích 25,2 % krav. V intervalu 301 až 400 krav byly v jednom podniku 1,2 stáje, v intervalu 401 až 500 krav 1,4 stáje a v intervalu nad 500 krav 1,8 stáje. Průměrný podnik v ČR měl v roce 2013 přibližně 1,2 stáje. Velikost stád dojených krav v ČR patří v rámci států EU mezi nejvyšší.

Tab. 38 Podniky a stáje v KU podle počtu chovaných krav v roce 2013

Počet krav	podniky (n = 1 179)			stáje (n = 1 471)	
	podniků (%)	stájí v podniku	podíl krav (%)	stájí (%)	podíl krav (%)
1 až 10	1,7	1,0	0,0	2,8	0,0
11 až 30	4,5	1,0	0,3	4,4	0,4
31 až 50	5,9	1,0	0,8	5,2	0,9
51 až 100	14,6	1,0	3,7	16,9	5,4
101 až 150	9,2	1,1	3,9	11	5,8
151 až 200	8,8	1,1	5,3	9,9	7,3
201 až 300	15,8	1,2	13,2	17,9	18,9
301 až 400	12,3	1,2	14,4	13,9	20,2
401 až 500	9,7	1,4	14,6	8,5	15,9
nad 500	17,5	1,8	43,8	9,5	25,2
celkem	100,0	1,2	100,0	100,0	100,0

Pramen: ČMSCH, a. s.

Velice důležitým ukazatelem je zastoupení krav (%) v kontrole užitkovosti podle pořadí laktace, které uvádí tabulka 39. Podíl krav na prvních třech laktacích se zvýšil ze 78,6 % v roce 2008 na 79,7 % v roce 2013. O stejný podíl se snížil podíl krav na 4. a dalších laktacích. Na více než páté laktaci bylo v roce 2013 pouze 12,3 % krav. Průměrné pořadí laktace bylo v letech 2008 až 2013 stabilní.

Jednou z příčin vysokého podílu krav na prvních třech laktacích je vysoká dojivost prvotetek odpovídající intenzivnímu šlechtění na užitkovost. Z hlediska nákladů na obměnu stáda, dojivosti za laktaci a celoživotní užitkovosti nemusí být tato skutečnost hodnocena vždy pozitivně. S vyšší obměnou stáda roste ztráta z brakování (odpisu) krav a často se zhoršuje ekonomika výroby mléka. Při vysoké dojivosti prvotetek, nízkých nákladech na odchovanou jalovici a příznivých cenách jatečných krav však nemusejí být ekonomické dopady negativní.

Tab. 39 Zastoupení krav (%) v kontrole užitkovosti podle pořadí laktace

Rok	krav (tis.)	pořadí laktace						
		1.	2.	3.	4.	5. až 7.	8. a d.	Ø
2008	390,1	35,4	25,9	17,3	10,5	9,8	1,1	2,5
2010	357,7	35,4	26,3	17,3	10,4	9,8	0,8	2,4
2011	354,3	35,2	26,3	17,7	10,4	9,6	0,8	2,4
2012	351,1	35,5	26,5	17,5	10,6	9,2	0,7	2,4
2013	350,2	35,4	26,6	17,7	10,4	9,3	0,6	2,4

Pramen: ČMSCH, a. s.

V roce 2013 pokračoval trend zvyšování dojivosti v kontrole užitkovosti. Ve sledovaném období se dojivost zvýšila ze 7 537 kg mléka v roce 2008 na 8 267 kg mléka v roce 2013. Obsah tuku se za stejné období snížil z 3,88 % na 3,84 a obsah bílkovin se zvýšil z 3,33 % na 3,38 % (tabulka 40). Obsah laktózy dlouhodobě dosahuje fyziologicky normálních hodnot (kolem 4,9 %).

Dosažená dojivost je srovnatelná s dalšími členskými zeměmi ICAR, jako příklad lze uvést za rok 2012 Německo (8 132 kg mléka za 305 dnů, 4,12 % tuku, 3,42 % bílkovin a mezidobí 405 dnů), Francii (8 429 kg mléka za 305 dnů, 3,90 % tuku, 3,35 % bílkovin a mezidobí 419 dnů). Extenzivní systém chovu s nižší produkcí mléka byl zaznamenán například na Novém Zélandu (5 415 kg mléka za 305 dnů laktace).

Tab. 40 Výsledky kontroly mléčné užitkovosti krav (hlavní ukazatele)

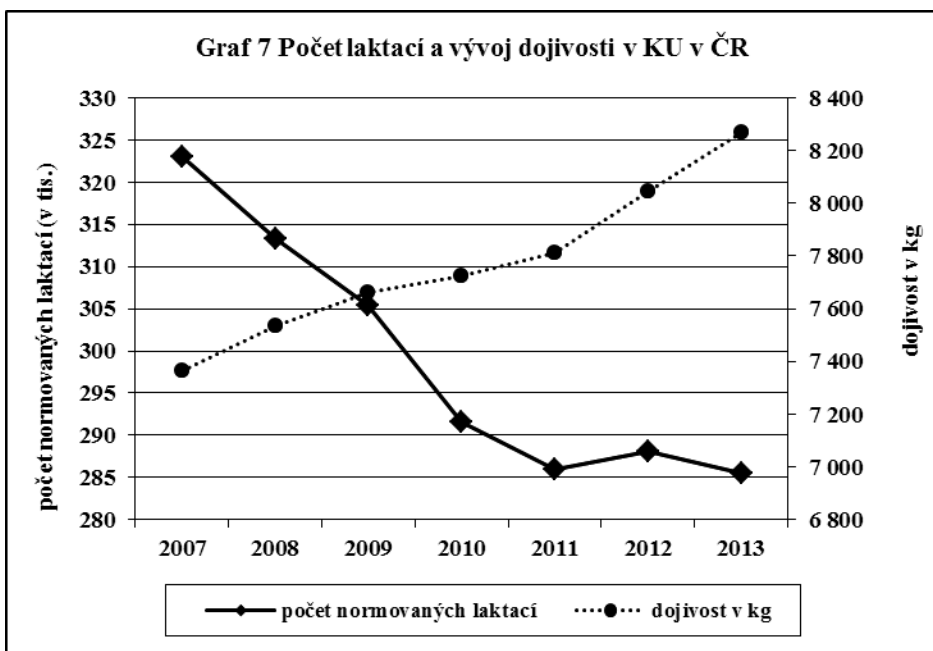
Rok	krav ¹⁾	laktační dny	mléko (kg)	tuk		bílkoviny		laktóza %
				%	kg	%	kg	
2008	313 366	297	7 537	3,88	292	3,33	251	4,97
2010	291 595	297	7 726	3,84	297	3,34	258	4,89
2011	286 000	297	7 811	3,87	302	3,37	263	4,89
2012	288 015	297	8 047	3,87	311	3,38	272	4,90
2013	285 422	297	8 267	3,84	317	3,38	280	4,93
rozdíl²⁾	-2 593	0	220	-0,03	+6	0,00	+8	+0,03

Pramen: ČMSCH, a. s.

1) počet krav s uzávěrkou za normovanou laktaci;

2) rozdíl mezi roky 2013 a 2012.

Vývoj doplňkových (a ekonomicky významných) ukazatelů za období 2008 až 2013 je mimo jiné charakterizován mírným poklesem průměrného pořadí laktace žijících krav, růstem perzistence laktace, zkracováním věku při prvním otelení a mírným zkrácením mezidobí (tab. 41).

Tab. 41 Výsledky kontroly mléčné užitkovosti krav (doplňkové ukazatele)

Rok	normované laktace	pořadí laktace	index P _{2:1}	1. otelení (měs./dnů)	mezidobí (dnů)
2008	313 366	2,5	87,4	27/10	412
2010	291 595	2,4	87,3	26/29	410
2011	286 000	2,4	87,3	26/24	407
2012	288 015	2,4	87,8	26/22	407
2013	285 422	2,4	88,5	26/19	406

Pramen: ČMSCH, a. s.

Z databázi ICAR vyplývá, že délka mezidobí představuje problém v celé řadě členských zemí ICAR. Mezidobí delší než 400 dnů bylo v roce 2012 (pokud není uvedeno jinak) v Kanadě (428 dnů), Chile (409 dnů), Chorvatsku (424 dnů), Estonsku (421 dnů), Francii (419 dnů), Německu (405 dnů), Slovensku (430 dnů), Španělsku (441 dnů), Izraeli (420 dnů) a Švýcarsku (402 dnů). V některých zemích bylo dosaženo mezidobí kratší než 400 dnů, například v Rakousku (398 dnů) a na Novém Zélandu (v roce 2011 – 368,6 dnů).

Z výsledku kontroly užitkovosti je patrné, že české strakaté plemeno se chová převážně v horských a podhorských oblastech (tabulka 46). V roce 2013 bylo v kontrole užitkovosti 80 056 normovaných laktací českého strakatého plemene (podíl plemene 51 % a více) v horských a podhorských oblastech a 28 033 normovaných laktací tohoto plemene v nížinných oblastech. U holštýnského plemene (podíl plemene 51 % a více) byl podíl normovaných laktací v jednotlivých oblastech vyrovnaný (78 461 laktací v horské a podhorské oblasti a 78 854 normovaných laktací v nížinné oblasti).

Tab. 42 Výsledky kontroly užítkovosti podle výrobních oblastí

Rok	výr. obl. ¹⁾	krávy		mléko kg	tuk %	bílkoviny		první otel. ²⁾	mezid. dnů
		tis.	%			%	kg		
2008	H	184,5	58,9	7 280	3,93	3,35	244	27/28	410
	N	128,9	41,1	7 903	3,80	3,31	261	26/16	414
2010	H	173,3	59,4	7 418	3,90	3,36	250	27/16	408
	N	118,3	40,6	8 177	3,76	3,32	271	26/05	412
2011	H	171,1	59,8	7 470	3,93	3,39	253	27/13	405
	N	114,9	40,2	8 319	3,79	3,34	278	25/28	410
2012	H	172,1	59,8	7 717	3,92	3,40	263	27/10	405
	N	115,9	40,2	8 536	3,79	3,35	286	25/28	410
2013	H	170,9	59,9	7 994	3,88	3,40	272	27/06	403
	N	114,5	40,1	8 674	3,78	3,35	291	25/25	409

Pramen: ČMSCH, a. s.

1) H = podhorská a horská, N = nížinná oblast; 2) věk při prvním otelení (měsíců/dnů).

V ČR je v kontrole užítkovosti vykazován vyšší podíl normovaných laktací v horské a podhorské oblasti (59,9 %) než v oblasti nížinné (40,1 %). Tento poměr se v posledních letech výrazněji nezměnil (tabulka 42). V horské a podhorské oblasti byla vykázána nižší dojivost než v oblasti nížinné, vyšší obsah tuku a bílkovin, vyšší věk při prvním otelení a kratší mezidobí. Tyto rozdíly jsou dány převážujícími plemeny, která se chovají ve sledovaných výrobních oblastech.

Tab. 43 Podíl stájí s kontrolou užítkovosti podle průměrné dojivosti krav (%)¹⁾

Rok	počet stájí	průměrná dojivost za stáj (tis. kg mléka na krávu)					
		do 5	5 až 6	6 až 7	7 až 8	8 až 9	nad 9
2007	2 417	6,6	18,7	29,1	22,5	15,6	7,5
2009	2 039	4,7	14,6	28,9	23,7	18,2	9,9
2010	1 782	5,5	15,0	24,9	26,3	16,8	11,5
2011	1 593	5,0	15,2	24,5	25,0	17,1	13,2
2012	1 477	4,1	11,6	24,5	24,0	19,5	16,3
rozdíl²⁾	-116	-0,9	-3,6	0,0	-1,0	+2,4	+3,1

Pramen: ČMSCH, a. s.

1) za rok 2013 nebyly tyto údaje k dispozici;

2) rozdíl mezi roky 2012 a 2011.

Nárůst užítkovosti krav od roku 2007 má za následek i posun podílu stájí ve skupinách podle průměrné dojivosti (tab. 43). Do roku 2012 se zvýšil podíl stájí s dojivostí nad 9 000 kg mléka na krávu o 8,8 % při snížení podílu stájí s dojivostí do 5 000 kg mléka o 2,5 %. Pozitivní posun vyplývá i z vývoje meziročních výsledků za rok 2012. Údaje o podílu stájí s kontrolou užítkovosti podle průměrné dojivosti krav za rok 2013 nebyly k dispozici.

Přibližně shodné tendence jako podíly stájí vykazují za normované laktace i podíly krav podle dojivosti. Z tab. 44 je patrné, že v posledních pěti letech stoupá podíl krav s vyšší a klesá podíl krav s nízkou užítkovostí. Jestliže např. užítkovost 6 000 kg mléka překročilo v roce 2008 cca 75,6 % krav, v roce 2013 to bylo již 85 % krav. Ve stejném

období se snížil podíl krav s dojvostí pod 5 000 kg za laktaci z 10,0 % na 5,5 %. Proto se i v dalším období bude průměrná dojvost zvyšovat především poklesem podílu stád a krav s podprůměrnou dojvostí. Poněvadž hlavním cílem chovu dojnic je dosahování zisku, je nutno dojvost krav zvyšovat se zřetelem na ekonomické ukazatele.

Tab. 44 Podíl krav v KU podle dojivosti krav za normované laktace (%)

Rok	normov. laktací	mléka na krávu za normovanou laktaci (tis. kg)						
		do 5	5 až 6	6 až 7	7 až 8	8 až 9	9 až 10	nad 10
2008	313 366	10,0	14,4	18,8	18,5	15,2	10,6	12,5
2010	291 595	9,0	13,1	17,6	18,1	15,6	11,6	15,0
2011	286 000	8,4	12,4	17,2	18,1	15,7	12,1	16,1
2012	288 015	6,8	10,9	16,0	17,9	16,9	13,2	18,3
2013	285 422	5,5	9,5	14,9	17,6	17,2	14,2	21,1
rozdíl ¹⁾	-2 593	-1,3	-1,4	-1,1	-0,3	+0,3	+1,0	+2,8

Pramen: ČMSCH, a. s.

1) rozdíl mezi roky 2013 a 2012.

Tab. 45 Užítkovost krav v KU podle pořadí laktace za rok 2013 (metoda A)

Pořadí laktace	laktací	mléko kg	tuk		bílkoviny		věk ¹⁾ mezidobí
			%	kg	%	kg	
1.	102 582	7 680	3,84	295	3,39	261	26/19
2. a další	182 840	8 596	3,83	330	3,38	290	406
celkem	285 422	8 267	3,84	317	3,38	280	x

Pramen: ČMSCH, a. s.

1) věk při prvním otelení (měsíců/dnů), délka mezidobí ve dnech.

Z tab. 45 je patrný významný nárůst dojivosti krav mezi první a druhou laktací a nižší užítkovost na třetí a dalších laktacích než na laktaci druhé. Obsah hlavních složek byl pořadím laktace ovlivněn méně výrazně.

Počty uzávěrek laktací, produkci a složení mléka, věk při prvním otelení a délku mezidobí u hlavních dojených plemen krav v KU v roce 2013 uvádí tab. 46. Je z ní zřejmé, že v roce 2013 se na počtu uzávěrek laktací nejvíce podílely dojnice plemen holštýnské a české strakaté, a že nejvyšší dojivosti dosáhly krávy holštýnské a RED holštýnské plemene (H, R ≥ 51 %). Stejně jako v předchozích letech je u většiny plemen vykázána vyšší dojvost krav v nížinných než v podhorských a horských oblastech a existují poměrně značné rozdíly v délce mezidobí mezi plemeny.

Ukazatele vykázané v tab. 47 (délka laktace a perzistence laktační křivky) se v roce 2013 meziročně stejně jako v posledních pěti letech výrazněji nezměnily.

V roce 2013 se meziročně zvýšil podíl krav vyřazených z chovu (na 34,8 %, tab. 48). Obměna stáda je vysoká stejně jako (na úrovni kolem 28,5 %) vykazované vyřazování krav ze zdravotních důvodů. Poměrně stabilní je v posledních letech mezidobí (406 až 412 dnů), i když ve vztahu k průměrné dojivosti by mělo být o 10 až 20 dnů kratší. Pozitivní je jeho zkrácení v porovnání s rokem 2008.

Tab. 46 Výsledky kontroly užitkovosti podle plemen v roce 2013 v ČR

Plemeno ¹⁾	laktací n	mléko kg	tuk %	bílk. %	1. otel. měs./dny	mezid. dny
české strakaté $\geq$ C51 %	108 089	6 960	3,97	3,50	28/09	396
z toho H oblast ²⁾	80 056	6 893	3,98	3,50	28/15	396
z toho N oblast ²⁾	28 033	7 151	3,93	3,50	27/23	395
holštýnské H, R $\geq$ 51 %	157 315	9 275	3,76	3,31	25/16	414
z toho H oblast ²⁾	78 461	9 238	3,79	3,32	25/28	412
z toho N oblast ²⁾	78 854	9 313	3,72	3,30	25/05	415
montbéliarde	1 000	8 293	3,83	3,47	27/16	391
z toho H oblast ²⁾	166	8 014	3,99	3,52	28/30	398
z toho N oblast ²⁾	834	8 349	3,80	3,46	27/05	390
ayrshire	52	6 445	4,04	3,34	29/13	405
jersey	116	5 331	5,35	3,93	27/14	414
z toho H oblast ²⁾	30	4 159	5,10	3,89	25/11	450
z toho N oblast ²⁾	86	5 739	5,41	3,94	29/05	411
braunvieh	11	7 690	4,18	3,63	27/04	387
z toho H oblast ²⁾	6	7 603	4,43	3,68	27/14	358
z toho N oblast ²⁾	5	7 795	3,88	3,56	26/24	417
normandské 75% $\geq$	134	6 092	4,07	3,63	27/07	392
z toho H oblast ²⁾	121	6 166	4,08	3,62	26/22	391
z toho N oblast ²⁾	13	5 409	4,04	3,70	30/21	406
ost. plemena a křížanky	18 719	7 375	3,94	3,45	27/23	401
z toho H oblast ²⁾	12 052	7 242	3,96	3,46	28/08	401
z toho N oblast ²⁾	6 667	7 615	3,92	3,43	26/28	401

Pramen: ČMSCH, a. s.

1) klasifikace plemen v KU platná od kontrolního roku 2009/10;

2) H = horská a podhorská oblast, N = nížinná oblast.

Tab. 47 Zastoupení ukončených laktací v kontrole užitkovosti (%)

Rok	podíl laktací v KU (%) při délce laktace (dnů)					index P _{2:1}
	305	240 až 304	do 240, krávy		celkem	
			zaprahlé	vyřazené		
2008	57,3	26,6	8,1	8,0	100,0	87,4
2009	55,0	27,3	8,3	9,4	100,0	87,1
2010	55,0	27,5	8,2	9,3	100,0	87,3
2011	56,0	28,0	8,0	8,0	100,0	87,3
2012	56,3	27,8	11,3	4,6	100,0	87,8
2013	56,8	27,7	7,3	8,2	100,0	88,5

Pramen: ČMSCH, a. s.

Tab. 48 Vyřazování, pořadí laktace a délka mezidobí krav v KU

Rok	krav v KU (tis.)		vyřazeno krav %		Ø pořadí laktace ³⁾	mezidobí dnů
	celkem	vyřazeno ¹⁾	celkem ¹⁾	zdrav. ²⁾		
2008	390,1	143,3	36,7	29,3	3,7	412
2010	357,7	136,4	38,1	28,7	3,7	410
2011	354,3	123,3	34,8	27,6	3,7	407
2012	351,1	121,6	34,6	23,0	3,7	407
2013	350,2	122,0	34,8	28,5	3,6	406

Pramen: ČMSCH, a. s.

1) celkem (100 %) – včetně krav vyřazených z důvodu zrušení KU;

2) ze zdravotních důvodů; 3) vyřazených krav.

V roce 2013 bylo 85,2 % krav z chovu vyřazeno ze zdravotních a 14,8 % krav ze zootechnických důvodů (tab. 49).

Tab. 49 Příčiny vyřazování krav v KU¹⁾ v ČR

Ukazatel	2008	2011	2012	2013
nízká užitkovost	11,6	10,7	10,0	9,4
vysoký věk	0,9	1,0	1,1	1,1
ostatní zootechnické důvody	4,0	4,5	4,5	4,3
zootechnické důvody celkem	16,5	16,2	15,6	14,8
poruchy plodnosti	23,0	23,4	22,9	22,2
těžké porody	11,1	10,4	10,1	11,0
onemocnění vemene	9,0	9,1	9,0	8,6
ostatní zdravotní důvody	40,4	40,9	42,4	43,4
zdravotní důvody celkem	83,5	83,8	84,4	85,2

Pramen: ČMSCH, a. s. 1) celkem (100 %) (bez krav vyřazených z důvodu zrušení KU).

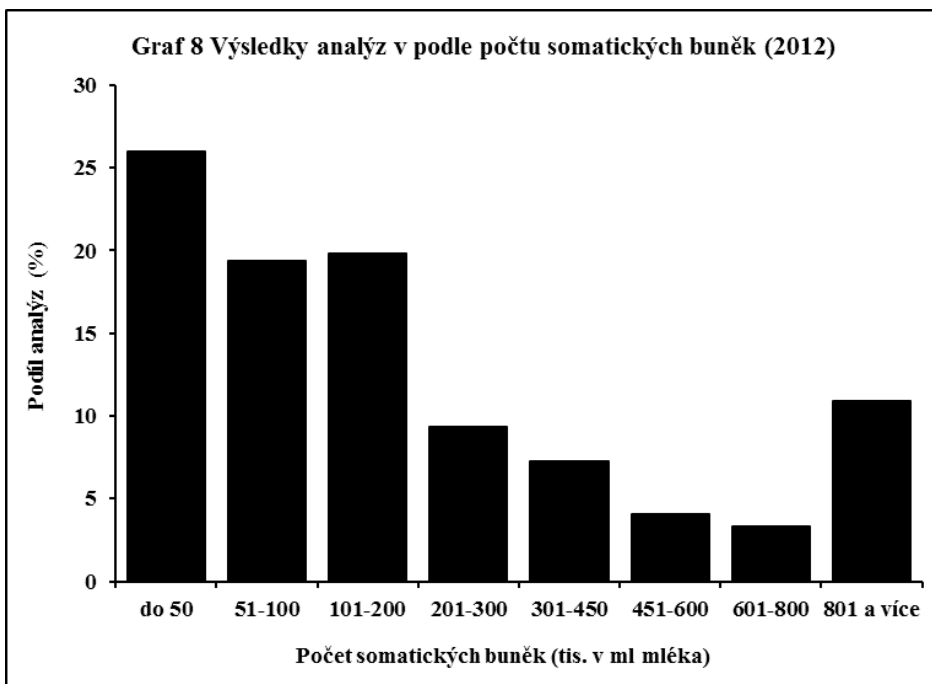
Údaje v tab. 50 poukazují na vývoj ukazatelů souvisejících s dlouhověkostí krav.

Tab. 50 Průměrné pořadí laktace krav v kontrole užitkovosti

Rok	průměrné pořadí laktace		krav na laktacích (%)	
	II. a vyšší	celkem	III. a vyšší	V. a vyšších
2008	3,2	2,5	38,7	10,9
2010	3,2	2,4	38,4	10,7
2011	3,2	2,4	38,5	10,4
2012	3,2	2,4	38,1	10,0
2013	3,1	2,4	38,0	10,0

Pramen: ČMSCH, a. s.

V rámci KU je kromě měření denního nádoje, evidence dalších ukazatelů a poradenství zjišťováno v laboratořích ČMSCH (Brno-Tuřany a Buštěhrad) složení mléka. Údaje se využívají v plemenářské a selekční práci, obsah močoviny a počty somatických buněk ovlivňují management stád v podnicích. Přehled o počtu somatických buněk v mléce krav v kontrole užitkovosti v roce 2012 uvádí graf 8. Pro rok 2013 nebyl tento přehled k dispozici.

Tab. 51 Počet vzorků analyzovaných laboratořemi ČMSCH, a. s.

Rok	počty analýz vzorků mléka na zjištění obsahu (tis.)				
	tuku, bílkovin a laktózy	somatických buněk ¹⁾	močoviny	analýz celkem	somatických buněk ²⁾
2008	3 302,5	2 229,8	127,9	5 660,2	356,0
2010	3 065,4	2 038,8	95,6	5 199,8	297,2
2011	3 045,0	2 113,4	91,6	5 250,0	291,4
2012	3 061,2	2 235,1	497,5	5 793,8	293,5
2013	3 024,0	2 336,5	685,4	6 045,9	303,8
rozdíl³⁾	-37,2	+101,4	+187,9	+252,1	+10,3

Pramen: ČMSCH, a. s.

1) počet somatických buněk v rámci KU;

2) počet somatických buněk mimo KU;

3) rozdíl mezi roky 2013 a 2012.

Počet analýz na obsah tuku a bílkovin v mléce se dlouhodobě snižuje úměrně poklesu stavů krav v KU. V roce 2013 došlo ke zvýšení počtu analýz na počet somatických buněk a obsahu močoviny v mléce. Celkový počet analýz v laboratořích ČMSCH, a. s., byl v roce 2013 vyšší než v roce 2012 (tab. 51).

Od roku 2003 nabízí ČMSCH, a. s., kromě analýz na obsah tuku, bílkovin, laktózy, somatických buněk (SB) i stanovení bodu mrznutí, zjištění obsahu reziduí inhibičních látek, celkového počtu mikroorganismů a močoviny v mléce.

Vybrané ukazatele KU krav holštýnského plemene

V rámci holštýnské a RED holštýnské populace v KU se v posledních letech zvyšuje podíl čistokrevných krav a vysokopodílových kříženek. V období 2008 až 2013 se užitkovost čistokrevných černostrakatých krav zvýšila o 719 kg mléka a 28 kg bílkovin při mezidobí kratším o 12 dnů. Meziročně se v roce 2013 zvýšil počet normovaných laktací o 2,6 %, dojvost vzrostla o 2,1 % a mezidobí se zkrátilo o 3 dny (tab. 52).

Tab. 52 Vývoj užitkovosti čistokrevných černostrakatých krav v KU (H 100 %)

Rok	laktace	mléko kg	tuk %	bílk. %	bílk. kg	mezidobí
2008	108 678	8 707	3,74	3,25	283	427
2010	111 280	8 912	3,72	3,26	291	422
2011	112 771	8 986	3,75	3,29	295	419
2012	117 547	9 228	3,75	3,29	304	418
2013	120 645	9 426	3,73	3,30	311	415
rozdíl ¹⁾	+3 098	+198	-0,02	+0,01	+7	-3

Pramen: Svaz chovatelů holštýnského skotu ČR, o. s. 1) rozdíl mezi roky 2013 a 2012.

Průměrnou užitkovost krav plemenných skupin v roce 2013 uvádí tab. 53, za jednotlivé laktace tab. 54. Z tab. 53 je patrný pokles ukazatelů užitkovosti s poklesem podílu „holštýnské“ krve, z tab. 54 pak vysoký nárůst dojvosti mezi 1. a 2. laktací.

Tab. 53 Užitkovost plemenných skupin krav holštýnského plemene v roce 2013

Plemenná skupina	laktací	mléko kg	tuk %	bílk. %	bílk. kg	1. otelení měs./dnů	mezid. dnů
H 100%	120 645	9 426	3,73	3,30	311	25/12	415
H 88 %	7 203	9 263	3,76	3,32	308	25/23	411
H 75-87 %	13 289	9 085	3,78	3,34	303	26/01	410
H 51-74 %	5 089	8 446	3,84	3,39	286	26/29	402
H 51 % >	146 226	9 353	3,74	3,30	309	25/15	414
R 100%	4 707	8 489	4,01	3,44	292	25/23	406
R 88 %	1 266	8 375	4,19	3,53	295	25/29	398
R 75-87 %	2 234	8 320	4,00	3,44	286	27/02	413
R 51-74 %	2 882	7 767	4,00	3,48	270	26/27	408
R 51 % >	11 089	8 254	4,03	3,46	286	26/08	408
H, R 51 % >	157 315	9 275	3,76	3,31	307	25/16	414

Pramen: ČMSCH, a. s.

Tab. 54 Užitkovost holštýnských krav roce 2013 (H a R 51% a více)

Pořadí laktace	počet uzávěrek	%	mléko kg	tuk		bílkoviny		věk ¹⁾ mezidobí
				%	kg	%	kg	
1.	60 780	38,6	8 568	3,75	321	3,32	285	25/16
2. a další	96 535	61,4	9 721	3,76	366	3,31	322	414
celkem	157 315	100,0	9 275	3,76	348	3,31	307	x

Pramen: ČMSCH, a. s. 1) věk při prvním otelení (měsíce/dny), mezidobí (dny).

Pozoruhodná je užitkovost nejlepší dojnice číslo CZ 137153921 (na 4. laktaci 20 620 kg mléka a 1 407 kg tuku + bílkovin) stejně jako u nejlepších krav za rok 2013 (tab. 55).

Tab. 55 Krávy holštýnského plemene s nejvyšší užitkovostí v roce 2013

Chovatel	číslo krávy (CZ)	poř. lakt.	mléko kg ¹⁾	obsah %		T + B (kg)
				bílk.	tuku	
Kopecký, P.	137153921	4.	20 620	3,32	3,50	1 407
AGRAS Bohdalov, a. s.	371830961	2.	19 198	3,35	3,71	1 355
ZS Ostřetín, a. s.	171520953	3.	18 743	3,46	3,76	1 353
AGRAS Bohdalov, a. s.	371938961	2.	18 554	3,23	4,05	1 352
AGRAS Bohdalov, a. s.	319836961	3.	17 957	3,31	4,03	1 319
AGRAS Bohdalov, a. s.	353373961	2.	19 362	3,26	3,53	1 315
ZS Ostřetín, a. s.	171357953	3.	17 636	3,43	3,91	1 295
Valašské ZOD, druž. Zašová	164413972	2.	16 467	3,21	4,54	1 276
AGRAS Bohdalov, a. s.	353265961	3.	16 922	3,42	4,04	1 263
AGRAS Bohdalov, a. s.	353283961	2.	17 746	3,32	3,79	1 262

Pramen: Svaz chovatelů holštýnského skotu ČR, o. s. 1) za normované laktace.

Tab. 56 Stáje s chovem holštýnských krav s nejvyšší užitkovostí¹⁾ v roce 2013

Chovatel	počet laktací	mléko kg	tuk %	bílk. %	T+B ¹⁾ kg	mezid. dny
AGRAS Bohdalov, a. s.	687	13 153	3,70	3,24	914	406
Valašské ZOD, druž. Zašová	261	11 516	4,49	3,28	896	394
Vyjíďáček, R.	25	12 464	3,65	3,18	852	438
Kopecký, P.	63	11 928	3,79	3,30	845	474
Valašské ZOD, druž. Zašová	255	12 183	3,65	3,25	839	425
ZEAS, a. s. pod Kun. horou	443	11 836	3,69	3,34	833	406
ZDV Novoveselsko	715	12 080	3,58	3,24	825	404
AGRO, Družstvo Záhoří	456	11 779	3,71	3,28	823	419
Zeras, a. s. Radostín	575	11 707	3,70	3,31	822	390
Basík, M.	53	11 954	3,55	3,22	810	393

Pramen: Svaz chovatelů holštýnského skotu ČR, o. s.

1) pořadí podle produkce tuku a bílkovin.

Vysokou užitkovost vykázalo rovněž deset nejlepších stájí s chovem holštýnských krav (tab. 56). Je v nich vykázána vysoká dojivost i produkce tuku + bílkovin. V žádné stáji není obsah bílkovin pod 3,00 %, v jedné stáji překročila tučnost mléka 4,00 %.

Svaz chovatelů holštýnského skotu ČR, o. s., sleduje a vyhodnocuje krávy s vynikající celoživotní užitkovostí (100 tis. kg mléka a více). Seznam deseti nejlepších uvádí tab. 57.

Tab. 57 Krávy holštýnského plemene s nejvyšší celoživotní užitkovostí v roce 2013

Podnik	číslo krávy (CZ)	lakt. n	mléko kg ¹⁾	obsah % ²⁾		B (kg)
				bílk.	tuku	
Jindrová	056354246	13	155 950	3,09	4,26	4302
AGRO, Družstvo Záhoří	044130265	12	152 405	3,02	3,58	4025
AGRO, Družstvo Záhoří	101648205	10	145 464	2,89	3,46	3600
ZERAS, a. s. Radostín	063536614	10	143 455	3,00	3,42	3958
ZERAS, a. s. Radostín	063505614	9	142 576	3,19	3,42	4176
CRF, spol. s r. o.	018348203	10	138 578	3,14	3,32	3529
Miller, CZF Svrkyně	044207328	7	136 790	3,12	3,30	3434
Miller, CZF Svrkyně	100298110	7	136 648	2,88	2,93	2897
ZD Dolany	103540505	12	136 476	3,23	3,47	4260
VOS Zemědělců V. Opatov	081707-621	11	135 045	2,93	3,29	3658

Pramen: Svaz chovatelů holštýnského skotu ČR, o. s.

1) za celé ukončené laktace (údaje zahrnují i období laktace nad 305 dnů);

2) za normované laktace.

Výběrovou základnou k realizaci selekčního programu je skot evidovaný v plemenné knize. V únoru roku 2014 bylo v plemenné knize H zapsáno 196 080 krav. Do testace bylo v roce 2013 zařazeno 58 býků (tab. 58).

Tab. 58 Přehled počtu testovaných býků H plemene

Zdroj	kusů				2013	
	2008	2010	2011	2012	kusů	%
import býka	12	11	14	2	1	1,7
import embrya	21	9	8	2	0	0,0
import spermatu	47	67	41	54	42	72,4
z domácího chovu	58	29	23	13	15	25,9
celkem	138	116	86	71	58	100,0

Pramen: Svaz chovatelů holštýnského skotu ČR, o. s.

Vybrané ukazatele KU krav českého strakatého plemene

V rámci populace českého strakatého plemene tvořily nejvyšší podíl krávy s podílem 88 % a více krve tohoto plemene. V únoru 2014 bylo v plemenné knize zapsáno 132 755 krav. V roce 2013 ukončilo normované laktace 108 089 krav (50,2 % krav s podílem C 88 % a více, 37,2 % s C 75–87 % a 12,6 % s C 51–74 %).

Tab. 59 Užitkovost plemenných skupin krav českého strakatého skotu v roce 2013

Plemenná skupina	laktací	mléko kg	tuk %	bílk. %	bílk. kg	1. otelení měs./dnů	mezid. dnů
C 88 % a více	54 245	7 024	3,96	3,50	246	28/02	393
C 75–87 %	40 236	6 865	3,98	3,50	240	28/18	398
C 51–74 %	13 608	6 984	3,98	3,49	244	28/28	400
C 51 % a více	108 089	6 960	3,97	3,50	244	28/09	396

Pramen: ČMSCH, a. s.

Dojivost českých strakatých krav dosáhla v roce 2013 v průměru 6 960 kg mléka (6 325 kg na první a 7 263 kg na druhé a dalších laktacích, tab. 60). Věk při 1. otelení se v posledních letech mírně snižuje, z ekonomického hlediska je žádoucí další zkrácení mezidobí.

Tab. 60 Užítkovost českých strakatých krav dle pořadí laktace (2013)

Pořadí laktace	laktaci ¹⁾		mléko kg	tuk		bílkoviny		věk ²⁾ mezidobí
	n	%		%	kg	%	kg	
1.	34 971	32,4	6 325	4,02	254	3,54	224	28/09
2. a další	73 118	67,6	7 263	3,95	287	3,48	253	396
celkem	108 089	100,0	6 960	3,97	276	3,50	244	x

Pramen: ČMSCH, a. s. 1) počet krav s uzávěrkou za normovanou laktaci;

2) věk krav při 1. otelení (měsíců/dnů), délka mezidobí (dnů).

V tab. 61 je uvedeno deset českých strakatých krav (na 2. až 5. laktaci) s nejvyšší produkcí bílkovin za normovanou laktaci. Jejich průměrné pořadí laktace je vyšší než průměrné pořadí laktace krav v KU. Hranici 500 kg bílkovin za normovanou laktaci překročila v roce 2013 jedna dojnice z VOD Zdislavice.

Tab. 61 Krávy českého strakatého plemene s nejvyšší užítkovostí (2012/2013)¹⁾

Podnik	číslo krávy (CZ)	poř. lakt.	mléko kg	obsah %		bílk. (kg)	tuk (kg)
				bílk.	tuku		
VOD Zdislavice	224721921	3.	13 573	3,82	4,07	518	552
VOD Zdislavice	153752921	4.	14 260	3,39	3,94	484	562
VOD Zdislavice	194757921	3.	13 615	3,55	3,90	484	531
VOD Zdislavice	194551921	4.	13 296	3,58	3,74	476	497
VOD Zdislavice	224662921	2.	13 703	3,46	4,06	474	556
VOD Zdislavice	224580921	3.	14 352	3,30	3,60	474	517
VOD Zdislavice	256758921	2.	13 391	3,54	3,79	474	507
ZD Velká Chýška	370787961	2.	12 794	3,70	3,63	473	465
Agrodr. Načeradec	225291921	3.	13 448	3,51	4,25	472	571
Zeměděl. a. s. Koloveč	106687932	5.	12 766	3,70	4,01	472	512

Pramen: Svaz chovatelů českého strakatého skotu, seřazeno podle kg bílkovin.

1) za normované laktace, bez omezení mezidobí.

Tab. 62 uvádí pořadí deseti nejúspěšnějších stájí s chovem českých strakatých krav v KU podle produkce bílkovin v mléce za normované laktace v roce 2013. Vzhledem ke shodnému fylogenetickému původu jsou v rámci této skupiny hodnocena i stáda krav plemene montbéliarde. Z výsledků je zřejmá možnost úspěšné „kombinace“ vysoké užítkovosti a příznivého mezidobí. Při průměrné dojivosti nad 9 000 kg mléka za normovanou laktaci je v šesti z deseti případů průměrná délka mezidobí kratší než 400 dnů.

Tab. 62 Stáje českého strakatého plemene s nejvyšší užitkovostí¹⁾ v roce 2013

Stáje	n ²⁾	mléko kg	obsah (%)		bílk. kg	mezid. dnů
			tuku	bílk.		
Král Josef - Vysoké	15	9 214	4,05	3,52	324	381
DVPM Slavíkov	44	9 505	3,75	3,37	320	382
ZD Bělčice - Hornosín	220	8 911	4,02	3,55	316	403
Zem. a.s. Koloveč - Kanice	780	9 196	3,80	3,41	314	393
Zbirožská a. s. - Lhota	347	9 190	3,80	3,40	312	394
ZD Nová Ves - Víska	276	8 767	3,73	3,50	306	394
Agrodr. Načeradec	55	9 143	4,20	3,32	304	415
Agro Sázava a. s.	250	8 935	3,86	3,38	302	378
Zem. a.s. Koloveč	37	8 989	3,76	3,33	300	402
Farma u Drhovských	67	8 535	3,81	3,51	299	434

Pramen: Svaz chovatelů českého strakatého skotu.

1) stáje seřazeny podle kg bílkovin; 2) normovaných laktací.

Tab. 63 Krávy českého strakatého plemene s nejvyšší celoživotní užitkovostí¹⁾

Podnik	číslo krávy (CZ)	počet lakt.	mléko kg	obsah (%)		T + B kg
				bílk.	tuk	
Zeměděl. a. s. Koloveč	102170301	10	133 503	3,31	3,35	7 976
ALA a. s. Řepníky	123460503	8	106 514	3,58	4,14	7 194
Zemědělská a. s., Bystřec	113054503	10	105 051	3,28	3,61	7 068
Agrospol Útěchovice	122369204	8	101 317	3,13	3,33	5 821
ZD Chýšky	38278265	11	100 821	3,53	3,81	6 571
Agrodružstvo Kačice	4459143	12	99 110	3,23	3,53	5 707
ZD Bělčice	110659207	8	99 061	3,55	4,20	7 140
Agrodr. Načeradec	134315101	9	98 354	3,27	4,57	7 562
Zemědělská a. s., Bystřec	53202571	12	97 543	3,13	3,37	5 958
SOLVIT, s. r. o.	101896506	10	96 832	3,42	4,12	6 585

Pramen: Svaz chovatelů českého strakatého skotu, seřazeno podle kg mléka.

1) za kontrolní rok 2012/2013.

Ukazatele užitkovosti špičkových krav českého strakatého plemene a nejlepších stájí s chovem krav stejného plemene potvrzují potenciální i v praxi realizovanou schopnost k vysoké produkci mléka a jeho hlavních složek, v mnoha případech i při uspokojivé plodnosti. Zkušenosti z těchto předních podniků by měly být využity ke zlepšení výrobních a ekonomických ukazatelů výroby mléka i v dalších chovech.

Celoživotní užitkovosti deseti českých strakatých krav s nejvyšší produkcí mléka za celý produkční věk uvádí tab. 63. Nejvyšší celoživotní produkci vykázaly dojnice za 8. až 12. laktaci.

V roce 2013 bylo do testace zařazeno 68 býků českého strakatého plemene, z nichž 91,2 % pocházelo z domácího chovu (tab. 64).

Tab. 64 Původ testovaných býků v letech 2008 až 2013 (plemeno C)

Původ	kusů				2013	
	2008	2010	2011	2012	kusů	%
import býka	3	0	6	1	3	4,4
import embrya	1	1	0	0	0	0,0
import spermatu	16	22	6	8	3	4,4
domácí chov	64	60	72	59	62	91,2
celkem	84	83	84	68	68	100,0

Pramen: Svaz chovatelů českého strakatého skotu.

OBRAZOVÁ PŘÍLOHA

International Committee for Animal Recording
Certificate of Quality

Czech Moravian Breeders' Corp. (Headquarter: Czech Rep.)
for Identification system and production recording of dairy cattle,
Genetic evaluation of dairy cattle, Linear classification of dairy cattle,
Laboratory analysis and Data processing

Uffe Lauritsen
Uffe Lauritsen, President

Valid until November 2016

Andrea Rosati
Andrea Rosati, Secretary General

Certifikát kvality ICAR (Mezinárodní výbor pro kontrolu užítkovosti) obhájený pro dojena plemena skotu Českomoravskou společností chovatelů, a. s. v roce 2013 pro identifikaci a registraci zvířat, kontrolu mléčné užítkovosti, odhad plemenných hodnot, lineární popis zevnějšku, činnost laboratoří pro kontrolu užítkovosti a zpracování dat.

Logo Certifikátu kvality ICAR, které má právo využívat Českomoravská společnost chovatelů, a. s.

V roce 2013 obhájila Laboratoř imunogenetiky akreditaci ICAR. Na obrázku je logo, které má laboratoř právo využívat na vydávaných dokumentech a výsledcích laboratoře.

Logo Interbeef. ČR je členem Interbeef od roku 2011.

Předávání Certifikátu kvality ICAR na kongresu ICAR v Berlíně v roce 2014.

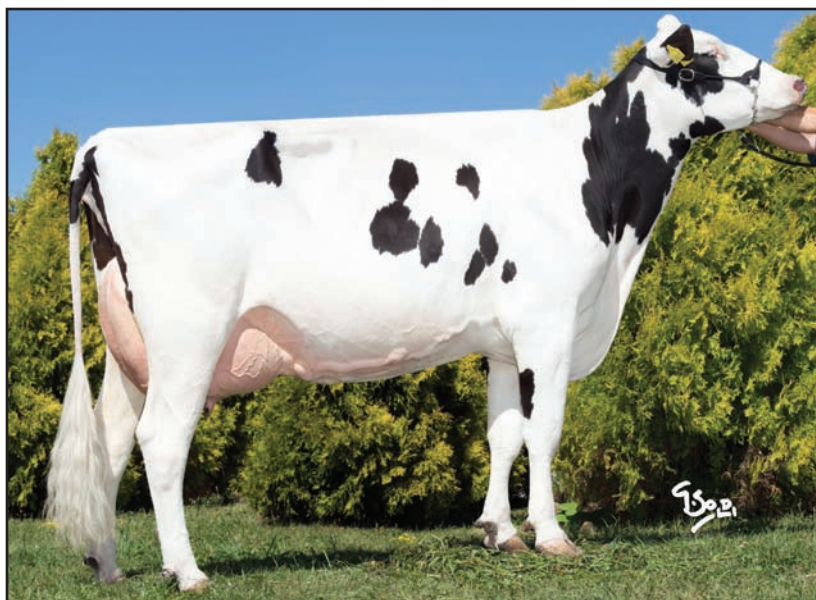
Býk NEA-835 (Mass)
(foto CRV Czech Republic, spol. s r. o.)

Býk NEA-987 (Predestine)
(foto Frank Robinson, z archivu CRV Czech Republic, spol. s r. o.)

Dcera býka NOTOR (NEO-059)
(foto Els Korsten, z archivu společnosti Genoservis, a. s.)

Lostedena Ostretin Helena 4 VG 85, ZS Ostřetín, a. s.
(foto Natural, spol. s r. o.)

Dcera Laurina, ZDV Nýrov
(foto Natural, spol. s r. o.)

Dcera Lostedena Ostretin Lulu 17, G+81, ZS Ostřetín, a. s.
(foto Natural, spol. s r. o.)

Plemeno parthenaise, chovatel Montážně obchodní firma, s. r. o.
(foto Kamil Malát)

Plemeno piemontese, chovatel Marie Tesárková
(foto Vít Čepelák)

Plemeno highland, chovatel Mani, spol. s r. o.
(foto Vít Čepelák)

Plemeno aubrac, chovatel Pavel Kačírek
(foto Vít Čepelák)

Plemeno texas longhorn
(foto pan Faflák - chovatel)

Plemeno galloway, chovatel Milan Pícek
(foto Pavla Vydrová)

Plemeno dexter, chovatel Karel Roden
(foto Pavel Kačer)

Plemeno limousin, chovatel Adolf Loos
(foto Karel Melger)

Plemeno hereford, chovatel Markéta Kolářová
(foto Radek Dobeš)

Plemeno masný simentál, chovatel Petr Pajdar
(foto Karel Melger)

Plemeno aberdeen angus, chovatel Moravia ZL Cheb, s. r. o.
(foto Karel Melger)

Plemeno charolais, chovatel Jan Zatloukal
(foto Karel Melger)

Býk AMT-048 (Galileo)
(z archivu CRV Czech Republic, spol. s r. o.)

Býk HEL-068 (Gymnasta)
(z archivu CRV Czech Republic, spol. s r. o.)

Býk RAD-324 (Gourmet)
(z archivu CRV Czech Republic, spol. s r. o.)

Býk RAD-331 (Hollywood)
(z archivu CRV Czech Republic, spol. s r. o.)

Býk TAR-64
(z archivu společnosti Chovservis, a. s)

Býk Hunter (MOR-189), chovatel PROAGRO Radešínská Svratka, a. s.
(z archivu společnosti Chovatelské družstvo Impuls, družstvo)

Kráva po býku Hunter (MOR-189). chovatel AZ Holding,
(z archivu společnosti Chovatelské družstvo Impuls, družstvo)

6. Kontrola užítkovosti masných plemen skotu

Masná plemena, resp. krávy bez TPM, jsou jedinou kategorií skotu, jejichž početní stavy se dlouhodobě zvyšují, mimo jiné v důsledku významné podpory tohoto způsobu chovu. Výjimečný byl pouze rok 2009, kdy se počet krav bez TPM meziročně snížil o 2 878 kusů a 1,8 %. K 1. 4. 2013 se jich chovalo 185 tis.

K posouzení úrovně chovu krav bez TPM a realizaci opatření ke zlepšování výsledku je využívána analýza ukazatelů získaných v rámci KU, která se provádí od roku 1991. Kontrolní rok trvá od 1. 10. do 30. 9. následujícího roku. Rok uváděný v této kapitole je rokem, v němž byla KU za příslušné období uzavřena. Z tab. 65 je patrné, že do KU bylo v roce 2012 zařazeno 18 674 krav. Zatímco v uplynulých pěti letech (2008 až 2012) se celkové stavy krav bez TPM zvýšily téměř o 15 tis. a 9 %, počet krav v KU ve stejném období klesl o 4 995 a 21 %. Podíl krav v KU na celkovém počtu krav této kategorie skotu se snížil ze 14,5 % v roce 2008 na 10,5 % v roce 2012. V roce 2012 se meziročně celkový počet „masných krav“ o 385 a 0,2 % zvýšil, krav v KU se o 1 034 a 5 % snížil.

Hlavním ekonomicky významným ukazatelem chovu masných krav je plodnost, resp. počet odchovaných telat na 100 krav. I v roce 2012 byl jejich počet zřetelně nižší než zdůvodněný požadavek (90 a více telat na 100 krav), a to přes nárůst v posledních pěti letech (74,9 až 80,0 telat).

Tab. 65 Početní stavy krav masných plemen v kontrole užítkovosti (KU)

Rok	krav bez TPM			narozeno telat ¹⁾	
	celkem	v KU	%	celkem	natalita ²⁾
2008	163 163	23 669	14,5	18 258	79,2
2009	160 285	22 322	13,9	17 213	74,9
2010	167 722	21 741	13,0	17 280	78,4
2011	177 704	19 708	11,1	16 229	78,3
2012	178 089	18 674	10,5	15 361	80,0
rozdíl³⁾	+385	-1 034	-0,6	-868	1,7

Pramen: Český svaz chovatelů masného skotu.

1) živě narozená telata; 2) na 100 krav průměrného stavu;

3) rozdíl mezi roky 2012 a 2011.

V rámci KU jsou v souladu s příslušnými zásadami hodnoceny ukazatele za jednotlivá masná plemena včetně různých stupňů křížení. V tab. 66 jsou uvedeny počty krav v KU hodnocených masných plemen. Je z ní patrný pokles stavů krav v KU mezi roky 2010 a 2012 o 3 067 a 14 %, přičemž největší pokles „postihl“ plemena hereford (-30 %), ostatní (-24 %) a aberdeen angus (-21 %), opačný trend vykázala plemena belgické modré (+67 %), salers (+36 %) a highland (+11 %). Dlouhodobě nejpočetnějšími plemeny krav v KU jsou charolais, aberdeen angus a masný simental. V roce 2012 dosáhl jejich podíl na celkovém počtu krav 69 % (31 + 20 + 18 %).

V posledních letech byla do KU zapojena u nás méně známá a většinou atraktivní plemena. Jedná se shorthorn (zkratka SS, v roce 2012 narozeno 58 telat), aubrac (UU, 31), parthenaise (PP, 18), wagy (WA, 15), vosgienne (VV, 6), andorrské hnědé (DD, 5), bazadaise (BB, 4), rouge de prés (MM, 1), dexter (DX) a texas longhorn (TX). V tabulce 66 jsou tato plemena zahrnuta do skupiny ostatních plemen a kříženců.

Tab. 66 Počty krav masných plemen a kříženek v KU k 30. 9. daného roku

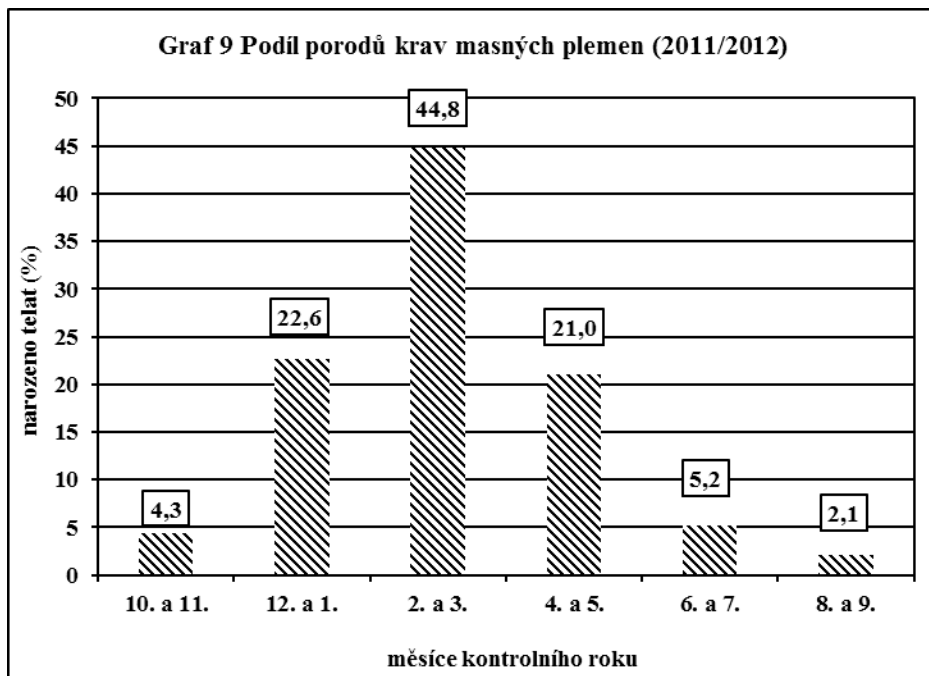
Plemeno	zkratka	2010	2011	2012		
				krav	% ¹⁾	% ²⁾
charolais	CH	6 679	6 321	5 842	31,3	73,5
aberdeen angus	AA	4 632	3 869	3 646	19,5	91,5
masný simentál	MS	3 932	3 568	3 408	18,2	49,9
limousin	LI	1 645	1 498	1 591	8,5	75,0
hereford	HE	1 298	1 197	903	4,8	76,7
blonde d'Aquitaine	BA	854	848	820	4,4	73,4
piemontese	PI	733	641	595	3,2	48,9
gasconne	GS	526	484	530	2,8	86,8
highland	HI	388	395	431	2,3	94,2
ostatní ³⁾	x	541	396	414	2,2	19,8
galloway	GA	432	397	379	2,0	85,2
salers	SA	66	77	90	0,7	98,9
belgické modré	BM	15	17	25	0,1	68,0
celkem	x	21 741	19 708	18 674	100,0	72,3

Pramen: Český svaz chovatelů masného skotu.

1) podílů jednotlivých plemen na celkovém počtu krav masných plemen;

2) krav s podílem 100 % krve příslušných plemen (v %), celkem 13 492 kusů v KU;

3) ostatní plemena a kříženky v KU (BB, DD, MM, PP, SS, UU, VV, WA, BB, DX).

V souladu se zásadami výživy, využívání pastvy a ekonomiky chovu se uplatňuje sezónní telení krav (graf 9). Z telat narozených v období 2011/2012 připadá nejvyšší podíl na měsíce únor a březen, nejméně telat se narodilo v měsících srpen až září.

Průměrný věk jalovic při 1. otelení (34,9 měsíce) vykazuje za roky 2010 až 2012 poměrně malé kolísání, zřetelně větší variabilitou se tento ukazatel vyznačuje mezi hodnocenými plemeny. V roce 2012 kolísal mezi 29 a 42 měsíci u plemen aberdeen angus a highland. Délka mezidobí, která by se vzhledem k ekonomice chovu a sezónnímu telení měla pohybovat kolem 365 dnů, se v letech 2010 až 2012 prodloužila ze 403 na 410 dnů (tab. 67), a proto je i nadále méně příznivá.

Tab. 67 Ukazatele reprodukce krav (plemena řazena abecedně)

Plemeno	věk při prvním otelení (měs.)			délka mezidobí (dnů)		
	2010	2011	2012	2010	2011	2012
AA	30	30	29	399	393	394
BA	37	35	35	418	426	424
BM	30	29	30	379	414	392
GA	38	37	37	409	399	410
GS	35	36	36	395	395	431
HE	37	35	35	416	408	414
HI	43	41	42	402	414	429
CH	37	36	36	418	418	415
LI	37	36	36	396	405	418
MS	33	31	32	404	408	408
PI	35	37	37	431	407	406
SA	33	32	34	370	379	379
průměr	35,4	34,6	34,9	403	406	410

Pramen: Český svaz chovatelů masného skotu.

Tab. 68 Porodní hmotnosti telat a průběh porodů podle plemen

Plemeno	porodní hmotnost (kg)				podíl obtížných porodů (%)	
	býci		jalovice		2011	2012
	2011	2012	2011	2012		
AA	36	37	34	34	1,2	1,2
BA	42	43	40	39	2,6	2,4
GS	35	37	33	35	1,1	1,6
HE	37	38	35	36	0,6	2,0
CH	43	44	40	41	2,6	2,0
LI	41	41	38	39	1,1	1,0
MS	42	42	39	39	1,9	1,4
PI	40	40	37	36	4,7	4,0
SA	38	36	35	35	0,0	0,0
průměr	39,3	39,8	36,8	37,1	1,8	1,7
BM	43	43	40	40	23,8	30,2
GA	34	33	31	32	0,4	0,4
HI	30	30	27	28	3,1	0,0

Pramen: Český svaz chovatelů masného skotu.

Porodní hmotnosti telat a průběh porodů (tab. 68) vykazují v posledních letech i mezi plemeny běžnou variabilitu, průměrné ztráty telat (úhyny a nutné porážky) jsou při poměrně velkých rozdílech mezi plemeny (tab. 69) srovnatelné s dalšími státy.

Některé ukazatele plodnosti krav v KU (vyšší věk při 1. otelení k jistější produkci telat, popř. k udržení kvalitních plemenic v chovu, vyšší počty zvířat k optimálnímu využití TTP aj.) mohou být ovlivněny zaměřením chovů na produkci plemenných a chovných zvířat.

Tab. 69 Porody krav a ztráty telat v roce 2012

Plemeno	nar. telat celkem	z počtu narozených telat (%)			porody dvojčat ¹⁾
		mrtvě nar.	zmetání	ztráty celk.	
AA	3 031	4,1	0,2	4,3	3,0
BA	806	5,2	0,0	5,2	1,4
BM	96	0,0	0,0	0,0	1,0
GA	226	1,8	0,0	1,8	0,9
GS	447	3,8	0,0	3,8	2,2
HE	646	5,0	0,0	5,0	2,1
HI	299	2,3	0,3	2,6	0,3
CH	5 500	5,8	0,0	5,8	2,9
LI	1 562	2,2	0,2	2,4	1,0
MS	2 641	2,7	0,0	2,7	3,8
PI	506	4,7	0,0	4,7	1,8
SA	95	3,2	0,0	3,2	2,1

Pramen: Český svaz chovatelů masného skotu.

1) z celkového počtu porodů (%).

Z tab. 70 až 73 vyplývá, že průměrná hmotnost telat hodnocených plemen nevykazovala ve srovnávaných letech ani meziročně v roce 2012 jednoznačný trend.

Průměrné hmotnosti telat se mezi roky 2010 a 2012 ve všech věkových skupinách mírně zvýšily u býčků (o 1 až 3 %) a nezměnily se u jaloviček. Průměrné hmotnosti býčků a jaloviček uvedené v tab. 70 poukazují na jejich dobrou růstovou schopnost a vyhovující podmínky odchovu. Tyto skutečnosti potvrzuje i trvalý zájem zahraničních chovatelů o nákup jaloviček k dalšímu chovu a zástavových býčků k výkrmu.

Tab. 70 Průměrné hmotnosti telat hlavních masných plemen skotu (kg/kus)

Období	býčci			jalovičky		
	2010	2012	% ¹⁾	2010	2012	% ¹⁾
při narození	39,3	39,8	101,3	36,9	37,1	100,5
120 dnů	178	181	101,7	167	168	100,6
210 dnů	279	283	101,4	257	258	100,4
365 dnů	488	503	103,1	373	373	100,0

1) rok 2010 = 100 %.

Nejvyšší průměrné hmotnosti ve všech termínech jejich hodnocení (tab. 70 až 73) se nejčastěji vyskytovaly u býčků plemen masný simentál, salers, limousin a aberdeen angus, u jaloviček plemen masný simentál, limousin, charolais a aberdeen angus.

Tab. 71 Hmotnost telat masných plemen ve věku 120 dnů (kg)

Plemeno	býčci			jalovičky		
	2010	2011	2012	2010	2011	2012
MS	199	200	193	182	188	183
LI	184	191	189	168	174	176
SA	171	189	188	165	168	171
AA	183	187	186	168	172	174
CH	184	187	185	172	176	173
BA	181	185	184	171	172	166
PI	174	181	174	157	161	161
GS	159	176	172	148	155	158
BM	172	170	169	175	151	159
HE	176	176	169	163	167	159
průměr	178	184	181	167	168	168
GA	151	159	148	141	136	138
HI	118	135	117	112	127	118

Pramen: Český svaz chovatelů masného skotu.

Tab. 72 Hmotnost telat masných plemen ve věku 210 dnů (kg)

Plemeno	býčci			jalovičky		
	2010	2011	2012	2010	2011	2012
MS	308	321	313	281	291	284
SA	281	299	301	253	253	269
CH	295	299	296	272	276	272
LI	288	296	295	263	269	269
AA	297	294	291	268	269	269
BA	282	291	289	265	264	260
BM	273	294	264	266	262	247
HE	260	278	264	244	254	244
GS	245	268	257	226	230	229
PI	263	255	256	231	229	241
průměr	279	290	283	257	260	258
GA	238	236	233	209	220	220
HI	181	189	200	174	174	182

Pramen: Český svaz chovatelů masného skotu.

Nadprůměrnou hmotnost ve 210 dnech věku, která přibližně odpovídá věku zvířat při odstavu (tab. 72) dosáhli v roce 2012 býčci plemen masný simentál, salers, charolais a limousin. U jaloviček bylo nejvyšší intenzity růstu dosaženo ve 210 dnech u plemen masný simentál, charolais a aberdeen angus.

Tab. 73 Hmotnost telat masných plemen ve věku 365 dnů (kg)

Plemeno	býčci			jalovičky		
	2010	2011	2012	2010	2011	2012
MS	542	556	577	417	398	424
CH	530	533	543	396	388	387
AA	515	518	527	374	363	374
HE	504	477	526	348	344	364
LI	494	492	519	378	385	398
SA	475	503	493	353	354	379
PI	461	433	476	350	287	327
BA	479	468	475	379	371	368
GS	419	393	462	323	304	353
BM	465	426	436	411	353	360
průměr	488	480	503	373	355	373
GA	337	353	339	283	293	277
HI	265	274	289	237	236	254

Pramen: Český svaz chovatelů masného skotu.

Tab. 74 Růst býků vybraných do plemenitby

Plemeno	hmotnost ve 365 dnech (kg)		výška v kříži ve 365 dnech (cm)		Ø přírůstek hmotnosti (g/kus/den)			
	2012	2013	2012	2013	v testu		od narození	
					2012	2013	2012	2013
AA	542	543	133	133	1 739	1 721	1 413	1 404
BA	530	536	136	137	1 657	1 683	1 361	1 378
BM	464	468	121	123	1 741	1 175	1 068	1 152
GS	506	483	131	129	1 506	1 673	1 306	1 241
HE	516	540	131	132	1 537	1 625	1 351	1 386
CH	559	565	134	134	1 788	1 739	1 456	1 445
LI	515	530	134	134	1 538	1 582	1 335	1 347
MS	580	588	137	137	1 803	1 827	1 508	1 506
PI	467	501	130	131	1 443	1 513	1 201	1 264
SA	514	535	139	138	1 385	1 655	1 310	1 362
SS ¹⁾	475	457	130	130	x	x	1 227	1 121
UU ¹⁾	497	490	129	129	1 705	1 633	1 297	1 267
PP ¹⁾	x	483	x	133	x	1 325	x	1 229
WA ¹⁾	344	425	122	129	x	x	853	1 112
DD ¹⁾	574	498	134	127	1 725	x	1 447	1 227
MM ¹⁾	x	x	x	0	x	x	926	x
VV ¹⁾	x	406	x	122	x	x	1 044	965
BB ¹⁾	x	430	x	134	x	x	x	998

Pramen: Český svaz chovatelů masného skotu.

1) názvy plemen pod tab. 76.

V roce 2013 se meziročně snížil počet „masných“ býků vybraných do plemenitby o 9 kusů a 0,6 %. Jejich plemenné složení (tab. 75) koresponduje s plemennou příslušností krav (tab. 66). Poměr inseminace a přirozené plemenitby lze pro tento systém

chovu považovat za vyhovující a srovnatelný s chovatelsky vyspělými státy. V plemenitbě bylo využito 1 437 býků, z nichž 1 207 (84,0 %) pocházelo z domácí produkce, 155 (10,8 %) z dovozu a od 75 býků (5,2 %) byly dovezeny inseminační dávky (tab. 76 a 77).

Podíl v plemenitbě využívaných domácích a zahraničních býků je průměrný, přičemž pozitivně je nutno hodnotit vysoký podíl plemeníků z domácího šlechtění. Od roku 2010 se při poklesu počtu dovážených býků zvýšil podíl domácích plemeníků využívaných ve stádech krav bez TPM ze 76 na 84 % (tab. 77). Vyšší počty býků zařazovaných do plemenitby souvisejí s růstem stavů masných krav a se snahou o lepší reprodukční a ekonomické výsledky chovu této významné kategorie skotu. ČR je v produkci býků pro plemenitbu již několik let soběstačná. Importovaní plemeníci jsou využíváni zejména k produkci synů do plemenitby.

Tab. 75 Plemenní býci vybráni do plemenitby a podíl inseminace v chovech

Plemeno	býci vybráni do plemenitby včetně importů (kusů)			podíl inseminace v chovech zapojených do KUMP (%)		
	2011	2012	2013	2011	2012	2013
AA	182	226	212	6	7	9
BM	9	14	11	47	40	36
BA	54	77	78	31	28	25
GA	23	23	22	3	7	4
GS	12	22	32	11	7	7
HE	23	45	35	12	19	19
HI	19	23	14	0	0	0
CH	355	406	393	22	24	24
LI	194	240	263	23	22	26
MS	245	307	296	15	17	17
PI	38	20	25	11	11	12
SA	11	13	16	28	20	36
UU ¹⁾	3	6	7	26	0	12
SS ¹⁾	2	4	3	4	0	0
PP ¹⁾	6	0	13	67	37	44
TT ¹⁾	1	2	1	0	0	0
MM ¹⁾	0	2	0	0	100	0
DD ¹⁾	0	1	3	0	0	0
VV ¹⁾	0	1	1	0	100	14
WA ¹⁾	0	6	9	100	44	80
BB ¹⁾	0	8	1	0	0	5
DX ¹⁾	0	0	2	0	0	0
celkem	1 177²⁾	1 446²⁾	1437²⁾	16	18	19

Pramen: Český svaz chovatelů masného skotu.

1) názvy plemen pod tab. 76.

2) býci celkem (údaje zahrnují i import inseminačních dávek).

Tab. 76 Počty a skladba plemeníků vybraných do plemenitby (rok 2013)

Plemeno	původ plemeníků			Celkem
	domácí	import	import dávek	
AA	197	4	11	212
BM	5	0	6	11
BA	64	10	4	78
GA	21	1	0	22
GS	31	1	0	32
HE	27	3	5	35
HI	12	2	0	14
CH	327	50	16	393
LI	212	43	8	263
MS	249	37	10	296
PI	22	0	3	25
SA	13	1	2	16
UU ¹⁾	4	0	3	7
SS ¹⁾	3	0	0	3
PP ¹⁾	7	2	4	13
TT ¹⁾	0	0	1	1
MM ¹⁾	0	0	0	0
DD ¹⁾	3	0	0	3
VV ¹⁾	1	0	0	1
WA ¹⁾	8	0	1	9
BB ¹⁾	1	0	0	1
DX ¹⁾	0	1	1	2
celkem	1 207	155	75	1 437

Pramen: Český svaz chovatelů masného skotu.

1) UU = aubrac; SS = shorthorn; PP = parthenais; TT = texas longhorn; MM = rouge des prés; DD = andorský hnědý; VV = vosgienne; WA = wagyu; BB = bazadaise DX = dexter.

Tab. 77 Býci masných plemen v plemenitbě z domácí produkce a z dovozu

Původ	2010		2011		2012		2013	
	kusů	%	kusů	%	kusů	%	kusů	%
domácí	820	75,9	900	76,5	1 186	82,0	1 207	84,0
importy ¹⁾	261	24,1	277	23,5	260	18,0	230	16,0
celkem	1 081	100,0	1 177	100,0	1 446	100,0	1 437	100,0

Pramen: Český svaz chovatelů masného skotu.

1) údaje zahrnují i import inseminačních dávek.

7. Odchov a kontrola výkrmnosti býků českého strakatého plemene

Výsledky odchoven

V souladu se šlechtitelským programem pro české strakaté plemeno se hodnotí růst a vývin býčků podle výsledku zkoušky vlastní užitkovosti v odchovných, následně pak podle užitkovosti synů testovaných býků ve stanicích kontroly výkrmnosti (SKVS).

Do odchoven bylo v roce 2013 nakoupeno 92 a k základnímu výběru předvedeno 106 býků, do inseminace a přirozené plemenitby bylo vybráno 44 a 26 býků. Meziročně se v roce 2013 počet nakoupených a vybraných býků snížil, z 38 na 42 % se zvýšil podíl vybraných býků do inseminace z předvedených. Upravený metodický pokyn zavádí odchov plemenných českých strakatých býků na inseminační stanici, resp. u chovatele.

Tab. 78 Přehled o nákupu a výběrech plemenných býků v odchovných

Rok	nákup	předvedeno k výběru	vybráno k		vybráno % ¹⁾
			inseminaci	přir. plem.	
2008	237	170	63	38	37
2010	191	204	80	46	39
2011	185	188	72	53	38
2012	203	185	70	61	38
2013	92	106	44	26	42
rozdíl²⁾	-111	-79	-26	-35	+4

Pramen: ČMSCH, a. s.

1) k využití v inseminaci z předvedených;

2) rozdíl mezi roky 2013 a 2012.

Hlavní výsledky odchovny Osík za rok 2013 uvádí tab. 79.

Tab. 79 Nákup a výběr býků v odchovných v roce 2013

Odchovna	nákup	předvedeno k výběru	vybráno k		vybráno % ¹⁾
			inseminaci	přir. plem	
Osík	92	106	44	26	42

Pramen: ČMSCH, a. s.

1) vybraných pro využití v inseminaci z předvedených.

V roce 2013 předvedení a vybraní býci k inseminaci pocházeli z 50 a 41 % z ČR, z 39 a 48 % z Německa a z 11 % z Francie (tab. 80).

Tab. 80 Podíl býků strakatého plemene vybraných do inseminace¹⁾²⁾ v roce 2013

Původ otce	býci předvedení		býci vybraní k inseminaci		
	kusů	%	kusů	%	podíl v % ²⁾
ČR	53	50	18	41	34
Německo	41	39	21	48	51
Francie	12	11	5	11	45
celkem	106	100	44	100	42

Pramen: ČMSCH, a. s.

1) předvedených a vybraných býků; 2) z předvedených.

Vyšší podíl býků strakatého plemene využívaných v inseminaci původem z Německa (fleckvieh) potvrzují i plemenná příslušnost jejich otců (tab. 81).

Tab. 81 Plemenná příslušnost otců strakatých býků vybraných k inseminaci

Plemeno, plem. skupina	2011		2012		2013	
	kusů	%	kusů	%	kusů	%
fleckvieh	43	59,7	29	41,0	21	47,7
české strakaté C75-C100	10	13,9	13	19,0	9	20,5
montbéliarde	19	26,4	28	40,0	14	31,8
celkem	72	100,0	70	100,0	44	100,0

Pramen: ČMSCH, a. s.

Z důvodu problému s končetinami bylo vyřazeno 40 %, vad exteriéru 21 % a nízkého přírůstku 13 % býků, na nutné porážce skončilo a uhynulo 11 % býků (tab. 82). Z důvodu nesprávně stanoveného původu nebyl z výběru vyřazen žádný býk.

Tab. 82 Příčiny vyřazování býků při výběru do plemenitby v roce 2013

Důvody vyřazení býků	počet nevybraných býků	% nevybraných býků
poruchy končetiny	25	40
vady exteriéru	13	21
nedostatečný přírůstek	8	13
nutná porážka, úhyn	7	11
genomická selekce	5	8
rabiátnost	3	5
nekvalitní sperma	1	2
celkem	62	100

Pramen: ČMSCH, a. s.

Výsledky kontroly výkrmnosti

Počet synů po testovaných českých strakatých otcích hodnocených ve SKVS na ukazatele výkrmnosti se v období 2008 až 2013 snížil ze 734 na 342, to je o 392 kusů a 53,4 % (tab. 83). V roce 2013 bylo hodnoceno o 121 býčků (26,1 %) méně než v roce 2012, přičemž synové některých býků v testaci neprošli stanicí kontroly výkrmnosti. Přírůstky v testu a pro selekci rozhodující netto přírůstky byly v uplynulých pěti letech vyrovnané na úrovni kolem 1 000 a 600 gramů.

Tab. 83 Výsledky stanic kontroly výkrmnosti skotu (plemeno české strakaté)

Rok	hodnoceno zvířat	přírůstek (g) na kus a den			
		v testu ¹⁾	celkem ²⁾	netto	netto korig.
2008	734	1 115	1 064	615	627
2010	452	1 041	1 016	570	561
2011	563	1 020	1 007	572	559
2012	463	1 111	1 081	619	619
2013	342	1 044	1 042	601	589

Pramen: ČMSCH, a. s.

1) věk 150 až 530 dnů, 150 až 600 dnů od roku 2013 dní; 2) od narození do porážky.

Vývoj tříd zmasilosti JUT býků českého strakatého plemene

Vývoj tříd zmasilosti JUT býků českého strakatého plemene uvádějí tab. 84 a 85. Z tab. 84 vyplývá, že s klesajícím podílem krve českého strakatého plemene se podíl zvířat ve třídách zmasilosti E+U+R snižoval a ve třídách O a P se zvyšoval.

Příznivý vývoj zmasilosti býků českého strakatého plemene byl zjištěn v letech 2008 až 2013. V tomto období se podíl zvířat zařazených podle zmasilosti do tříd E+U+R zvýšil z 80,1 na 86,3 %.

Tab. 84 Třídy zmasilosti býků českého strakatého plemene (2013)

Plemenná skupina	zastoupení býků ve třídách zmasilosti (%)					
	E	U	R	E+U+R	O	P
C1	0,13	22,27	66,91	89,31	10,31	0,38
C2	0,18	18,20	68,00	86,38	12,95	0,67
C3	0,11	13,65	65,92	79,68	19,31	1,01

Pramen: Svaz chovatelů českého strakatého skotu.

Tab. 85 Vývoj tříd zmasilosti JUT býků českého strakatého plemene

Třída	zastoupení býků ve třídách zmasilosti (%)				
	2008	2010	2011	2012	2013
E	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
U	12,0	14,8	16,2	15,6	19,1
R	68,0	65,6	65,8	68,7	67,1
E+U+R	80,1	80,5	82,1	84,4	86,3
O	19,1	18,8	17,2	14,8	13,1
P	0,8	0,7	0,7	0,8	0,6

Pramen: Svaz chovatelů českého strakatého skotu.

8. Reprodukce a inseminace skotu

Ekonomický význam plodnosti spočívá v produkci telat a v hormonální stimulaci laktace. Za optimální plodnost se považuje získání jednoho zdravého telete od krávy za rok. Dobré plodnosti krav odpovídají délka inseminačního intervalu do 75 dnů, březost po první inseminaci nad cca 50 %, inseminační index do 1,5, délka servis periody do 100 dnů a délka mezidobí do 385 dnů. Při vysoké užitkovosti (nad 7 000 kg mléka) lze tolerovat prodloužení mezidobí na cca 400 dnů spolu s adekvátním prodloužením inseminačního intervalu a servis periody.

Tab. 86 Počty prvních inseminací a zabřezávání po všech inseminacích

Rok	první inseminace (tis.)			březích po všech inseminacích (tis.)		
	krávy	jalovice	celkem	krávy	jalovice	celkem
2008	367	157	524	336	152	488
2010	341	147	488	311	142	453
2011	342	149	491	309	143	452
2012	341	149	490	310	143	453
2013	339	149	488	310	144	454
rozdíl¹⁾	-2	0	-2	0	+1	+1

Pramen: ČMSCH, a. s.

1) rozdíl mezi roky 2013 a 2012.

Od roku 2010, kdy se počet inseminací snížil pod 500 (k poklesu pod 800, 700 a 600 tis. prvních inseminací došlo v letech 1997, 1999 a 2003), je tento ukazatel poměrně stabilní. V roce 2013 bylo (po meziročním snížení prvních inseminací krav o 2 tis. a 0,6 %) bylo poprvé inseminováno 488 tis. plemenic skotu (jalovic a krav). V souladu s počtem prvních inseminací v roce 2012 se v roce 2013 zvýšily počty březích jalovic po všech inseminacích (o 1 tis. a 0,7 %) a plemenic skotu celkem (o 1 tis. a 0,2 %), přičemž počet zabřezlých krav se nezměnil (tab. 86).

Tab. 87 První inseminace podle plemenné příslušnosti býků (%)

Rok	1. insem. celkem (tis.)	plemena – užitkové typy (% z prvních inseminací)				
		C ¹⁾	H ²⁾	C+H	masná ³⁾	celkem
2008	524	39,9	53,8	93,7	6,3	100,0
2010	488	39,5	53,5	93,0	7,0	100,0
2011	491	39,1	54,5	93,6	6,4	100,0
2012	490	38,2	55,4	93,6	6,4	100,0
2013	488	38,1	55,6	93,7	6,3	100,0
rozdíl⁴⁾	-2	-0,1	+0,2	+0,1	-0,1	x

Pramen: ČMSCH, a. s.

1) včetně ostatních plemen s kombinovanou užitkovostí;

2) včetně ostatních dojných plemen;

3) včetně býků českého strakatého plemene – zlepšovatelů masné užitkovosti;

4) rozdíl mezi roky 2013 a 2012.

Meziroční změna v podílu prvních inseminací činila v roce 2013 u plemen české strakaté, holštýnské a masných -0,1, +0,2 a -0,1 %. Z počtu prvních inseminací připadá 55,6 % na býky holštýnské, 38,1 % na české strakaté a 6,3 % na „masné“ (tab. 87).

Meziroční vývoj v roce 2013 poukazuje na mírné zkrácení inseminačního intervalu, SP, a vyšší zabřezávání po první inseminaci (tab. 88).

Tab. 88 Zabřezávání po první inseminaci, servis perioda a inseminační interval

Rok	březost po první inseminaci (%)			délka (dnů)		
	krávy	jalovice	celkem	ins. interv.	SP	mezidobí
2008	41,7	60,7	47,4	83,0	125,1	412
2010	41,1	61,0	47,1	83,0	122,9	410
2011	40,3	60,0	46,3	80,5	121,0	407
2012	40,0	59,4	45,9	77,3	121,5	407
2013	40,9	60,0	46,7	76,3	120,9	406

Pramen: ČMSCH, a. s.

Vzhledem k ekonomickému významu plodnosti by první inseminace krav po otelení měla být provedena v průměru o 10 dnů dříve, zabřezávání by mělo být o 5 až 10 % vyšší a SP a mezidobí by měly být o 10 až 20 dnů kratší. Výsledky chovů s vysokou užitkovostí a dobrou reprodukci potvrzují, že lze tyto dva základní ukazatele v praxi úspěšně skloubit. Ekonomickou ztrátu prodloužení SP nebo mezidobí nad optimální délku o den, resp. o pohlavní cyklus, lze odhadnout na 50 až 70 Kč, resp. na 1 000 až 1 400 Kč. Nevyhovující plodnost je obvykle z 60 % způsobena nedostatky v managementu a ze 40 % ve výživě a krmení dojníc. Často lze plodnost zlepšit pomocí ekonomicky méně náročných opatření, mezi které patří organizace práce, evidence a sledování příznaků říje.

Nejlepší výsledky v zabřezávání vykazují masná plemena, české strakaté plemence zabřezávaly úspěšněji než holštýnské (tab. 89).

Tab. 89 Zabřezávání plemenic skotu podle užitkových typů v roce 2013

Plemeno	krávy		jalovice		celkem	
	počet	%	počet	%	počet	%
<i>po první inseminaci</i>						
české strakaté	60 876	45,8	32 873	61,5	93 749	50,6
holštýnské	62 952	34,4	48 839	57,9	111 791	41,8
masná a ostatní	13 638	64,7	6 755	71,1	20 393	66,7

Pramen: ČMSCH, a. s.

V roce 2013 kolísala počet prvních inseminací spermatem deseti nejvyužívanějších strakatých býků mezi 3 782 až 15 749, všech inseminací mezi 6 849 až 30 463 na býka. Nejvíce prvních a všech inseminací bylo v roce 2013 vykázáno u býka GALILEO (AMT-048) z CRV Czech Republic, spol. s r. o. Z tab. 90 je zřejmé, že v roce 2013 byly k inseminaci nejvyužívanější dávky od býků narozených v roce 2007, a že selekční index (SIC) kolísala mezi 117 až 136 bez zřetelné vazby na počet prvních inseminací. Variabilitu mezi 85 až 110 vykazují SIC masné užitkovosti (IMU FW).

Tab. 90 Nejvyužívanější býci českého strakatého plemene v roce 2013

státní registr	jméno	rok nar.	počet inseminací		SIC	IMU FW	majitel
			prvních	všech			
AMT-048	GALILEO	2007	15 749	30 463	135	110	CRV
RAD-300	GRAY	2007	9 282	17 730	127	91	Jihočeský ch. ¹⁾
RAD-302	GERLACH	2007	7 021	14 070	117	106	CRV
RAD-318	GLORIE	2007	6 066	11 026	136	110	Reprogen
AMT-050	GUITAR	2007	5 373	10 931	135	109	Reprogen
HCH-005	GOLLI	2007	5 120	10 057	124	104	CHD Impuls ²⁾
NIC-017	EPOCHA	2005	4 222	8 258	123	100	Jihočeský ch. ¹⁾
NIC-015	VALFIN	2004	3 878	6 849	134	85	Plemo
RAD-253	EROGEN	2005	3 797	7 554	131	93	Reprogen
HG-297	FALKLAND	2006	3 782	7 904	119	103	CRV

Pramen: ČMSCH, a. s.

1) Jihočeský chovatel;

2) Chovatelské družstvo Impuls, družstvo.

V roce 2013 byl z holštýnských býků v inseminaci nejvíce využit HUNTER (NEO-127) společnosti CRV (5 696 prvních a 10 965 všech inseminací), u 10 nejvyužívanějších býků kolísala počet 1. inseminací mezi 2 628 až 5 696 a všech inseminací mezi 4 577 do 10 965. Hodnota selekčního indexu pro SIH kolísala od 123 do 135 (tab. 91).

Tab. 91 Nejvyužívanější býci holštýnského plemene v roce 2013

státní registr	kódové jméno	RN	inseminace		SIH	PH ¹⁾ kg	majitel
			první	celkem			
NEO-127	HUNTER	2010	5 696	10 965	x	x	CRV
NEA-642	MICA	2006	4 537	10 200	123	36	CRV
NEA-637	SHULAN	2006	4 514	10 549	130	37,3	Reprogen
NEA-960	MANIFOLD	2004	3 819	7 245	124	46	Gensemex
NXA-964	O-COSMOPOLITAN	2010	3 217	6 960	x	x	Zooservis
NEA-739	OSTŘETÍN LAURIN	2007	3 094	6 369	134	37,8	Natural
NEO-117	E.T. SHOTTLE	2005	2 870	6 605	x	41,4	Genos. ³⁾
NEA-763	SIDNEY	2007	2 770	6 329	135	64,9	CRV
NXA-938	LEVI	2006	2 637	4 577	x	39,1	ABS
NEO-255	DOBRONÍN ²⁾	2011	2 628	5 496	x	x	CRV

Pramen: ČMSCH, a. s.

1) plemenná hodnota pro produkci mléčných bílkovin;

2) PAVAROTTI;

3) Genoservis.

9. Vybrané údaje z ústřední evidence skotu

Organizací pověřenou vedením ústřední evidence (ÚE), resp. identifikací a registrací skotu, je ČMSCH, a. s. ÚE je významnou součástí společné organizace trhu s živočišnými produkty. Jejím hlavním cílem je možnost sledování pohybu (přesunů) zvířat v případech výskytu nakažlivých chorob, současně je nezbytným podkladem pro přímé a další platby vyplácené na zvířata a na plochu. O systému identifikace a registrace skotu pojednává legislativa unie a z ní odvozené domácí předpisy vymezující úkoly a povinnosti všech „účastníků“ chovu skotu. Chovatelů se týkají hlavně povinnosti hlásit ve stanovených termínech a předepsaným způsobem pověřené organizaci údaje o narození, úhynech a přesunech zvířat (nákupy, prodeje aj.), vést stájový registr zvířat, uchovávat předepsané doklady a umožnit pověřeným osobám provádění kontrol. ČMSCH, a. s., jako organizace pověřená vedením ÚE, vydává metodické „Pokyny pro chovatele“, ve kterých je charakterizován způsob provádění identifikace a registrace jednotlivých druhů zvířat a detailně jsou specifikovány povinnosti chovatelů.

Podniky a hospodářství s chovem skotu

Základními výrobními a organizačními jednotkami chovu skotu jsou zemědělské podniky (chovy) a jejich hospodářství. Z tab. 92 vyplývá, že skot se chová ve více než 18 tis. podnicích a 2,7 % podniků chová více než 1 000 kusů skotu (50,7 % skotu). Z údajů za rok 2013 vyplývá, že v hospodářstvích nad 1 000 kusů bylo chováno 15,3 % skotu

Tab. 92 Zemědělské podniky s chovem skotu¹⁾ (k 1. 1. 2014)

Počet skotu (kusů)	zemědělské podniky			hospodářství		
	n	%	skotu %	n	%	skotu %
1 – 10	10 800	58,2	2,0	11 015	52,7	2,1
11 – 50	4 109	22,1	5,6	4 441	21,3	6,1
51 – 100	1 251	6,7	5,0	1 569	7,5	6,3
101 – 200	758	4,1	6,0	1 300	6,2	10,6
201 – 300	323	1,7	4,4	731	3,5	10,1
301 – 400	197	1,1	3,9	432	2,1	8,4
401 – 500	151	0,8	3,8	372	1,8	9,4
501 – 600	135	0,7	4,2	258	1,2	7,9
601 – 700	114	0,6	4,2	217	1,0	7,9
701 – 800	83	0,4	3,5	154	0,7	6,5
801 – 900	68	0,4	3,2	117	0,6	5,6
901 – 1 000	66	0,4	3,5	73	0,3	3,9
> 1 000	496	2,8	50,7	209	1,1	15,3
celkem	18 551	100,0	100,0	20 888	100,0	100,0

Pramen: MZe.

1) zahrnuje skot celkem, resp. všechny věkové kategorie skotu.

Stavy skotu

Z tab. 94 je zřejmý zvyšující se význam kategorie skotu chovaného v systému BTPM, který mimo jiné potvrzuje podíl krav BTPM (33,1 %) na celkovém počtu krav registrovaných k 1. 1. 2013 v ÚE. V tabulce 93 je uveden počet podniků s chovem dojených krav a jejich velikost.

Tab. 93 Počet podniků a stavy dojených krav (k 1. 1. 2013)¹⁾

Dojených krav v podniku	podniků		dojnic	
	počet	%	počet	%
1 – 10	1 564	47,4	3 593	1,0
11 – 50	614	18,6	14 871	4,0
51 – 200	466	14,1	51 596	13,8
201 – 500	442	13,4	145 772	39,0
501 – 1 000	187	5,7	122 082	32,6
nad 1 000	28	0,8	36 098	9,6
celkem	3 301	100,0	374 012	100,0

Pramen: MZe.

1) údaje za rok 2014 nebyly k datu uzávěrky ročenky k dispozici.

Tab. 94 Počet podniků a stavy krav bez tržní produkce mléka (k 1. 1. 2013)¹⁾²⁾

Dojených krav v podniku	podniků		krav	
	počet	%	počet	%
1 – 10	5 010	66,0	17 080	9,2
11 – 50	1 828	24,1	41 898	22,7
51 – 200	583	7,7	58 088	31,4
201 – 500	144	1,9	42 831	23,2
501 – 1 000	24	0,2	16 012	8,7
nad 1 000	7	0,1	8 914	4,8
celkem	7 596	100,0	184 823	100,0

Pramen: MZe.

1) dojená, kombinovaná a masná plemena.

2) údaje za rok 2014 nebyly k datu uzávěrky ročenky k dispozici.

Tab. 95 Stavy býků ve výkrmu (k 1. 1. 2013)¹⁾

Býků v podniku	podniků		býků ve výkrmu	
	počet	%	počet	%
1 – 10	8 165	72,4	26 102	9,1
11 – 50	2 000	17,7	43 838	15,2
51 – 200	764	6,8	76 931	26,7
201 – 500	274	2,4	82 904	28,7
501 – 1 000	61	0,5	38 571	13,4
nad 1 000	12	0,2	20 071	6,9
celkem	11 276	100,0	288 417	100,0

Pramen: MZe.

1) údaje za rok 2014 nebyly k datu uzávěrky ročenky k dispozici.

Stavy plemen a kříženců v ústřední evidenci

V tabulkách 96 až 98 jsou uvedeny údaje o stavech skotu podle jednotlivých plemen a kříženců. V tabulkách 97 a 98 jsou za plemena uvažována pouze zvířata s podílem krve 100 %. Ostatní zvířata s podílem krve nižším než 100 % jsou uvedena v tabulce 96. Kódy plemen v tabulkách 97 a 98 jsou převzaty z ústřední evidence zvířat.

Tab. 96 Stavy plemen skotu – kříženci¹⁾

Plemeno a kříženci	k 30. 9. 2013	% ¹⁾	k 30. 4. 2014	% ¹⁾
kříženci dojených plemen	337 484	48,1	319 808	46,1
masná x české strakaté	195 844	27,9	202 730	29,2
masná x ostatní dojená	105 397	15	106 543	15,4
masná x holštýnské	37 675	5,4	37 830	5,5
kříženci masných plemen	25 665	3,6	26 749	3,8
kříženci celkem	702 065	100,0	693 660	100,0

Pramen: MZe.

1) podíl z celkového počtu kříženců.

Nejvyšší zastoupení mezi kříženci měla zvířata ze skupiny kříženci dojených plemen. K 30. 4. 2014 tvořila 46,1 % z celkového počtu kříženců (tab. 96). Významná byla skupina kříženců masných plemen skotu s plemenem české strakaté (29,2 % z celkového počtu kříženců).

Tab. 97 Stavy plemen skotu – dojená plemena¹⁾ (100 % podíl krve plemene)

Plemeno	k 30. 9. 2013	% ¹⁾	k 30. 4. 2014	% ¹⁾
H100 – černostrakaté holštýnské	367 725	57,63	369 087	56,58
C100 – české strakaté	237 071	37,16	249 612	38,26
R100 – červené holštýnské	15 069	2,36	15 109	2,32
X100 – jiná dojná plemena	10 192	1,6	9 576	1,47
CI100 – montbéliarde	5 853	0,92	6 737	1,03
J100 – jersey	1 380	0,22	1 393	0,21
V100 – braunvieh	203	0,03	256	0,04
N100 – normanský	138	0,02	213	0,03
CL100 – česká červinka	221	0,03	215	0,03
A100 – ayrshire	177	0,03	161	0,02
M100 – červenostrakaté nížině	2	0,00	1	0,00
dojená plemena celkem	638 031	100,00	652 360	100,00

Pramen: MZe.

1) podíl z celkového počtu dojených plemen.

Z přehledu čistokrevných zvířat s podílem krve 100 % daného plemene je patrné, že k 30. 4. 2014 byl nejvyšší podíl zvířat tvořen černostrakatým holštýnským plemenem (56,58 %) a plemenem české strakaté (38,26 %). Podíl dalších plemen nepřekročil hranici 5 % (tab. 97).

Z masných plemen s podílem 100 % krve daného plemene byla nejvíce zastoupena plemena masný simmentál, aberdeen angus, charolais, limousin a herefeord (tab. 98). K 30. 4. 2014 byla vykázána v ústřední evidenci celá řada málo početných plemen.

Tab. 98 Stavý masných plemen skotu, bizonů a zubrů (100 % podíl krve plemene)

Plemeno	k 30. 9. 2013	%¹⁾	k 30. 4. 2014	%¹⁾
SM100 – masný simmentál	22 815	29,44	24 690	29,24
T100 – charolais	17 443	22,51	19 401	22,98
G100 – aberdeen angus	15 565	20,09	17 211	20,38
Y100 – limousin	6 727	8,68	7 710	9,13
U100 – hereford	4 168	5,38	4 261	5,05
Q100 – blonde d'Aquitaine	2 478	3,2	2 474	2,93
E100 – highland	2 192	2,83	2 208	2,62
S100 – gasconne	1 796	2,32	1 956	2,32
W100 – galloway	1 549	2	1 531	1,81
P100 – piemontese	1 034	1,33	1 091	1,29
D100 – salers	703	0,91	735	0,87
Z100 – ostatní masná plemena	399	0,51	405	0,48
BIZON	187	0,24	223	0,26
UU100 – aubrac	117	0,15	152	0,18
PP100 – parthenais	93	0,12	127	0,15
B100 – belgické modré	82	0,11	94	0,11
SS100 – shorthorn	44	0,06	58	0,07
BB100 – bazadais	24	0,03	26	0,03
JAK	23	0,03	20	0,02
DD100 – andorský hnědý	19	0,02	18	0,02
TT100 – texas longhorn	12	0,02	16	0,02
VV100 – vosgienne	8	0,01	13	0,02
ZUBR	10	0,01	9	0,01
F100 – brahman	0	0,00	1	0,00
MM100 – rouge de pres	4	0,01	3	0,00
masná plemena a ostatní celkem	77 492	100,00	84 433	100,00

Pramen: MZe.

1) podíl z celkového počtu masných plemen, bizonů a zubrů.

Zahraniční obchod s živým skotem

V roce 2013 pokračoval trend zvyšování vývozu živých zvířat z ČR. Bylo vyvezeno 133 579 býčků a 73 973 jaloviček.

Největší podíl na exportech představovala zvířata samčího pohlaví.

Vývoz a dovoz živých zvířat

Struktura zahraničního obchodu se v letech 2008 až 2013 výrazněji nezměnila. Přehled nejvýznamnějších vývozních a dovozních teritorií v roce 2013 uvádějí tab. 99 až 102. Dovozy živého skotu do ČR registrované v ÚE dosáhly v roce 2013 celkem 2 290 kusů, což je pouze zanedbatelný podíl počtu zvířat ve stejném roce vyvezených.

Nejvýznamnějšími vývozními partnery byly v roce 2013 Rakousko a Německo (tab. 100). Vývoz zvířat podle věku uvádí tab. 101.

Tab. 99 Vývozy skotu podle údajů ústřední evidence (všechna plemena)

Rok	býčci (kusů)	jalovičky (kusů)	celkem	
			kusů	%
2008	123 380	51 693	175 073	100,0
2010	125 306	57 962	183 268	104,7
2011	131 182	58 397	189 579	108,3
2012	139 007	66 559	205 566	117,4
2013	133 579	73 973	207 552	118,6

Pramen: MZe.

Tab. 100 Země vývozu v roce 2013 (kusů)

Země	býčci	jalovičky	celkem	%	
Rakousko	30 130	25 041	55 171	26,6	
Německo	14 574	18 199	32 773	15,8	
Belgie	24 096	243	24 339	11,7	
Nizozemsko	19 052	516	19 568	9,4	
Chorvatsko	9 611	5 740	15 351	7,4	
Itálie	7 804	6 172	13 976	6,7	
Slovinsko	6 716	2 959	9 675	4,7	
Francie	7 233	241	7 474	3,6	
ostatní ¹⁾	14 363	14 862	29 225	14,1	
celkem	kusů	133 579	73 973	207 552	100,0
	%	64,4	35,6	100,0	x

Pramen: MZe.

1) ostatní země nebo země, u kterých byl kód země uveden chybně (týká se pouze malého množství případů)

Tab. 101 Vývoz zvířat podle věku

Věk zvířat (dny)	býčci (ks)	% ¹⁾	jalovičky (ks)	% ²⁾
0 až 366 dnů	88 133	66,0	16 040	21,7
367 až 732	38 668	28,9	15 024	20,3
více než 732	6 778	5,1	42 909	58,0
celkem	133 579	100,0	73 973	100,0

Pramen: MZe.

1) z celkového počtu vyvezených býčků;

2) z celkového počtu vyvezených zvířat samičího pohlaví.

Tab. 102 Počty dovezených živých zvířat do ČR v roce 2013 (kusů)

Země		býčci	jalovičky	celkem	%
Francie		36	158	194	8,5
Německo		132	504	636	27,8
Rakousko		19	108	127	5,5
Nizozemsko		939	19	958	41,8
Slovensko		157	87	244	10,7
ostatní		39	92	131	5,7
celkem	kusů	1 322	968	2 290	100,0
	%	57,7	42,3	100,0	x

Pramen: MZe.

Z bilance zahraničního obchodu vyplývá vysoký převis vývozu nad dovozy živého skotu, resp. vysoká aktivní „početní“ bilance. Z podnikového hlediska se vzhledem k vyšším zahraničním cenám zřejmě většinou jedná o ekonomicky efektivní vývozy. Z hlediska agrárního sektoru není tento stav, zejména vývozy telat, pozitivní. Poklesem stavů je negativně ovlivňována produkce jatečného skotu, pracovní místa, využívání kapacity jatek a rozvoj masného průmyslu, spotřeba krmiv (využití půdy) aj.

10. Vybrané ukazatele chovu skotu v krajích ČR

Pro možnost posouzení základních ukazatelů chovu skotu z regionálního hlediska jsou v této části ročenky uvedeny vybrané údaje za kraje ČR. Poněvadž význam kraje Praha je z hlediska zemědělské výroby malý, jsou „pražské“ ukazatele ve většině případů zahrnuty v kraji Středočeském. Zkratky krajů, počet obyvatel a výměru zemědělské půdy a TTP uvádí tab. 103.

Přes milion obyvatel mají Praha, Středočeský, Moravskoslezský a Jihomoravský kraj, nejméně obyvatel mají kraje Pardubický, Liberecký, Karlovarský a Vysočina. Největší výměru zemědělské půdy využívají kraje Středočeský, Jihočeský, Jihomoravský a Vysočina, nejnižší pak Zlínský, Karlovarský a Liberecký. Podíl TTP ze zemědělské půdy nad 50 % se nachází v krajích Karlovarský a Liberecký (65,6 a 60,6 %), nejnižší podíl TTP (6,3 %) vykazuje kraj Jihomoravský. Za rok 2013 jsou ve srovnání s rokem 2012 za ČR vykázány vyšší počet obyvatel, nižší výměra zemědělské půdy a vyšší výměra trvalých travních porostů.

Tab. 103 Kraje ČR v roce 2013

Kraj	zkratka	obyvatel (tis.) ¹⁾	zem. půda (tis. ha) ²⁾	TTP ²⁾	
				tis. ha	% ³⁾
Středočeský	STC	1 291,8	551,5	66,3	12,0
Praha	Praha	1 246,8	11,7	0,4	3,4
Jihočeský	JHC	636,6	422,5	167,2	39,6
Plzeňský	PLK	572,7	312,0	114,0	36,5
Karlovarský	KVK	301,7	99,2	65,1	65,6
Ústecký	ULK	826,8	219,8	60,9	27,7
Liberecký	LBK	438,6	100,2	60,7	60,6
Královehradecký	HKK	552,9	236,2	66,4	28,1
Pardubický	PAK	516,4	230,7	54,0	23,4
Vysočina	VYS	511,2	362,7	85,0	23,4
Jihomoravský	JHM	1 168,7	362,7	23,0	6,3
Olomoucký	OLK	637,6	246,6	68,0	27,6
Zlínský	ZLK	587,7	154,4	55,8	36,1
Moravskoslezský	MSK	1 226,6	210,8	86,7	41,1
celkem ČR	ČR	10 516,1	3 521,0	973,5	27,6

Pramen: ČSÚ.

1) počet obyvatel k 1. 1. 2013;

2) ze soupisu ploch osevů k 31. 5. 2013;

3) z výměry zemědělské půdy v daném kraji.

Značnou variabilitou se v závislosti na výměře zemědělské půdy, TTP a na dalších faktorech (přírodní a výrobní podmínky, pracovní příležitosti, tradice aj.) vyznačují i stavy skotu. Nejvíce skotu se chová v kraji Vysočina, Jihočeském a Plzeňském, nejméně pak v Karlovarském (tab. 104).

Vztah mezi výměrou zemědělské půdy a stavy skotu, krav celkem a dojníc vyjadřují (pro tento nízký počet případů) v roce 2013 koeficienty korelace $r = 0,711$, $0,686$ a $0,741$. Těsná závislost ($r = 0,971$) existuje mezi výměrou TTP a počtem krav bez TPM.

V roce 2013 se meziročně zvýšily stavy krav o 10,1 tis. ks a 1,9 %, z toho dojníc o 8,2 tis. a 2,2 % a stavy krav BPM o 1,9 tis. ks a 1,1 %. Pokles stavů byl vykázan u chovných jalovic o 0,1 tis. a 0,1 %. Stavy býků se zvýšily o 1,6 tis. a 1,4 % (tab. 104).

Tab. 104 Stavy hlavních kategorií skotu (tis. kusů, prosinec 2013)

Kraj	skot celkem	krávy ¹⁾			chovné jalovice ²⁾	býci nad 1 rok ³⁾
		dojené	bez TPM	celkem		
STC	147,0	46,2	12,0	58,2	21,5	15,2
JHC	207,5	48,7	36,5	85,2	28,3	19,9
PLK	155,1	39,9	24,1	64	22,0	14,4
KVK	35,6	7,0	8,9	15,9	4,9	2,6
ULK	36,8	7,9	7,0	14,9	4,9	4,0
LBK	44,6	10,7	8,9	19,6	5,9	3,2
HKK	100,1	29,2	11,4	40,6	14,1	9,5
PAK	113,4	35,8	10,6	46,4	16,2	9,8
VYS	208,9	65,2	20,7	85,9	30,5	18,6
JHM	58,8	20,6	3,2	23,8	9,0	5,1
OLK	88,8	25,2	11,6	36,8	13,2	8,0
ZLK	59,1	18,1	8,1	26,2	8,9	4,1
MSK	76,4	20,8	14,6	35,4	11,2	4,6
ČR	1 332,1	375,3	177,6	552,9	190,6	119,0

Pramen: ČSÚ.

1) zapuštěné a nezapuštěné;

2) zahrnuje jalovice ve věku 1 až 2 roky, nezahrnuje jatečné jalovice a jalovice nad 2 roky;

3) zahrnuje býky a voly ve věku 1 až 2 roky a býky nad 2 roky.

Tab. 105 Stavy skotu na 100 ha zem. půdy (TTP, kusů, prosinec 2013)¹⁾

Kraj	skot celkem	krávy			chovné jalovice	býci nad 1 rok	krávy ²⁾ bez TPM
		dojené	bez TPM	celkem			
STC	26,1	8,2	2,1	10,3	3,8	2,7	18,0
JHC	49,1	11,5	8,6	20,1	6,7	4,7	21,8
PLK	49,7	12,8	7,7	20,5	7,1	4,6	21,1
KVK	35,9	7,1	9,0	16,1	4,9	2,6	13,7
ULK	16,7	3,6	3,2	6,8	2,2	1,8	11,5
LBK	44,5	10,7	8,9	19,6	5,9	3,2	14,7
HKK	42,4	12,4	4,8	17,2	6,0	4,0	17,2
PAK	49,2	15,5	4,6	20,1	7,0	4,2	19,6
VYS	57,6	18,0	5,7	23,7	8,4	5,1	24,4
JHM	16,2	5,7	0,9	6,6	2,5	1,4	13,9
OLK	36,0	10,2	4,7	14,9	5,4	3,2	17,1
ZLK	38,3	11,7	5,2	16,9	5,8	2,7	14,5
MSK	36,2	9,9	6,9	16,8	5,3	2,2	16,8
ČR	37,8	10,7	5,0	15,7	5,4	3,4	18,2

Pramen: ČSÚ.

1) výměry půdy převzaty z plochy oseví k 31. 5. 2013;

2) na 100 ha TTP.

Přesnější pohled na intenzitu chovu v ČR poskytuje přepočten stavů na výměru zemědělské půdy, popř. TTP. Při průměru 37,8 kusů skotu na 100 ha zemědělské půdy kolísá tento ukazatel mezi 57,6 (kraj Vysočina) a 16,2 kusy (kraj Jihomoravský, tab. 105). Při průměru 7 443,4 litrů mléka na krávu dosáhly v roce 2013 nejvyšší dojivosti kraje Moravskoslezský, Zlínský, Středočeský a Olomoucký (7 640 až 8 059 litrů mléka), nejnižší (6 093 l) Karlovarský s vysokým podílem TTP. V krajích Pardubický a Vysočina překročila výroba na hektar zemědělské půdy 1 000 litrů, v Ústeckém byla nižší než 300 litrů. Údaje o narozených a odchovaných telatech poukazují na méně uspokojivou situaci v reprodukci plemenic skotu ve všech krajích (tab. 106).

Užitkovost krav v KU v krajích (tab. 107) koresponduje s výrobní užitkovostí (tab. 106). Rozdíl mezi dojivostí zjištěnou v KU a výrobní (tab. 106) lze zčásti zdůvodnit rozdílným postupem výpočtu výrobní užitkovosti a zjišťování produkce mléka v KU a určitým zvýhodněním krav v KU vykazováním produkce mléka za normované laktace.

Stejně jako u početních stavů dojnic existují značné rozdíly mezi kraji i v porážkách skotu (tab. 108). Nejvíce jatečných zvířat bylo poráženo v krajích Pardubickém, Vysočina, Plzeňském a Královéhradeckém, nejméně pak Karlovarském. Rozdíly v porážkových hmotnostech poukazují na možnosti zlepšování tohoto ukazatele jak mezi kraji, tak i v jejich rámci.

Za rok 2013 se ve srovnání s rokem 2012 zvýšil počet porážek u býků o 3,7 tis. kusů a 4,2 %. U všech ostatních kategorií se počet porážek snížil, u krav o 7,8 tis. kusů a 7,4 %, jalovic o 1,5 tis. kusů a 6,5 %, telat o 0,3 tis. kusů a 4,0 % a u skotu celkem o 5,9 tis. kusů a 2,6 %.

Při průměru 18,4 kg kolísala výroba hovězího a telecího masa na hektar zemědělské půdy v roce 2013 mezi 5,0 kg v Ústeckém a 73,3 kg v Pardubickém kraji.

Tab. 106 Vybrané ukazatele chovu dojnic (2013)

Kraj	výroba mléka		mléka na krávu lt ²⁾	telat na 100 krav		úhyn % ³⁾
	mil. lt	lt/ha z. p. ¹⁾		narozeno	odchováno	
STC	360,8	640,6	7 852	96,1	89,7	6,6
JHC	326,2	772,0	6 724	92,0	84,5	8,2
PLK	291,9	935,7	7 333	94,4	87,6	7,3
KVK	41,8	421,9	6 093	90,3	82,3	8,9
ULK	55,1	250,6	7 067	90,0	84,1	6,6
LBK	70,4	702,6	6 604	90,8	84,0	7,4
HKK	218,8	926,2	7 481	96,6	90,4	6,5
PAK	261,5	1 133,4	7 428	99,0	93,0	6,0
VYS	491,5	1 355,0	7 592	96,1	88,6	7,8
JHM	155,3	428,1	7 626	96,8	90,4	6,6
OLK	192,5	780,5	7 640	96,7	90,4	6,6
ZLK	144,6	936,6	8 013	95,4	90,3	5,3
MSK	164,2	779,0	8 059	93,3	87,2	6,6
ČR	2 774,6	788,0	7 443	94,9	88,2	7,1

Pramen: ČSÚ.

1) údaj o zemědělské půdě je ze soupisu ploch osevnů k 31. 5. 2013;

2) průměrná roční dojivost; 3) úhyn telat z počtu narozených.

Tab. 107 Výsledky kontroly užítkovosti v roce 2013 (metoda A)

Kraj	krav v KU	normov. laktace	mléko (kg)	tuk (%)	bílkoviny (%)	věk při 1. otelení	mezidobí dnů
Praha	222	192	8 903	3,61	3,33	23/25	393
STC	42 894	34 561	8 644	3,78	3,36	25/22	413
JHC	46 464	37 577	7 628	3,88	3,43	28/07	407
PLK	36 094	29 746	8 125	3,90	3,43	26/28	405
KVK	2 359	1 825	5 870	4,21	3,42	31/12	419
ULK	3 340	2 754	7 980	3,81	3,28	27/18	409
LBK	9 728	8 316	6 942	3,98	3,36	28/17	399
HKK	27 864	22 992	8 081	3,82	3,38	27/06	402
PAK	34 041	27 788	7 998	3,83	3,44	27/02	400
VYS	67 435	55 225	8 426	3,85	3,39	26/18	400
JHM	21 623	18 058	8 329	3,83	3,38	25/23	406
OLK	24 889	19 580	8 633	3,76	3,35	25/17	413
ZLK	15 654	12 904	8 959	3,88	3,31	25/10	409
MSK	17 555	13 904	9 491	3,71	3,27	24/30	413
ČR	350 162	285 422	8 267	3,84	3,38	26/19	406

Pramen: ČMSCH, a. s.

Tab. 108 Počet porážek a porážkové hmotnosti skotu v krajích ČR (2013)

Kraj	porážky (tis. kusů)					porážk. hmotn. (kg/kus) ¹⁾	
	býci	krávy	jalovic	telata	celkem	býci	skot celk.
STC	7,5	6,7	1,6	0,6	16,4	601,9	526,3
JHC	5,5	5,6	1,4	0,3	12,8	599,6	545,1
PLK	11,3	11,3	1,9	1,0	25,5	626,8	539,5
KVK	0,9	0,8	0,5	0,1	2,3	567,8	531,7
ULK	1,4	0,9	1,3	0,1	3,7	586,3	524,0
LBK	1,6	1,7	0,6	0,1	4,0	620,9	539,0
HKK	7,3	10,4	1,9	1,0	20,6	607,4	504,7
PAK	26,0	20,2	4,2	1,5	51,9	679,3	605,7
VYS	15,1	22,2	4,0	1,0	42,3	642,9	550,4
JHM	5,0	2,0	0,8	0,3	8,1	664,8	585,4
OLK	4,0	1,6	0,6	0,2	6,4	611,1	561,6
ZLK	2,3	11,5	1,6	0,8	16,2	543,6	458,0
MSK	4,2	3,4	1,1	0,2	8,9	625,2	538,2
ČR	92,1	98,3	21,5	7,2	219,1	637,0	549,2

Pramen: ČSÚ.

1) kg živé hmotnosti.

Na nízkou intenzitu chovu skotu a výroby hovězího masa v ČR poukazuje rovněž skutečnost, že se tato komodita na celkové produkci masa (bez drůbeže) podílí pouze 22 % (tab. 109). Vývoj produkce masa (nejen hovězího) je důsledkem a současně i jednou z příčin dlouhodobého snižování rozměru agrárního sektoru v ČR.

Tab. 109 Výroba hovězího masa a masa celkem (v jatečné hmotnosti, 2013)

Kraj	hovězí a telecí ¹⁾		vepřové (tis. tun)	celkem (bez drůbeže)	
	tis. tun	kg/ha z. p.		tis. tun	kg/ha z. p.
STC	4,6	8,2	31,1	35,8	63,6
JHC	3,8	9,0	50,7	54,5	129,0
PLK	7,5	24,0	15,5	23,0	73,7
KVK	0,6	6,0	0,1	0,7	7,1
ULK	1,1	5,0	0,9	2,0	9,1
LBK	1,2	12,0	1,7	2,9	28,9
HKK	5,5	23,3	17,2	22,7	96,1
PAK	16,9	73,3	12,6	29,6	128,3
VYS	12,5	34,5	24,1	36,6	100,9
JHM	2,6	7,2	36,3	38,9	107,3
OLK	2,0	8,1	21,0	23,0	93,3
ZLK	4,0	25,9	6,6	10,6	68,7
MSK	2,6	12,3	16,5	19,1	90,6
ČR	64,9	18,4	234,3	299,4	85,0

Pramen: ČSÚ.

1) včetně telecího.

11. Audit ICAR v Českomoravské společnosti chovatelů, a. s.

Českomoravská společnost chovatelů, a. s. (ČMSCH, a. s.), získala v roce 2009 Certifikát kvality ICAR (Mezinárodního výboru pro kontrolu užítkovosti) pro dojený skot. Ve dnech 15. až 22. září 2013 se uskutečnila jeho obhajoba. Audit ICAR zahrnoval prověření následujících oblastí:

- *identifikaci a registraci zvířat;*
- *kontrolu užítkovosti;*
- *odhad plemenných hodnot;*
- *lineární popisu zevnějšku;*
- *činnost laboratoří pro kontrolu užítkovosti;*
- *zpracování dat.*

Úkolem auditora Charla Hunluna z Jihoafrické republiky, který v ICAR odpovídá za vedení auditorů a koordinaci jejich práce bylo posouzení, zda metody a postupy uplatňované v praxi pracovníky hodnocené organizace jsou v souladu s pravidly ICAR a Interbull a splňují mezinárodní standardy kvality práce. Ze závěrečné zprávy auditora vyplývá, že identifikace a registrace zvířat odpovídá legislativě EU a je v souladu s pravidly ICAR, stejně jako svoz a označování vzorků mléka. Pozitivně byl hodnocen projekt elektronické identifikace vzorků v kontrole užítkovosti (KU). Příslušným předpisům a požadavkům odpovídá i kontrola mléčné užítkovosti na farmách i kontrolní činnost zajišťovaná pracovníky ČMSCH, a. s. Bez výhrad prošly auditem i laboratoře pro analýzy mléka, laboratoř imunogenetiky, metody odhadu plemenných hodnot a hodnocení zevnějšku a systém zpracování dat v Plemdat, s. r. o. Vyhlášení a ocenění organizací, které certifikát ICAR obhájily nebo získaly, se uskutečnilo na kongresu ICAR v květnu 2014 v Berlíně. „Obhájený“ certifikát má platnost tři roky.

Pro rok 2014 je plánována obhajoba Certifikátu kvality ICAR pro masná plemena skotu a masnou užítkovost českého strakatého skotu, který byl získán v roce 2010.

Elektronický přenos dat v kontrole mléčné užítkovosti

Jedním z projektů ČMSCH, a. s., je v rámci rutinní kontroly mléčné užítkovosti elektronizace ve stájích a zavedení možnosti elektronické identifikace vzorků mléka. Zavádění elektronického pořízení dat a elektronické identifikace vzorků mléka bylo v minulosti nákladné. Postupný pokles cen mobilních elektronických zařízení a všestranné zvyšování jejich odolnosti, umožňuje v krátkém čase nabídnout do běžných provozních podmínek ucelený systém (počítačové vybavení a software) pro elektronizaci terénní kontroly užítkovosti. Pro pilotní projekt pořizování dat pro elektronickou kontrolu užítkovosti byl vytvořen tým pracovníků ze společnosti Plemdat, s. r. o., ČMSCH, a. s. a oprávněných organizací. Bylo investováno v laboratořích pro analýzu mléka a obě laboratoře jsou nyní schopné zajistit analýzu vzorků mléka při využití této technologie. Byl vytvořen software, který je možné obecně aplikovat v kontrole užítkovosti. Výhodou je i možnost využívat podklady z elektronických mlékoměrů a využitelnost čárových kódů. Důležitou součástí systému je zavedená kontrola pořizování záznamů. Vývoj systému elektronické kontroly užítkovosti byl financován z prostředků ČMSCH, a. s. Zavedením elektronické kontroly užítkovosti očekáváme zpřesnění podkladů pro laboratorní zpracování, snížení

chybovosti přepisováním údajů, celkové zkrácení intervalu od zahájení kontroly až po zaslání výsledků chovateli. V neposlední řadě též snížení časové náročnosti na přípravu kontroly užítkovosti před kontrolou a na kompletaci dokladů a vzorků mléka po kontrole užítkovosti.

Změny ve zpracování dat ve společnosti Plemdat, s. r. o. a ČMSCH, a. s.

Zavádění elektronického přenosu dat v kontrole mléčné užítkovosti je součástí většího společného projektu firem Plemdat, s. r. o. a ČMSCH, a. s. Byly zahájeny práce na postupném převodu plemenářské databáze na novou platformu. Nový systém umožní pružnější práci s daty i rychlejší a spolehlivější komunikaci jak s partnery, tak s partnerskými databázemi.

Práce jsou naplánovány na několik etap a budou pokračovat i v příštích letech. Dojde k postupnému převodu jednotlivých plemenářských podsystémů. V současné době se pracuje na podsystému reprodukce.

12. Závěrečná fáze Národního ozdravovacího programu (NOP) od infekční rinotracheitidy skotu (IBR) v ČR (zhodnocení, dosavadní výsledky)

Úvod

Na základě ekonomické a epizootologické závažnosti zařadily mezinárodní nálezové instituce IBR mezi nebezpečné nákazy. Tato skutečnost zavazuje členské země O.I.E. (Office international des Épizooties) k realizaci opatření na její omezení. Omezení výskytu IBR má snížit ekonomické ztráty vyvolané vlastním onemocněním a omezením obchodu. V rámci mezinárodního obchodu jsou upřednostňována zvířata z IBR prostých stád, sperma a embrya musejí z IBR prostých stád pocházet. Většina zemí EU (a některé i mimo EU) od roku 1999 vyžaduje jako podmínku obchodu se zvířaty, spermatem a embryi certifikát o IBR prostém chovu. Státy se zdravými stády (schváleny jako IBR prosté EK) mohou obchodovat pouze se státy prostými nákazy.

Forma i rozsah ozdravování českých chovů od IBR byly na jednáních chovatelů a jejich svazů, SVS, výzkumných ústavů, vysokých škol, ČMSCH, a. s. aj. projednány v roce 2004. Garantem schváleného povinného národního ozdravovacího programu se stalo MZe, které až do konce roku 2013 zajistilo významnou finanční podporu programu.

Nákazová situace v Evropě

Situaci v Evropě charakterizují přílohy č. I a II rozhodnutí Komise 2004/558/ES. V příloze II jsou uvedeny státy a oblasti prosté IBR (Dánsko, Bavorsko, Bolzano, Rakousko, Finsko, Švédsko, Norsko a Švýcarsko). V příloze I jsou uvedeny státy, které mají oficiálně schválený program ozdravování od EK. Jedná se o Německo, ČR a Itálii (autonomní oblast) Friuli Venezia Giulia a provincie Trento v Itálii. Obchod se skotem a zárodečnými produkty do států a regionů uvedených v přílohách I a II se řídí články 2 a 3 RK 2004/558/ES.

Dosavadní průběh a výsledky NOP od IBR v České republice

Za osm let od zahájení NOP v lednu 2006 se zvýšil podíl IBR prostých hospodářství z 19,02 % na 71,74 %. V letech 2006 až 2008 byl nejvyšší přírůstek prostých chovů způsoben zpřesněním nákazové situace vstupními sérologickými vyšetřeními a rychlé ozdravení některých hospodářství eliminační metodou bez vakcinace. V období 2009 až 2011 končila s ozdravováním převážně hospodářství s vakcinační metodou. Téměř pětiprocentní nárůst v roce 2012 byl způsoben ukončením ozdravovacího programu v mnoha hospodářstvích současně s původně stanoveným termínem ukončení státního příspěvku na ozdravování (31. 12. 2012).

Tab. 110 Vývoj nákazové situace v průběhu NOP od IBR

Stav k datu	NOP hospodářství (%)	nárůst (%)
31. 12. 2005	19,02	x
31. 12. 2006	29,82	10,80
31. 12. 2007	47,99	18,17
31. 12. 2010	62,71	2,81
31. 12. 2012	69,75	4,77
31. 12. 2013	71,74	1,99

Výsledky krajů

Z hlediska eliminace nákaz IBR vykazují nejlepší výsledky kraje Plzeňský 88,35 %, Vysočina 83,77 % a Karlovarský kraj 87,11 %. Je reálný předpoklad, že v prvním pololetí 2014 by mohl být Plzeňský kraj vyhlášen prvním regionem v ČR prostým IBR, do konce roku 2014 by měl být stejný proces úspěšně dokončen v Karlovarském kraji.

V roce 2012 a 2013 zaznamenal významný pokrok Jihočeský kraj (s nejvyšším počtem chovatelů i skotu), velmi dobré výsledky vykazuje i kraj Vysočina.

Tab. 111 Situace v jednotlivých krajích

Kraj	% prostých¹⁾ (k 31. 12. 2005)	% prostých a ozdravených²⁾ (k 31. 12. 2013)	úspěšnost (%)
hl. město Praha	10,00	87,50	77,50
Středočeský	6,02	64,13	58,11
Jihočeský	21,60	78,37	56,77
Plzeňský	51,34	88,35	37,01
Karlovarský	6,50	87,11	80,61
Ústecký	6,70	65,49	58,79
Liberecký	27,82	67,72	39,90
Královéhradecký	26,54	66,43	39,89
Pardubický	2,76	62,03	59,27
Vysočina	47,70	83,77	36,07
Jihomoravský	2,57	53,03	50,46
Olomoucký	1,91	59,02	57,11
Zlínský	1,46	67,54	66,08
Moravskoslezský	0,52	69,23	68,71
celkem ČR	19,02	71,74	52,72

Individuální hodnocení hospodářství, v nichž probíhá ozdravování

K 1. 1. 2011 bylo evidováno 964 hospodářství chovajících infikovaný skot, za tři roky (k 31. 12. 2013) se jejich počet snížil na 167. K největšímu úbytku došlo ve druhém pololetí roku 2012. S poklesem počtu hospodářství se z 32 863 k 1. 1. 2011 na 5 136 kusů k 31. 12. 2013 snížily i počty infikovaného skotu. Tato zvířata jsou rozhodující pro dokončení ozdravování v celém státě. Vyskytují se především v základních stádech, na něž jsou ale navázány teletníky, odchovny a výkrmny skotu. Znamená to, že infikovaný skot se nachází přibližně v 25 % z celkového počtu ozdravujících hospodářství.

Nejvíce infikovaných zvířat je v kategorii sedmiletých a starších krav. Toto zjištění koresponduje s délkou realizace NOP od IBR a odpovídá i výsledkům opakované imunizace. V závěru ozdravování ubývá nejvíce infikovaných krav od šesti let věku. V některých případech zvyšuje pozdní odhalení šíření infekce u telat a mladého skotu před základní (první) vakcinací počet infikovaných zvířat a prodlužuje ozdravování.

Úpravy a harmonizace postupů v souladu s legislativou ES.

Zásady ozdravování od IBR v ČR vycházely především z rozhodnutí Komise čí. 2004/215 a 2004/558. Se zřetelem na podmínky chovu skotu, rozdíly v nakažové situaci mezi regiony, ve velikosti stád a další faktory byly některé postupy upřesněny. V roce 2014 a v dalších letech, kdy bude ozdravování v ČR končit, je nutno postupy a zásady

ozdravování uvést do souladu s legislativou EU. Úpravy se uskuteční podle zásad NOP schválených MZe dne 11. 8. 2005 (č.j.: 21682/2005-17210) a platných od 1.1.2014. Jedná se o následující úpravy a zpřesnění:

- *článek 2, písmeno n) - „Základní pojmy“*

„*Hospodářství – stádo úředně prosté IBR*“ je hospodářství (stádo) bez infikovaných zvířat, v němž byla provedena dvě sérologická vyšetření v intervalu 6 měsíců u všech zvířat nad 9 měsíců věku konvenčním ELISA testem u nevakcinovaných zvířat nebo gE ELISA testem u zvířat vakcinovaných markerovými vakcínami s negativním výsledkem“.

Místo termínu „hospodářství-stádo úředně ozdravené“ vzniknou dvě skupiny úředně prostých hospodářství. Jednak hospodářství bez vakcinovaných zvířat (s protilátkami po *markerových* vakcínách) a hospodářství, v nichž se vakcinovaná zvířata ještě chovají.

Vyřazení posledního zvířete s protilátkami po *markerových* vakcínách oznámí chovatel místně příslušné KVS, která po kontrole toto hospodářství jako úředně prosté schválí, informuje chovatele a změnu vyznačí na webových stránkách ÚVS. Chovatelům, kteří před 1. lednem 2014 obdrželi od KVS status úředně ozdraveného hospodářství, bude písemně KVS oznámeno přeražení na seznam úředně prostých hospodářství;

- *nový článek 8 b) - „Ukončení ozdravování u drobných chovatelů a v hospodářstvích s výkrmem skotu do 10 kusů“*. Postup stanoví KVS individuálně podle vyhodnocení nálezové situace následovně:
  - v hospodářstvích se skotem chovaným k reprodukci nebo výkrmu a s neukončeným NOP s vakcinací bude postupováno eliminační metodou s vakcinací inaktivovanou *markerovou* vakcínou;
  - při specializaci na výkrm skotu rozhodne o ukončení ozdravování od IBR v případě, že chovatel nakupuje zástav výhradně z hospodářství úředně prostých (předpoklad, že v hospodářství již nejsou infikovaná zvířata). Při nákupu z ozdravovaných chovů KVS rozhodne o vyšetření celé skupiny nebo části zvířat (IBR 301);
- *článek 15 upřesňuje podmínky k přemísťování skotu a účast na svodech z důvodu neukončeného NOP od IBR na celém území ČR.*

K významným změnám dochází v laboratorní diagnostice IBR. Úpravy zahrnuje Metodika kontroly zdraví a nařízené vakcinace (MKZ). Jedná se zejména o:

- *monitoring IBR v úředně prostých hospodářstvích (MKZ, kap. I, příj. II). Jedná se o možnost vyšetření vzorků krve i mléka, přičemž vyšetření mléka na protilátky nelze použít ve všech případech;*
- *laboratorní diagnostiku v rámci akcí stanovených v NOP od IBR (MKZ, kap. V).*

Monitoring IBR v úředně prostých hospodářstvích

Postupy v laboratorní diagnostice byly upřesněny v souladu s přílohou III rozhodnutí Komise 2004/558/ES a budou zakotveny v příslušných kódech MKZ pro rok 2014 a další léta až do ukončení ozdravování v ČR.

Na hospodářství je možné v průběhu dvanácti měsíců použít jeden z následujících diagnostických režimů:

- *sérologické vyšetření protilátek proti BHV-1 nejméně na jednom individuálním krevním vzorku od všech kusů skotu starších 24 měsíců;*

- *vyšetření vzorků mléka od všech dojených krav. Vyšetřují se směsné vzorky mléka max. od 5 krav a sérologické vyšetření krevních vzorků na protilátky proti BHV-1 od všech v době odběru vzorku mléka nedojených kusů skotu starších 24 měsíců. Vzorky krve musejí být odebrány nejpozději 7 dní ode dne odběru vzorků mléka. V hospodářstvích s výrobou mléka (nejméně 30 % dojnic ze stavů skotu) je sérologické vyšetření krve a mléka zajišťováno ze dvou směsných vzorků mléka odebraných v intervalu tří až šesti měsíců (směsný vzorek tvoří nádoj od maximálně 50 krav).*

Odběry krve bude jako dosud provádět soukromý veterinární lékař, vzorků mléka inspektor KVS. Kombinované vzorky krve a mléka mohou být vyšetřovány pouze v úředně prostých hospodářstvích bez vakcinovaných zvířat. Má-li být hospodářství ponechán status úředně prostého, musí mít všechna vyšetření negativní výsledek. Za provedení vyšetření odpovídá chovatel skotu.

Vyšetření musí být provedena do jednoho roku od předchozího vyšetření, výsledek musí do 1 měsíce obdržet KVS. Povinná vyšetření budou hrazena ze státního rozpočtu.

Při nálezů pozitivního zvířete (pozastaven status IBR úředně prostého hospodářství) budou nejdříve za 30 dnů po odstranění posledního sérologicky pozitivního zvířete v intervalu 3 až 6 měsíců dvakrát vyšetřeny vzorky krve od všech zvířat nad 6 týdnů věku. Pro statutu úředně prostého hospodářství musí být všechna vyšetření negativní.

Laboratorní diagnostika rámcí akcí stanovených v NOP od IBR 110

Prováděné akce a jejich rozsah stanovuje kapitola V MKZ. Nově byly zařazeny dva kódy (IBR 300 a 301). V rámci kódu IBR 300 (nahrazuje zrušený kód IBR 101) bude v hospodářstvích s pozastaveným statutem IBR úředně prostého hospodářství analyzována nálezová situace s cílem zjistit zdroj infekce, zabránit dalšímu šíření nákazy a přijmout opatření k obnově statusu. Kategorie vyšetřovaných zvířat a rozsah vyšetření stanoví KVS. Kód IBR 301 je namátkovým vyšetřením, rozsah a kategorie zvířat stanoví KVS. Ostatní vyšetření v rámci dosud používaných kódů se nemění.

Dokončení ozdravování u drobných chovatelů

V ČR chová více než 50 % chovatelů méně než 10 kusů a třetina 1 až 3 kusy skotu. Z hlediska ozdravování od nákaz se jedná o situaci specifickou, za určitých okolností rizikovou a organizačně náročnou. U některých drobných chovatelů s chovem samičích zvířat už byla situace vyřešena a jejich hospodářství byla KVS schválena jako úředně prostá. Řešení situace drobných výkrmů skotu (do 10 kusů) muselo být směřováno do doby, kdy lze těmto chovatelům nařídít nákup zástavového skotu pouze z hospodářství úředně prostých IBR. Podle aktualizovaných zásad NOP od IBR vydaných ve Věstníku MZe, (částka 3 -2013) stanoví postup KVS následovně:

- *v případě chovu skotu k reprodukci nebo výkrmu s probíhající vakcinací bude použita eliminační metoda s vakcinací inaktivovanou markerovou vakcínou (čl. 8 b);*
- *při specializaci na výkrm skotu se rozhodne o ukončení ozdravování a prohlášení hospodářství za prosté IBR dle toho, zda chovatel opakovaně nakupuje zástavový skot do výkrmu výhradně z hospodářství úředně prostých nebo i z hospodářství ozdravovaných (s rizikem infekce). V tomto případě KVS rozhodne o vyšetření celé skupiny nebo části zvířat namátkovým vyšetřením (viz kódy MKZ).*

Závěr

NOP od IBR v ČR dospěl do závěrečné fáze. V ozdravování nadále zůstávají stáda s nadprůměrnou dlouhověkostí krav a hospodářství, v nichž v důsledku déletrvající cirkulace viru ve stádě se zvýšil počet infikovaných zvířat. U obou skupin je potřebné znovu posoudit ozdravovací plány a projednat s chovateli termín ukončení ozdravování.

Specifickým rysem chovu skotu v ČR je výkrm v drobném. Více než 60 % chovatelů vykrmuje 1-3 ks skotu a více než 80% vykrmuje do 10 ks skotu. V roce 2014 je nutné tyto drobné výkrmce individuálně dle nálezového profilu posoudit a tam kde to bude možné zařadit mezi úředně prostá hospodářství. Vzhledem k tomu, že většina z nich opakovaně nakupuje zástavová telata z IBR prostých hospodářství, lze předpokládat, že nejvíce jich bude převedeno do nálezově nejlepší skupiny.

Důležité je, udržet hospodářství, která získala status úředně prostého v tomto příznivém stavu. To znamená, zabránit zavlečení (znovu zavlečení) původce IBR do stáda. Každý chovatel, který dokončí ozdravování, získá od KVS informaci jak zabránit novému zavlečení infekce. Tyto informace je potřebné, aby také širili mezi chovatele i chovatelské svazy. Dokud v ČR nebude dokončeno ozdravování, stále existuje riziko zavlečení nákazy do stáda. Riziko existuje také při obchodu (dovozu) ze zahraničí.

Je třeba chovatelům stále připomínat, že veškeré nákupy zvířat musí konzultovat s inspektorem krajské veterinární správy. Nesmí docházet k tomu, že vidina cenově výhodného nákupu chovatele ovlivní natolik, že nedomyšlí důsledky takového jednání a zavleče si do stáda infekci.

Jsou chovatelé, kteří chovají 1 (eventuálně několik) posledních infikovaných krav a kvůli nim vakcinují celé stádo. S těmito chovateli je nutné jednat, zbývající nevhodná zvířata vyřadit a ozdravování ukončit. V hospodářstvích, kde zbývá jedno nebo dvě infikovaná zvířata v mladších kategoriích je nezbytné provést opakované vyšetření (nejdříve za 3 týdny po předchozím) a pozitivitu potvrdit nebo vyloučit.

Je potřebné postupně ukončovat ozdravování na úrovni okresů. Nečekat na dokončení ozdravení v kraji. Jsou okresy, kde rozhodující hospodářství ozdravování dokončila a jako neozdravení zůstávají drobní chovatelé, resp. drobní výkrmci. Tento stav je často motivován obavami z přísnějších podmínek při přemísťování skotu v rámci kraje. Pro přemísťování platí zásady článku 15 (byly aktualizovány) NOP od IBR, které při dodržení nálezových hledisek, přemísťování neomezuje.

Každý správný chovatel, který nemá ještě stádo prosté, musí mít zájem ozdravování co nejdříve ukončit a zbavit se tak nepříjemné zátěže (nejen finanční). Dvojí nálezová situace ve státě i regionech je nevýhodná. Těm lepším přináší stále nálezová rizika a nálezově horším omezení zejména při přesunech skotu. Parametry užitkovosti českého skotu jej dostaly na úroveň zvýšeného obchodního zájmu evropských i dalších států. Všichni chovatelé dobře vědí, že odchodní možnosti se státy IBR prostými jsou (legislativou ES) do značné míry omezené. Tuto situaci je potřebné dokončením ozdravování co nejdříve změnit, neboť pro státy nálezově lepší ať chceme nebo nechceme, představuje skot z ČR stále nálezové riziko.

Přípravil: Jan Bažant

13. Deset let členství ČR v Evropské unii a živočišná výroba

K 1. 5. 2004 se ČR spolu s dalšími devíti státy stala členem EU. Deset let členství ČR v této významné evropské organizaci je příležitostí k posouzení vývoje základních agrárních ukazatelů. Proto je na několika dalších stranách s minimálním komentářem uvedeno 10 tabulek a 4 grafy, z nichž je vývoj a aktuální stav živočišné výroby a chovu skotu v ČR a v dalších státech unie zřejmý. Poněvadž některé údaje jsou ve výchozích statistických výkazech uváděny jako předběžné, popř. pocházejí z několika zdrojů nebo z nestejných období, mohou mít některé uváděné ukazatele pouze orientační charakter.

Tab. 112 Zemědělská půda v EU v roce 2011

Ukazatel		jedn.	EU-12	EU-15	ČR	Něm	Rak	Pol
zem. půda	celkem	mil. ha	126,8	135,1	4,2	16,7	2,9	14,8
	na obyvatele	ha	0,34	0,34	0,40	0,20	0,34	0,38
orná půda	celkem	mil. ha	64,7	70,9	3,2	11,9	1,4	11,1
	ze zem. půdy	%	51,0	52,5	74,8	71,0	47,5	75,1
TTP	celkem	mil. ha	51,7	53,6	1,0	4,6	1,4	3,3
	ze zem. půdy	%	40,8	39,7	23,4	27,8	50,2	22,3

Pramen: Eurostat, Faostat.

Tab. 113 Stavý skotu a prasat v letech 2013 a 2003

Ukazatel		jedn.	EU-12	EU-15	ČR	Něm	Rak	Pol
skot celkem	celkem	2013 (mil.)	70,2	74,5	1,3	12,7	2,0	5,6
		2003 (% ¹⁾)	-3,7	-3,9	-6,7	-5,2	-4,6	+6,0
	na 100 ha z. p.	2013 (kusů)	55,4	55,2	31,5	75,9	68,3	37,9
		2003 (% ¹⁾)	-3,9	-3,7	-5,8	-3,6	+12,3	+16,0
krávy celkem	celkem	2013 (mil.)	27,6	29,3	0,6	4,9	0,8	2,4
		2003 (% ¹⁾)	-5,7	-5,7	-4,7	-2,9	-4,5	-17,2
	na 100 ha z. p.	2013 (kusů)	21,8	21,7	13,1	29,6	26,7	16,5
		2003 (% ¹⁾)	-6,0	-5,5	-3,7	-1,2	+11,2	-7,1
dojené krávy	celkem	2013 (mil.)	16,9	18,1	0,4	4,3	0,5	2,3
		2003 (% ¹⁾)	-5,4	-5,4	-4,5	-2,9	-4,3	-14,7
	na 100 ha z. p.	2013 (kusů)	13,3	13,4	8,9	25,5	18,5	15,6
		2003 (% ¹⁾)	-6,0	-5,9	-15,6	+0,1	+11,7	-10,7
prasata	mil. kusů	2013 (mil.)	115,5	121,1	1,6	28,1	2,9	11,0
		2003 (% ¹⁾)	+0,7	-0,1	-53,2	+5,9	-11,0	-40,4
	na 100 ha z. p.	2013 (kusů)	91,1	89,7	36,6	167,8	100,9	74,4
		2003 (% ¹⁾)	+0,5	+0,1	-52,8	+7,6	+4,7	-34,8

Pramen: Eurostat, Faostat. 1) rozdíl k roku 2003.

Ze států uvedených v tab. 112 a 113 vykazuje ČR v roce 2013 největší plochu zemědělské půdy na obyvatele a od roku 2003 největší pokles stavů skotu, dojených krav a prasat celkem i na 100 ha zemědělské půdy. Její výměra je v tabulkách uváděna podle Českého úřadu zeměměřičského a katastrálního (4 219,9 tis. ha k 31. 12. 2013), i když např. v roce 2012 je ČSÚ vykázána obhospodařovaná výměra zemědělské půdy 3 526 tis. ha.

Tab. 114 Výroba mléka a masa v EU

Ukazatel		jedn.	EU-12	EU-15	ČR	Něm	Rak	Pol
nákup mléka	2012	mil. tun	112,06	120,14	2,43	29,70	2,98	9,86
	změna ¹⁾	%	+5	+4	-7	+9	+13	+31
nákupní cena mléka	2013	€/100 kg	37,45	38,16	33,08	37,46	37,64	31,75
	změna ¹⁾	%	+22	+22	+39	+26	+27	+100
produkce másla	2013	mil. tun	1,60	1,71	0,03	0,49	0,04	0,16
	změna ¹⁾	%	-12	-13	-50	+9	+10	+9
produkce sýrů	2013	mil. tun	6,85	7,21	0,12	2,26	0,16	0,74
	změna ¹⁾	%	+2	+2	-4	+24	+13	+58
produkce hovězího masa	2012	mil. tun	6,49	6,92	0,07	1,14	0,22	0,37
	změna ¹⁾	%	-6	-6	-40	-7	+6	16
produkce vepř. masa	2012	mil. tun	18,10	19,06	0,24	5,46	0,53	1,70
	změna ¹⁾	%	+8	+7	-48	+29	+5	-19

Pramen: Eurostat, DairyCo. 1) změna oproti roku 2003.

Z tab. 114 je patrné, že ve většině srovnávaných států se ukazatele vyvíjely v letech 2003 až 2013 příznivěji než v ČR (vývoj nákupu mléka, výroby másla, sýrů, hovězího a vepřového masa). Nákupní cenu mléka (zvýšení o 39 %) ovlivnil také měnový kurz. Podle Evropské centrální banky dosáhl 31,85 Kč v roce 2003 a 25,98 Kč za 1 € v roce 2013.

Snížení stavů dojníc (tab. 115, graf 10) je zčásti kompenzováno zvýšením dojivosti o 29 % (tab. 116), zřetelný nárůst stavů je dlouhodobě dosahován u krav bez TPM (zvýšení ze 130 tis. na 178 tis. v období 2003 až 2013).

Tab. 115 Stavby hospodářských zvířat v ČR k 1.4. (v tis. kusech)

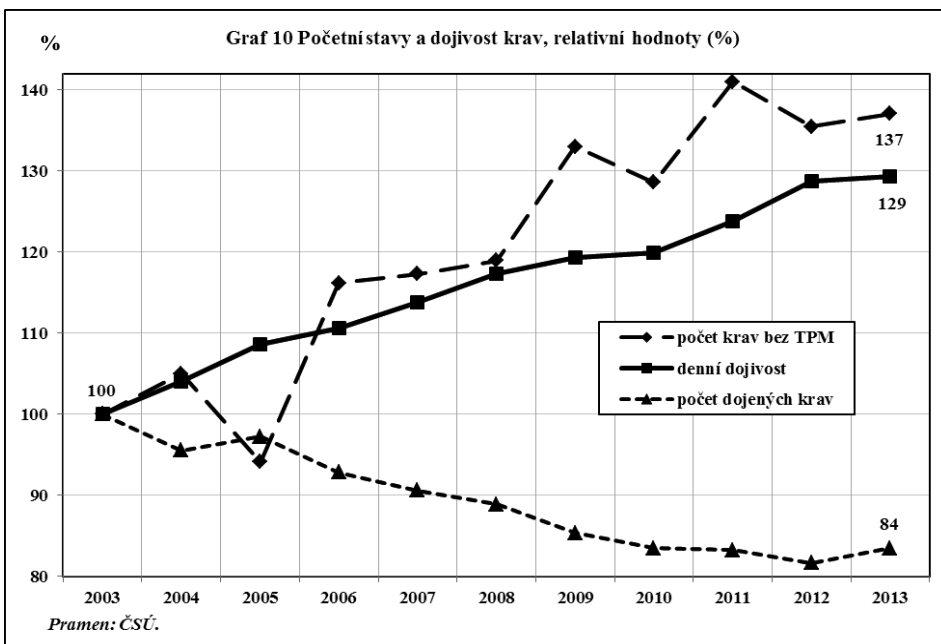
Stavy	2003	2004	2005	2007	2010	2013	2014	% ¹⁾
krávy celkem	590	573	574	565	551	552	564	96
krávy dojené	466	437	433	410	384	367	373	80
skot	1 474	1 428	1 397	1 391	1 349	1 353	1 374	93
prasata	3 363	3 127	2 877	2 830	1 909	1 587	1 617	48
ovce	103	116	140	169	197	221	225	219
koně	20	20	21	24	30	34	33	163
kozy	13	12	13	16	22	24	24	191
drůbež	26 873	25 494	25 372	24 592	24 838	23 265	21 464	80

Pramen: ČSÚ. 1) rok 2014 k roku 2003.

Tab. 116 Výroba a prodej mléka v ČR

Ukazatel	jedn.	2003	2004	2007	2010	2012	2013	% ¹⁾
roční dojivost	l/krávu	5 756	6 006	6 548	6 904	7 433	7 443	129
denní dojivost	l/den	15,8	16,4	17,9	18,9	20,3	20,4	129
výroba mléka	mil. l.	2 646	2 602	2 684	2 612	2 741	2 775	105
prodej mléka	mil. l.	2 531	2 497	2 390	2 495	2 629	2 666	105
tržnost mléka	%	95,7	95,9	89,1	95,5	95,9	96,1	100

Pramen: ČSÚ. 1) rok 2013 k roku 2003.

Tab. 117 Prodej jatečného skotu (v tuzemsku a do zahraničí)

Ukazatel	2008	2009	2010	2011	2012	2013	% ¹⁾
kusů (tis.)	374,9	374,8	351,3	352,0	351,2	330,4	88
ž. hm. (tis. tun)	182,7	180,9	170,6	170,3	170,8	164,0	90
Ø živá hmotnost	487,2	482,7	485,6	483,7	486,4	496,6	102

Pramen: ČSÚ. 1) rok 2013 k roku 2008.

Tab. 118 Porážky jatečného skotu a výroba masa v ČR

Ukazatel		2003	2004	2008	2010	2012	2013	% ¹⁾
porážky jat. skotu	kusů (tis.)	373	336	274	255	228	221	59
	jat. hm. (tis. tun)	108	97	80	74	66	65	60
výroba masa (tis. tun)	vepřové	411	377	317	276	240	234	57
	hovězí a telecí	108	97	80	74	66	65	60
	drůbeží	212	218	202	188	153	148	70
	koňské	0,08	0,07	0,07	0,06	0,08	0,07	89
	skopové a kozí	0,15	0,18	0,19	0,15	0,17	0,18	123
celkem		732	691	599	539	458	448	61

Pramen: ČSÚ. 1) rok 2013 k roku 2003.

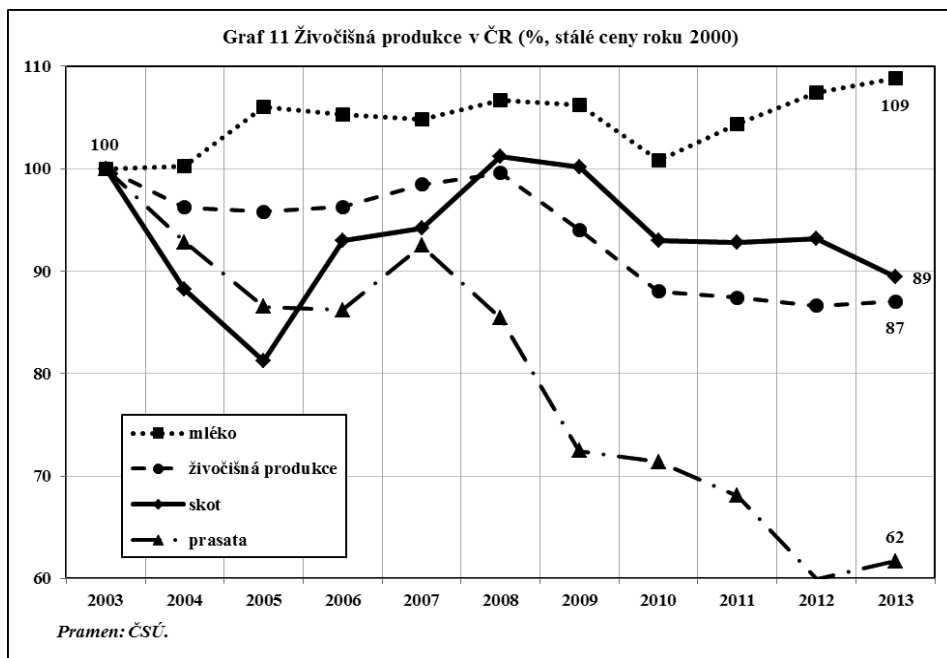
Výroba masa v ČR všech hlavních druhů hospodářských zvířat se v ČR od roku 2003 snižuje. Na celkovém poklesu o 39 % se 43, 40 a 30 podílí maso vepřové, hovězí (včetně telecího) a drůbeží. Minimální spotřeba masa koňského, skopového a kozího ovlivňuje celkovou produkci masa v ČR nepatrně (tab. 118). Výroba hovězího masa je ovlivňována i počtem odchovaných telat. Z tab. 119 je zřejmé, že jejich počet koresponduje

s početními stavy dojených krav, a že počet narozených telat na 100 krav je od roku 2003 poměrně stabilní, přičemž především v důsledku nižších ztrát (úhynů a nutných porážek) se o 4 % zvýšil počet odchovaných telat na 100 krav.

Tab. 119 Počet narozených a odchovaných telat v ČR

Telata	jedn.	2003	2004	2005	2007	2010	2012	2013	% ¹⁾
narozená	tis. kusů	558	540	532	532	524	531	524	94
	na 100 krav	95,3	94,8	94,8	94,6	95,7	97,0	94,9	100
uhynulá	tis. kusů	60	56	49	46	42	37	37	62
	% z nar.	10,7	10,3	9,3	8,7	8,1	7,0	7,1	66
odchovaná	tis. kusů	499	485	483	486	481	494	487	98
	na 100 krav	85,0	85,0	86,0	86,4	88,0	90,2	88,2	104

Pramen: ČSÚ. 1) rok 2013 k roku 2003.

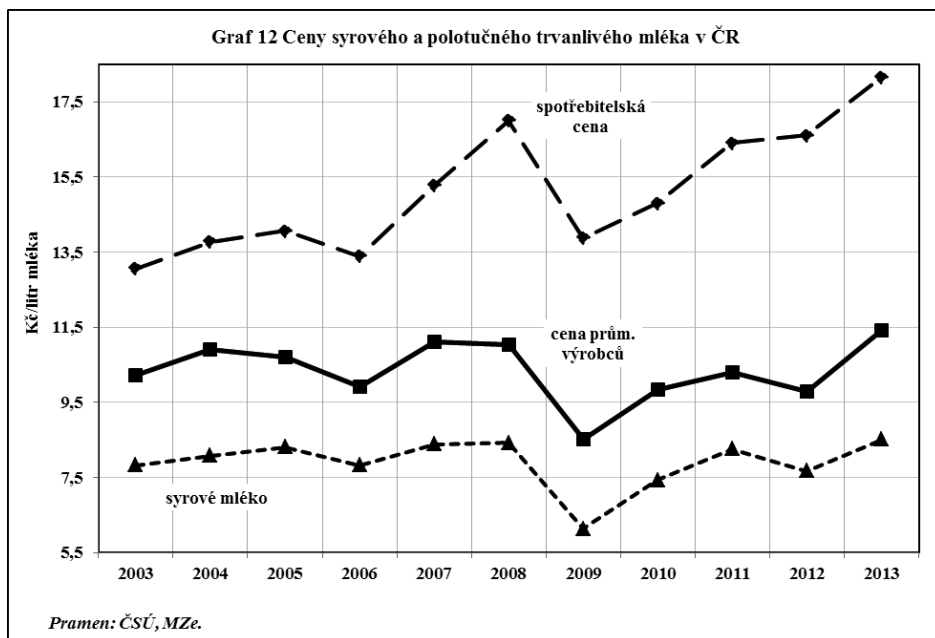
Tab. 120 Ceny mléka a mléčných výrobků v ČR

Cena		jedn.	2003	2004	2008	2012	2013	% ¹⁾
CZV ²⁾ mléko		Kč/l	7,83	8,08	8,43	7,67	8,51	109
CPV ³⁾ mléko polotučné	trvanlivé		10,22	10,70	11,03	9,79	11,41	112
	čerstvé		10,21	10,73	12,63	12,25	12,61	123
SC ⁴⁾	mléko polotučné	Kč/kg	13,06	13,77	17,00	16,61	18,16	139
	máslo čerstvé		99,0	111,5	114,5	136,0	153,9	156
	sýr eidam		102,9	110,6	133,5	127,9	141,5	137

Pramen: ČSÚ, MZe. 1) k roku 2003; 2) ceny zemědělských výrobců; 3) ceny průmyslových výrobců; 4) spotřebitelské ceny.

Vývoj hlavních odvětví živočišné výroby od roku 2003 v naturálních jednotkách koresponduje s vývojem produkce ve stálých cenách roku 2000. Z grafu 11 je zřejmé, že do roku 2013 se zvýšila výroba mléka o 9 %, pokles o 11 a 38 % vykázala produkce hovězího a vepřového masa a živočišná produkce celkem se snížila o 13 %.

V letech 2003 až 2013 vzrostly nákupní ceny syrového mléka o 9 %, ceny konzumního mléka trvanlivého a čerstvého o 12 a 23 % a spotřebitelské ceny polotučného mléka, másla a sýru eidam o 39, 56 a 37 % (tab. 120 a graf 12).

Mezi roky 2003 a 2013 se zvýšily farmářské ceny jatečného skotu (ceny zemědělských výrobců) i průmyslové a spotřebitelské ceny hlavních druhů hovězího masa. Z grafu 13 a z tab. 121 je zřejmý výraznější nárůst průmyslových a spotřebitelských cen hovězího masa než farmářských cen jatečných býků.

Tab. 121 Ceny jatečného skotu a hovězího masa

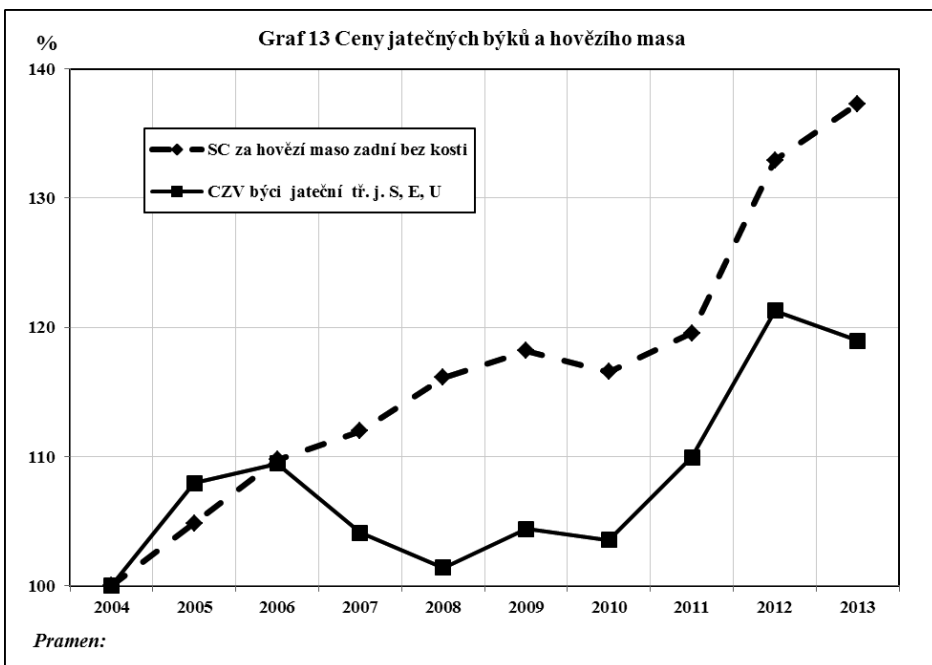
Rok	jedn.	CZV ¹⁾		CPV hovězí maso ²⁾		SC hovězí maso ³⁾	
		býci jateční	krávy jatečné	přední s kostí	zadní bez kostí	přední s kostí	zadní bez kostí
2004	Kč/kg	38,27	22,96	55,85	126,17	71,65	150,40
2013	Kč/kg	45,53	31,14	74,55	148,99	105,95	206,51
rozdíl	Kč/kg	7,26	8,18	18,70	22,82	34,30	56,11
	%	+ 19	+ 36	+ 33	+ 18	+ 48	+ 37

Pramen: ČSÚ, SZIF.CZ.

1) ceny zemědělských výrobců za kg živé hmotnosti (třídy S, E, U);

2) ceny průmyslových výrobců;

3) spotřebitelské ceny.

V průběhu desetiletého členství ČR v EU se zvýšila roční dojivost na krávu o 1 687 litrů a 29 %, a přes pokles stavů dojených krav (k 1. 4. 2014) o 93 tis. a 20 % se výroba a prodej mléka zvýšily o 5 %. Nákupní ceny mléka se (podle Eurostatu) v letech 2003 až 2013 zvýšily o 39 %, přesto byly v roce 2013 o 12 a 13 % nižší než stejné ceny v EU-12 a v EU-15. V důsledku snížení stavů skotu v ČR přibližně o 7 % a zvyšujícím se exportům se v uplynulých deseti letech snížily porážky jatečného skotu a výroba hovězího masa přibližně o 40 %. Výroba mléka a jatečného skotu v přepočtu na hektar je zřetelně nižší než dosahuje průměr a většina států EU-15.

Po desetiletém členství ČR v EU se v důsledku zvýšení dojivosti na krávu téměř nezměnila (méně příznivá) situace ve výrobě mléka, v důsledku poklesu stavů skotu se zřetelně zhoršila (nepříznivá) situace v produkci hovězího masa.

Jan Syrůček a Jindřich Kvapilík

14. Závěr

Z vybraných výsledků a ukazatelů chovu hlavních kategorií skotu za rok 2013 a v několika předchozích letech vyplývají mimo jiné následující skutečnosti:

- od roku 2009 vykazují poměrně malé kolísání roční početní stavy skotu celkem a jejich hlavní kategorie, přičemž mírně se snižují stavy dojených krav a zvyšuje se počet krav chovaných v systému bez TPM;
- objem výroby a prodeje syrového mléka ke zpracování dlouhodobě stagnuje, popř. vykazuje pouze mírný nárůst;
- národní kvóta mléka není dlouhodobě plně využívána;
- nákupní ceny mléka kolísají častěji a výrazněji. Jejich průměrná výše za litr v roce 2013 (8,50 Kč) i v prvních čtyřech měsících roku 2014 (9,72 Kč) by mohly zlepšit situaci v tomto sektoru před zrušením kvót k 1. 5. 2015;
- do zahraničí se každoročně prodává poměrně vysoký podíl v ČR vyrobeného syrového mléka (v roce 2012 a 2013 cca 18,5 a 15,1 % ročních dodávek v rámci národní kvóty);
- produkce jatečného skotu je v posledních letech poměrně stabilní, v důsledku vývozu živých jatečných zvířat klesá počet porážek a v ČR získaného hovězího masa;
- vysoký podíl do zahraničí prodávaných živých zvířat a zástavového skotu pocházejícího z chovu krav bez TPM;
- na domácí spotřebě se zvyšuje podíl dovážených mléčných výrobků a hovězího masa;
- početní stavy skotu celkem a dojených krav a objem vyrobeného mléka a jatečného skotu na jednotku plochy zemědělské půdy je v naturálním a finančním vyjádření v ČR výrazně nižší než průměr států EU-15 i EU-27;
- průměrné nákupní (farmářské) ceny mléka a jatečného skotu (telat, býků, krav i jalovic) jsou v ČR zřetelně nižší než průměr států EU-15 i EU-27;
- stávající "rozměr" chovu skotu by se měl v ČR zvýšit jak z hlediska produkce mléka a hovězího masa, tak z hlediska plnění neprodukčních funkcí (rozvoj venkovských regionů, zaměstnanost, udržování krajiny v přirozeném a kulturním stavu, úrodnost a využití půdy aj.); jednou z podmínek zvýšení konkurenceschopnosti chovu skotu je uplatňování stejných zásad společné zemědělské politiky ve všech ("starých" i nových) státech unie.

Chov skotu a výrobu mléka by měla v nastávajícím období pozitivně ovlivnit realizace zásad a cílů stanovených "Strategií pro růst – české zemědělství a potravinářství po roce 2013", resp. novou vládou a jejím ministrem zemědělství, a opatřeními reformované společné zemědělské politiky. Vzhledem k vývoji chovu skotu v posledních letech i v roce 2013 lze za hlavní úkol tohoto významného agrárního odvětví považovat zastavení dalšího snižování početních stavů skotu a postupné zvyšování výroby mléka a jatečných zvířat. Ke zlepšení stávající situace mohou přispět opatření na podnikové a nadpodnikové úrovni. V rámci podniků se jedná např. o zvyšování jakosti produkce, lepší organizaci práce, snižování nákladů aj. Řešení „nadpodnikových“ záležitostí (podpora podnikání, ozdravování stád, nákupní ceny, odbyty, rozdělení dotací, podpora spotřeby domácích potravin, neprodukční funkce aj.) vyžaduje pochopení, politickou podporu a spolupráci nadpodnikových orgánů, služeb, zpracovatelů a celé společnosti.

15. Summary

Livestock production in the Czech Republic provides more than half of the total agriculture income. The development of basic figures in cattle breeding over the past three years is presented in the following table.

Main figures of cattle breeding in the Czech Republic

Figure	2011	2012	2013
Cattle numbers in total ('000 head)	1,349	1,353	1,353
Cattle per 100 hectares of agricultural land (head)	31.8	32.0	32.6
Dairy cow numbers ('000 head)	374	370	373
Milk recording dairy cows (% of the total number)	94.8	94.9	93.9
Cows per 100 hectares of agricultural land (head)	13.0	13.0	13.1
Dairy cow - milk production (kg)	7,320	7,634	7,644
- milk fat content (%)	3.88	3.85	3.88
Recorded dairy cows - milk production (kg)	7,811	8,047	8,267
- milk fat content (%)	3.87	3.87	3.84
- milk protein content (%)	3.37	3.38	3.38
Milk supply to dairies ('000 tons)	2,304	2,381	2,320
Export of milk products ('000 tons of milk)	1,010	1,086	1,043
Import of milk products ('000 tons of milk)	853	898	880
Production of beef cattle ('000 tons of live weight)	170	171	164

The increase of the milk yield per cow per year, the high quality and increasing domestic consumption of milk and milk products, high share of dairy cows in milk recording, suitable structure of cattle and dairy farms, good results of suckler cows herds, increase in labour productivity and implementation of arrangements within the CAP are the main positive figures of the last three-year period. Less favourable during the same period were the economic results of beef production, reproduction results, decrease of the total cattle population and share of dairy cows, decrease of exports of certain products, low beef production and beef consumption per capita etc. On the basis of the above mentioned strong and weak points of the present situation in cattle breeding, the next development of the cattle sector should be focused on the tasks related to the Czech Republic's membership in the EU. Under the EU conditions it is extremely necessary to achieve a certain stabilization in breeding of all categories of cattle within EU quotas, to increase domestic consumption of milk and beef, to improve production (especially reproduction).

16. Přílohy

A) Struktura plemenářských a chovatelských organizací v ČR

Svazy chovatelů	Organizace oprávněné k plemenářské činnosti	Českomoravská společnost chovatelů, a. s.
Svaz chovatelů českého strakatého skotu	CRV Czech Republic, spol. s r. o.	PLEMDAT, s. r. o. – výpočetní centrum
Svaz chovatelů holštýnského skotu ČR, o. s.	Natural, spol. s r. o.	
Český svaz chovatelů masného skotu	Reprogen, a. s., Planá n. Lužnicí	
Asociace chovatelů masných plemen skotu	Plemenářské služ., a. s., Otrokovice - Kvítkovice	
Svaz chovatelů jerseykého skotu	Genoservis, a. s., Olomouc	
Svaz chovatelů normandského skotu ČR, o. s.	ISB Genetic, s. r. o.	
	Jihočeský chovatel, a. s., České Budějovice	
	Plemko, s. r. o., Pardubice	
	ABS, s. r. o., Praha	
	Choservis, a. s., Hradec Králové	PLEMO, a. s., Brno
	AGRO - Měřín, a.s., Žďár n. Sáz.	
	Chovatelské družstvo Impuls, družstvo	
	Zooservis	

B) Adresy ČMSCH, a. s. a chovatelských svazů

➤ **Českomoravská společnost chovatelů, a. s.**

Sídlo společnosti

Českomoravská společnost chovatelů, a. s.

Hradištko 123

252 09 Hradištko

tel: 257 896 444, fax: 257 740 491

E-mail: cmsch@cmsch.cz, <http://www.cmsch.cz>

➤ **Svaz chovatelů českého strakatého skotu**

Sídlo organizace a adresa pro fakturaci

U Topíren 2, 170 41 Praha 7

e-mail: svaz@cestr.cz

Pracoviště svazu

Svaz chovatelů českého strakatého skotu

Radešínská Svratka 193

592 33 Radešínská Svratka

tel.: 566 620 970, fax.: 566 620 929, mobilní tel.: 607 618 476

e-mail: kral@cestr.cz, <http://www.cestr.cz/>

➤ **Svaz chovatelů holštýnského skotu ČR, o. s.**

Pracoviště svazu

Hradištko 123, Hradištko; 252 09

tel.: 257 896 248, mobil: 602 116 740

e-mail: motycka@holstein.cz

➤ **Český svaz chovatelů masného skotu**

Těšnov 17, Praha 1, 117 05,

tel.: 221 812 865,

e-mail: info@cschms.cz, <http://www.cschms.cz>

➤ **Asociace chovatelů masných plemen skotu - Rapotín**

Výzkumníků 267, 788 13 Vikýřovice

➤ **Unie chovatelů hospodářských zvířat**

Pracoviště: Přátelství 815, P.O. Box 1, Praha – Uhřetěves, 104 01

tel.: 267 009 584

➤ **Svaz chovatelů normandského skotu ČR, o. s.**

Karlovy-Bělky 120

380 01

Dačice

➤ **Český svaz chovatelů jerseykého skotu**
ČSCHJS
Štáhlavice 207
33204

C) Vybrané adresy plemenářských organizací

➤ **Jihočeský chovatel, a. s.**
Lipenská 869/17, Č. Budějovice, 370 01,
tel.: 387 780 180
e-mail: jchovatel@jchovatel.cz, <http://www.jchovatel.cz>

➤ **Chovservis, a. s.**
Zemědělská 897, Hradec Králové, 500 03
tel.: 495 404 124, fax: 495 404 199
e-mail: info@chovservis.cz, <http://www.chovservis.cz>

➤ **CRV Czech Republic, spol. s r. o.**

CRV Czech Republic, spol. s r. o.
Vídeňská 340
252 42 Vestec
Telefon: 244 912 201
Fax: 244 102 530
E-mail: info@crvcz.cz
Internet: www.crvcz.cz

➤ **Plema, a. s.**

Zarybník 516,594 01 Měřín
fax : 566 544 215
Mobil : 602 739 735
plema@agro-merin.cz

➤ **Reprogen, a. s., Tábor**

Husova 607
CZ 39111 Planá nad Lužnicí
Telefon: 381 291 191
Telefax: 381 291 179
E-mail: reprogen@pvtnet.cz
Internet: www.zrud.cz/reprogen.htm

➤ **Plemenářské služby, a. s.**

U Farmy 275, Otrokovice –Kvítkovice, 765 02
tel.: 577 100 221-7, fax: 577 100 227

➤ **Natural, spol. s r. o.**

Adresa: NATURAL spol. s r. o.
Hradištko pod Medníkem 413
Hradištko pod Medníkem
252 09
Telefon: 257 740 348
257 740 550
Fax: 257 740 550
E-mail: natural@naturalgen.cz

➤ **ABS, s. r. o.**

Modletice 136, 251 01 Říčany
tel.: 323 655 000, fax: 323 655 001
e-mail: abs@abs.cz

➤ **Plemko, s. r. o.**

Nemošice 29
Pardubice 530 03
tel.: 466 303 825
email: kovar@plemko.cz

➤ **Genoservis, a. s.**

Komenského 367, Grygov, 783 73
tel.: 585 425 005
fax: 585 413 387
e-mail: sekretariat@genoservis.cz, <http://www.genoservis.cz>

➤ **AGRO - Měřín, a. s.**

Zarybník 516
594 42, Měřín
Tel.: 566 501 231
agro@agro-merin.cz

➤ **ISB Genetic, s. r. o.**

Ledečská 2917
Havlíčkův Brod
580 01
Vysočina
Česká republika, EU kod: CZ61790003
E-mail: info@isbgenetic.cz
Telefon: 569 408 331
Fax: 569 408 331

➤ **Chovatelské družstvo Impuls, družstvo**

Chovatelské družstvo Impuls, družstvo
Bohdalec 122
592 55 Bobrová
e-mail: info@chdimpuls.cz
www.chdimpuls.cz
tel.: 561 205 623

➤ **Zooservis**

Malá Bystřice 158, 756 27 Valašská Bystřice
tel.: 602 739 923
novosad.k@tiscali.cz

D) Adresy vybraných chovatelských a centrálních laboratoří

➤ **Laboratoř pro rozbor mléka Brno-Tuřany**

Popelova 53, Brno, 620 00
tel.: 724 332 569
e-mail.: lrnbrno.vedouci@cmsch.cz, <http://www.cmsch.cz>

➤ **Laboratoř pro rozbor mléka Buštěhrad**

Lidická 334, Buštěhrad, 273 43
tel.: 312 250 190
e-mail.: lrmbustehrad@cmsch.cz, <http://www.cmsch.cz>

➤ **Centrální laboratoř JČM, a. s.**

Rudolfovská 83, České Budějovice, 370 05

E) Adresy vybraných institucí

➤ **Ministerstvo zemědělství České republiky**

Těšnov 17, Praha 1, 117 05
tel.: 234 431 111, fax: 224 810 478
<http://www.mze.cz>

➤ **Agrární komora ČR**

Štěpánská 63, Praha 1, 112 10
tel.: 224 215 946, fax: 224 215 944
e-mail.: sekretariat@akcr.cz, <http://www.agrocr.cz>

➤ **Státní veterinární správa ČR**

Slezská 7, Praha 2, 120 00
tel.: 227 010 111

➤ **Státní zemědělská a potravinářská inspekce**

Květnová 15, Brno, 612 54
tel.: 543 540 111, 543 540 202
e-mail.: epodatelna@szpi.gov.cz, <http://www.szpi.gov.cz>

➤ **Česká plemenářská inspekce**

Štěpánská 63, Praha 1

tel.: 296 236 223, fax: 296 326 222

e-mail: sekretariat@cpinsp.cz, <http://www.cpinsp.cz>

➤ **Státní zemědělský a intervenční fond**

Ve Smečkách 33, Praha 1

tel.: 222 871 620, fax.: 222 871 765

e-mail.: info@szif.cz, <http://www.szif.cz>

➤ **Výzkumný ústav živočišné výroby, v. v. i.**

Přátelství 815, Praha 10 - Uhřetěves, 104 00

tel.: 267 009 511, fax: 267 710 779, <http://www.vuzv.cz>

➤ **Výzkumný ústav pro chov skotu, s. r. o., Rapotín**

Vikýřovice, 788 13

tel.: 583 392 111, <http://www.vuchs.cz>

F) Seznam inseminačních stanic býků

- Hradištko pod Medníkem   majitel: Natural, spol. s r. o.
- Homole   majitel: Jihočeský chovatel, a. s.
- Třeboň   majitel: Reprogen, a. s., Planá nad Lužnicí
- Zásmyky   majitel: CRV Czech Republic, spol. s r. o.
- Grygov   majitel: Genoservis, a. s.
- Havlíčkův Brod   majitel: ISB Genetik Havlíčkův Brod
- Litohoř   majitel: PLEMO, a. s.
- Bohdalec   majitel: Chovatelské družstvo Impuls, družstvo

G) Zdroje informací

Českomoravská společnost chovatelů, a. s., Hradištko
Českomoravský svaz mlékárenský, Praha
Český statistický úřad, Praha
Český svaz chovatelů masného skotu, Praha
Legislativa EU
Milcom servis, a. s.
Ministerstvo průmyslu a obchodu, Praha
Ministerstvo zemědělství České republiky, Praha
Sdružení centrálních laboratoří pro hodnocení jakosti mléka, Praha
Státní veterinární správa, Praha
Svaz chovatelů holštýnského skotu v ČR, o. s., Praha
Svaz chovatelů českého strakatého skotu, Praha
Výzkumný ústav mlékárenský, Praha
UZPI
Výzkumný ústav živočišné výroby, v. v. i., Praha-Uhřetěves
Zentrale Markt - und Preisberichtsstelle (ZMP), Berlín
International Dairy Federation
Výzkumný ústav pro chov skotu Rapotín
Časopis Farnář
SZIF – informační systém TIS
CRV Czech Republic, spol. s r. o.
Český svaz chovatelů masného skotu
MVDr. Jan Bažant, Státní veterinární správa ČR
EUROSTAT, FAOSTAT a další www stránky
Genoservis, a. s.
VVS Verměřovice

Poznámky:

Poznámky:

Poznámky:

Kapitola 3 "Produkce mléka" je zpracována v rámci řešení projektu NAZV čís. QJ1210301.

Kapitoly 4 "Produkce jatečného skotu", 6 „Kontrola užítkovosti masných plemen skotu“ a 12 „Deset let členství ČR v Evropské unii a živočišná výroba“ jsou zpracovány v rámci řešení výzkumného záměru čís. MZERO0714.

Název: Ročenka-CHOV SKOTU V ČESKÉ REPUBLICĚ
Hlavní výsledky a ukazatele za rok 2013

Autoři: Jindřich Kvapilík
Zdeněk Růžička
Pavel Bucek

Lektoroval: Josef Kučera

Vydal: Českomoravská společnost chovatelů, a.s.
Svaz chovatelů českého strakatého skotu
Svaz chovatelů holštýnského skotu ČR, o.s.
Český svaz chovatelů masného skotu

**Neprodejné
Praha 2014**

